

KJE ZAŠČITA?

V naši deželi, še zlasti v predelih s slovensko in furlansko manjšino, skoraj ne mine dan, da se ne bi v javnosti - v tisku, v izvoljenih telesih občin in pokrajin, načelnale vedno nove polemike v zvezi z zakonom 482, ki štiti zgodovinske manjšine v Italiji. Med temi je, kot smo večkrat zapisali, tudi slovenska narodna skupnost, čeprav je zanjo v pripravi oziroma pričakovanju odobritev specifičnega zaščitnega zakona. Dokler pa do tega ne pride, se moramo posluževati tega splošnega okvirnega zakona, ki ima tudi, poleg pomanjkljivosti, razne pozitivne lastnosti. Za našo narodno skupnost ima že svoj pomen v tem, da priznava vse Slovence, torej tudi tiste v videmski pokrajini, ki doslej še niso imeli nikake zakonske zaščite, z razliko od Slovencev v Trstu in Gorici, kjer sta veljala, poleg šolskega zakona, tudi (na Tržaškem) določila Londonskega memoranduma.

Zlasti v Gorici pa skoraj ni dneva, ko ne bi zlasti italijanski dnevni tisk prinašal mnenja oziroma komentarjev o tem zakonu. Zelo so aktivni zlasti krajevni politiki tako na občinski kot na pokrajinski ravni. S tem v zvezi je zlasti sprožil veliko polemik predsednik pokrajinskega sveta Pizzin. Ta je že večkrat pozval goriškega župana Gaetana Valentija, naj se tako on sam kot tudi občinski svet končno izreče o tem, saj to zahteva že zakon sam. Doslej pa v bistvu ni nič novega. Desna sredina raje strateško molči, skrajna levica (komunistični prenovitelji) pa javlja, da bo sprožila akcijo za pobiranje podpisov v korist tega zakona oziroma njegovega izvajanja. O vsem tem je pred kratkim razpravljala tudi konzulta za slovensko manjšino pri goriški občini. Pobiranje podpisov je sicer zelo težka zadeva.

Sam sem se kot nekdanji slovenski občinski odbornik v Gorici oglašil v dnevniku Il Messaggero Veneto. Tu sem se med drugim navezal na znano odločitev sedanje desničarske večine, da zagovarja izvajanje zakona le na področju Štandreža... Kakšen absurd in paradoks! Pa ostali izrazito (ali skoraj) slovenski rajoni kot Pevma - Štmaver - Oslavje in Podgora? Že samo mesto Gorica pa ne more in ne sme biti izvzeto z območja tega zakona, saj so tu Slovenci še najbolj številni. Čemu torej dva sodobna slovenska kulturna doma, sedeži časopisov in organizacij, pa sploh slovenske šole vseh vrst in stopenj?

Ta in podobna vprašanja sem predvsem izpostavil v prej omenjenem italijanskem dnevniku. Pa še: mi ne zahtevamo neke zaščite južnotirolskega tipa z integralno dvojezičnostjo (čeprav jo na primer v slovenski Istri maloštevilna italijanska skupnost uživa!). Zahtevamo pa, da imamo Slovenci v Italiji pravico do uporabe materinega jezika v javnih odnosih. To pa še ne pomeni vsiljevati dvojezičnosti italijanski večini, kar sicer trdi desničarska večina z goriškim županom na čelu.

Sama slovenska diplomacija je v tem času v odnosu do Italije precej aktivna. V Ljubljani je bil nedavno na obisku državni podtajnik za zunanje zadeve Umberto Ranieri, ki je v slovenski prestolnici odprl Italijanski kulturni inštitut, posebnih zagotovil za izglasovanje zaščitnega zakona pa ni prinesel...

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

Januar je že tradicionalno mesec našega dobrega tiska. To je tisk, ki temelji na duhovnih vrednotah, kot so slovenstvo, krščanstvo, demokracija in pluralizem.

Ta tisk odraža velik del slovenske narodne skupnosti v Italiji. V ta okvir se uvršča predvsem naš tednik, poleg njega pa še mladinske in druge publikacije.

Podprimo zato ta tisk, tudi z velikodušnim darom, ki naj tako pokaže povezanost naših bralcev z našimi publikacijami.

UREDNIŠTVO

PRIHODNI TEDEN V SENATU RAZPRAVA O ZAŠČITNEM ZAKONU

ZASKRBLJENOST ŠE KAKO UPRAVIČENA

V torek, 16. t.m., sta senatni komisiji za šolstvo in ustavne zadeve spet proučevali zakonski predlog za zaščito slovenske manjšine v Italiji, a tudi tokrat ni bilo soglasja. Medtem je predsednik senatne zbornice Nicola Mancino na konferenci voditeljev senatnih skupin predlagal spored nadaljnjih zasedanj in je bilo v tej zvezi določeno, da bo senatna zbornica v četrtek, 25. t.m., razpravljala o zakonski zaščiti naše slovenske narodnostne skupnosti. Predstavniki desnorsredinske opozicije so ob tej priložnosti spet izjavili, da odklanjajo zaščitni zakon, in poudarili, da bodo naredili vse, kar je v njihovi moči, da se takšen zakon ne odobri. Tržaški poslanec Roberto Menia je pristavil, da ne bo umaknil svojih 700 spreminjavalnih predlogov. Predsednik Mancino je vsekakor že določil, da se bo razprava nadaljevala na začetku prihodnjega meseca in se končala 7. februarja.

V tej zvezi pa je treba vsekakor omeniti živahno prizadevanje slovenske diplomacije in slovenskih državnih ustanov na splošno, da bi italijanska država končno le izpolnila obveze, ki jih je bila sprejela glede zaščite naše manjšine. Ne gre le za obveze, ki izhajajo iz italijanske notranje zakonodaje, ampak tudi za tiste, ki jih predvidevajo mednarodni dogovori ter mednarodne konvencije. Že med obiskom podtajnika v zunanjem ministrstvu Ranierija v Ljubljani, kjer so uradno odprli inštitut italijanske kulture, je bilo od italijanske strani rečeno, da bo italijanski senat zaščitni zakon gotovo odobril. Enako so italijanski sogovorniki le nekaj dni kasneje zagotavljali slovenskemu zunanjemu ministru Ruplu, ki je bil na zasebnem obisku v Rimu. Tu se je v spremstvu senatorja Demetrija Volčiča pogovarjal s predsednikom senata Mancinom in se srečal z drugimi političnimi predstavniki.

Odločna prizadevanja slovenske diplomacije za odobritev našega zaščitnega zakona so razvidna tudi iz izčrpnega

FOTO KROMA

poročila generalne konzulke Republike Slovenije v Trstu Jadranske Šturm Kocjan o delovanju generalnega konzulata v prejšnjem letu. V prostorih ge-

neralnega konzulata sta bila v torek, 16. t.m., na obisku državna sekretarka Magdalena Tovornik, ki vodi urad za Slovenijo v zamejstvu in po svetu,

PRED ODLOČILNO IZBIRO

NAŠI OTROCI NAJ GREDO V SLOVENSKE ŠOLE!

JURIJ PALJK

Brez ovinkarjenja je to edini nasvet, ki ga lahko damo bralcem in pripadnikom naše narodne skupnosti v dneh, ko so na šolah s slovenskim učnim jezikom v naši deželi še predpisi v

šolo za prihodnje šolsko leto. Predpis se konča 25. t.m.

Velikokrat smo že ponovili, danes spet ponavljamo in bomo tudi v prihodnje, da je slovenska šola trden temeljni kamen, na katerem sloni naša narodna skupnost, da je slovenska

šola jamstvo za obstoj naše manjšine v Italiji, da je slovenska šola več kot le šola slovenskega jezika, saj naše malčke dostojno pripravlja za življenje, nudi jim tudi državljansko ter predvsem narodnostno vzgojo.

STRAN 6

SKUPEN POGLED ŠOLARJEV NA GORICO (STRAN 10)

FOTO BUMBACA

02 Janez Povše
OSIROMAŠENI URAN ALI KAM PLOVEMO

02 Breda Susič
MIR NA TEHTNICI

03 Jurij Paljk / intervju
TATJANA ROJC

05 Danijel Devetak
WWW.TEDEN.IT

06 Raiko Dolhar
O POSPRAVLJANJU

09 Ivan Žerjal
POHAJKOVANJE V DRUŽBI BARONA ZOISA

10 Jože Štucin
HARMONIJA DISHARMONIJE PRIMOŽA RAMOVŠA

13 IZJAVA V ZVEZI Z ISTRSKO ČEZMEJNO REGIJO

14 Mara Petaros
ZA EKONOMSKO RAST V EVROPSKI UNIJI

16 Daniel Beorchia / pogovor
RAFFAELLA PETRONIO

ODPRTJE NOVEGA SODNEGA LETA V ITALIJI

V ZNAMENJU OSTRIH POLEMIK

DRAGO LEGIŠA

Prejšnji teden so bile v vseh pomembnejših italijanskih mestih slovesnosti ob začetku novega sodnega leta. Taka slovesnost je bila tudi na tržaškem sodišču. Slavnostni govornik dr. Aniello Lamonica je Furlanijo-Juljsko krajino označil za "križišče vseh mafijских združb, ki imajo opravka s prostitucijo, nezakonitimi pribežniki, z mamili, orožjem, ukradenimi avtomobili in s tihotapljenjem cigaret". To zločinsko dejavnost vodijo mafiji, ki sicer niso iz te dežele, vendar je njihovo početje sistematično in razporejeno po vsem teritoriju. Poleg tega je krepko čutiti tudi dejavnost tujih mafijских združb. Slovesnosti se je udeležil tudi podtajnik v pravosodnem ministristvu Corleone, ki se je zelo laskavo izrekel o uspehih sodne oblasti v deželi, pri čemer je zlasti pohvalil delo protimafijskega okrožnega ravnateljstva, češ da je lahko za vzor ostalim ekipam z enakimi nalogami v državi. S tem se Trst-je pristavil predstavniku rimske vlade - primeroma pripravljata na nove naloge, ki ga na tem področju čakajo v bližnji prihodnosti. Pri tem je govornik očitno mislil na bližnjo razširitev Evropske zveze na Vzhod.

Od ostalih podobnih slovesnosti italijanski dnevni tisk omenja predvsem odprtje novega sodnega leta v Palermu in Milanu. Slavnostna govornika sta v obeh mestih posredno omenila tudi trenutno politično stanje v državi ter nista varčevala s kritikami na račun politikov, češ da niso na zakonodajni ravni ničesar naredili, da bi se kazenske in civilne obravnave končale v primernem času. Italija je namreč država, ki se mora pred mednarodnim sodiščem za spoštovanje človekovih pravic stalno zagovarjati, ker obravnave pred njenimi sodišči trajajo v nedogled.

Govornik v Palermu je seveda govoril predvsem o mafiji. Njen organizacijski razvoj ima za posledico, je dejal, da je oblast odločanja prešla v roke sorazmerno majhnega števila "bosov", to je gangsterskih vodij, ki pa so skoraj vsi na prostosti. Od izsiljevanja trgovcev in podjetnikov se steka v njihove žepce ogromno denarja, saj mafijci "bos" čedalje bolj profesionalno nadzorujejo teritorij. Združenje trgovcev in podjetnikov je izračunalo, da je njihovo bogastvo vredno 31 tisoč milijard lir. Kam gre ta ogromna vsota denarja, se je vprašal govornik. "Nihče ne zanika prvenstva politike", je dejal, vprašal pa se je hkrati, ali je politika danes zares samostojna in ali ni morda podrejena drugim oblastvom. Kaj je pravzaprav politika? Je morda prodajno blago, ki mu lahko zapeješ hvalo z reklamnim sloganom, s televizijskim spotom ali z lepakom na zidu? Nekateri raziskave celo kažejo, da politiko lahko celo kupiš, je naglasil govornik na slovesnosti v Palermu. Če sodimo po reakcijah v javnosti, se nad temi besedami še najbolj spotikajo Berlusconijevi pristaši, kar ni nič čudnega, saj je znano, da je Berlusconi pravi pravcati televizijski in založniški mogotec.

Kamen spotike predstavlja tudi govor, ki ga je na slovesnosti v Milanu imel glavni državni pravdnik Francesco Saverio Borelli, znan predvsem zaradi tako imenovane "akcije čistih rok", ki je na začetku devetdesetih let spravila na kolena voditelja "prve republike", ko so kratkoma izginile s političnega prizorišča krščanskodemokratska, socialistična, socialdemokratska, liberalna in republikanska stranka. "Vse dotlej, dokler bodo predstavniki političnega in celo institucionalnega življenja, je dejal Borelli, označevali posege sodne oblasti kot ustrohravalna dejanja, bo sanacija javnega življenja in zasebne morale v gospodarstvu silno težavna". Ob te besede so se obregnili ne le Berlusconi, ki je znan po svojih ostrih kritikah in očitkih na račun omenjenega pravdnika, temveč tudi predsednik deželne vlade Lombardije Formigoni, ki je pred kratkim ostro grajal milansko sodno oblast, ker je uvedla preiskavo zoper člana njegove deželne vlade, ki je osumljen korupcije.

Polemike, ki so nastale ob odprtju novega sodnega leta, zgovorno kažejo, da je volilna kampanja že v polnem teku, četudi nas od državnozbornih volitev loči še nekaj mesecev. Seveda so možna presenečenja, saj ni nikjer napisano, da se bo ta legislatura končala redno.

Polemike, ki so nastale ob odprtju novega sodnega leta, zgovorno kažejo, da je volilna kampanja že v polnem teku, četudi nas od državnozbornih volitev loči še nekaj mesecev. Seveda so možna presenečenja, saj ni nikjer napisano, da se bo ta legislatura končala redno.

KRČENJE PRISPEVKOV

BO SLEDIL ODMEVEN PROTEST?

Slovenska narodna skupnost se je spet znašla v zelo težkem položaju zaradi pomanjkanja finančnih sredstev za delovanje njenih kulturnih ustanov. Kot znano, italijanska vlada - v pričakovanju sprejetja zaščitnega zakona - ni vključila v finančni zakon za letošnje leto postavke v višini osmih milijard lir, deželni svet F-Jk pa je pri glasovanju za proračun in finančni zakon za leto 2001 zavrnil predlog, da bi ta sredstva anticipirala dežela. Če k temu dodamo še dejstvo, da deželna uprava že nesramno zavlačuje z izplačevanjem prispevkov za našo skupnost, in zaskrbljujočim vestem, da utegne slovenska država zmanjšati denarni prispevek manjšini, ni nič čudnega, da vlada resna zaskrbljenost, saj se utegnejo določene dejavnosti kmalu blokirati.

Ta zaskrbljenost je prišla do izraza zlasti na javnem srečanju deželnih svetov krovnih organizacij, ki je bilo 12. t.m. v Jamljah, kot tudi na ponovoletnem srečanju z državnim sekretarko za Slovence v zamejstvu in po svetu pri slovenskem zunanjem ministristvu Magdaleno Tovornik v torek, 16. t.m., na slovenskem konzulatu v Trstu. Če velja glede zaščitnega zakona počakati na dogajanje v prihodnjih tednih, pa se vprašanje prispevkov postavlja že v tem trenutku. Videli bomo, kako bo s predlogom, ki ga bosta v deželnem svetu iznesla svetovalka Levih demokratov in Stranke slovenskih in italijanskih komunistov Miloš Budin in Bruna Zorzini Spetič o bančnem posojilu, čeprav sama predlagateljica nista največja optimista.

Kljub zagotovilom sekretarke Tovornikove, da ne bo prišlo do krčenja prispevkov iz Slovenije, čeprav "indeksi rasti" ne bodo taki, kot bi si lahko pričakovali, zaskrbljenost ostaja. Ostaja tudi vse večja ostrina v ocenah ravnarja deželne uprave, in to ne le zaradi vnebovpijočih zamud pri izplačilu prispevkov, ampak tudi zaradi splošnega zadržanja, ki ga ima desnosredinska večina do slovenske manjšine. Zaradi vsega tega ni izključeno, da bo v prihodnosti prišlo tudi do eklatantnih in odmevnih protestov, predlagane pa so bile tudi pritožbe na sodišča in evropske forume. Navsezadnje si manjšina to lahko privoščiti, še več, rekli bi skoraj, da je dolžna to storiti zaradi naravnost škandaloznega odnosa dežele.

IŽ

BLIŽNJI VZHOD / CLINTONU NI USPELO

MIR NA TEHTNICI

BREDA SUSIČ

Clinton je vrgel puško v koruzo. Sam je priznal, da mu verjetno zadnji teden njegovega predsedovanja (20. januarja bo posle prevzel George Bush jr.) ne bo uspelo doseči miru na Bližnjem vzhodu.

Tako se zaključuje doba, ko so - vsaj do začetka nove intifade - v Izraelu vladali sorazmerno ugodni pogoji za sklenitev mirovnega sporazuma s Palestinci. Odslej bo morda težje, saj vse kaže, da bo na volitvah 6. februarja zmagal leader Likuda Sharon (na sliki), ne pa dosedanja premijer Barak. Najnovejša anketa javnega mnenja dajejo Sharonu prednost za celih 20 točk. Ariel Sharon, ki je septembra z nenapovedanim obiskom Tempeljskega griča povzročil to, kar Reuterjev dopisnik Nidal al-Mughrabi označuje kot enega najbolj krvavih spopadov med sprtima stranema v zadnjih letih, je leta 1982 v vlogi obrambnega ministra vodil izraelsko okupacijo južnega Libanona. V vlogi vladnega podtajnika pa je nekaj let kasneje vodil projekt gradnje novih judovskih naselij na palestinskih zasebni ozemljih. Znano je njegovo nasprotovanje mirovnemu načrtu, ki bi Palestincem nudil

suverenost nad katerokoli jeruzalemsko četrtjo (še posebno nad kraji, ki so za Jude sveti), saj mora po njegovem prestolnica ostati nedeljiva; nasprotuje tudi suverenosti Palestincev nad dolino reke Jordan ter načrtu, ki bi dovoljeval vsem palestinskim beguncem vrnitev v Izrael. Zaradi teh stališč, ki jih vedno odločneje zagovarja - saj se trenutno ne boji Barakove konkurence - njegovi politični nasprotniki naglašajo, da bi z njegovo izvolitvijo Izraelci pokopali še preostalo upanje na doseg sporazuma in miru.

Predstavniki palestinske oblasti uradno ne izjavljajo, da podpirajo enega ali drugega kandidata. Arafat pa je že večkrat skušal pomagati Baraku. Toda njegova simpatija do laburističnega voditelja se je v zadnjih mesecih močno ohladila. Obtoževanja na račun Baraka, ki po njegovem ni držal obljub v zvezi z izpolnjevanjem mirovnega načrta, se vrstijo kot na tekočem traku. Barak pa po drugi strani brez dlak na jeziku kriči Arafata za upor Palestinecev, ki se že zdavnaj ne omejujejo več na poulično metanje kameneja, pač pa se vedno pogosteje poslužujejo pravih terorističnih napadov. Zadnji od teh je v ponedeljek povzročil veliko ogor-

čenje v Izraelu, saj so skrajneži oborožene skupinice Al Fataha umorili 32-letnega kolona iz Gaze, ki je veljal za zelo strpnega človeka, saj je kljub nasilju nadaljeval s svojo dejavnostjo in nudil delovna mesta Palestincem, čeprav je bil sam Jud. Izraelske oblasti so po odkritju umora spet odredile popolno blokado celotnega območja Gaze. Še huje pa je to, da so zaradi tega dogodka popolnoma prekinili diplomatske pogovore in preklicali že napovedane pogovore med izraelskim zunanjim ministrom Benom Amijem in predstavnikom palestinske vlade.

Vodja palestinske pogajalne skupine Erakat je v ponedeljek tudi zanimal, da so spet v načrtu pogovori med Arafatom in njegovim bivšim izraelskim kolegom Shimonom Peresom. Minuli teden je že kazalo, da bi bil Nobelov nagradenec primerna oseba za ožvitev pogajanj. Marsikateri opazovalec je že pred kakim mesecem ugotavljal, da bi Arafat in Peres morda lažje našla skupen jezik in prišla do konkretnega rezultata, tako kot se je v preteklosti že zgodilo. Če bi vodilna stranka prepustila večjo vlogo v pogajanjih in v boju za premiersko mesto (Peres bi imel v dvoboju s Sharonom odlično več možnosti za zmago kot Barak) diplomatskemu veteranu, bi-ugotavljajo komentatorji - imel bi mirovni načrt lažjo pot do uresničitve.

S I. STRANI

KJE ZAŠČITA?

V Rimu pa se je mudil slovenski zunanj minister Dimitrij Rupel prav gotovo z namenom, da podpre ali skuša pospešiti celotni postopek za izglasovanje zakona za Slovence v Italiji. Govori se, da bi ta začel že prihodnji teden svojo pot v rimskem senatu. Vse te poteze in pobude naj končno le zganejo z mrtve točke naše nerešene probleme. Časa je malo, treba je pohiteti, da ne bo prepozno.

KOALICIJA MARJETICA SE PREDSTAVLJA V F-JK

Tudi v naši deželi nastaja sredinska koalicija Marjetica, ki zajema na državni ravni sredinska politična gibanja Ljudske stranke, Demokratov in UDEUR. V naši deželi je treba omenjenim državnim strankam dodati še pokrajinski in na deželni ravni izrekla temu v prid. Ustanovno predstavitevno srečanje deželne Marjetice bo v soboto, 20. t.m., v Cervinjanu ob 10. uri v hotelu Internazionale. Na njem bodo med drugimi spregovorili tudi Massimo Cacciari, Lapo Pistelli in Mauro Fabris.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

OSIROMAŠENI URAN ALI KAM PLOVEMO

Zgodba o osiromašenem uranu je zgodba o osiromašenem človeštvu. Človeštvu, ki še ne more razrešiti bistvenih problemov, ki se tičejo prav vsega našega rodu. Do tega trenutka nisimo na primer v odnosu na ekološko uničenje storili praktično nič. Segrevanje ozračja spreminja podnebje, znanstveniki nam napovedujejo prihodnost sušnih vročih obdobij in preobilnega deževja s poplavami ter zemeljskimi plazovi in usadi, kar se je tako izrazilo pokazalo prav to jesen. Potem ko smo med drugo svetovno vojno vrgli atomsko bombo na ljudi ter v dolgem povojnem obdobju nerazodno opravljali jedrske poizkuse, še naprej izzivamo vesplošno nevarnost s tako imenovano osiromašeno radioaktivnostjo. Osiromašeni uran je že uveljavljen del oborožitve in je bil na ozemlju nekdanje Jugoslavije in še prej v Iraku tudi praktično uporabljen, zastrašujočimi posledicami za kraje vojnih operacij, civilno prebivalstvo in vojake obeh strani. Zaenkrat žal obe zgodbi, preteča ekološka nevarnost in osiromašeni uran, kažeta, da ni kakšne večje pripravljenosti za učinkovit spopad z obema grožnjama.

Človeštvo bo moralo na velikanske nevarnosti, ki jih povzročata s svojim obnašanjem, slej ko prej odločno odgovoriti. Zelo čudno je, da z ustreznim odgovorom odlašata. Nenavadno je tudi, da so protesti zoper obstoječo negibnost

in pozivi k odločnemu reševanju bistvenih problemov milo rečeno zelo tihi ali pa se po nekaj tednih razburjenja poležejo, kot da bi se medtem res že kaj uredilo. Ob vsem tem je jasno, da usoda sveta kroji tako imenovana visoka politika. Usodne odločitve padajo nekje na vrhu, nekje daleč nekdo v imenu vseh odloča, da so stvari takšne, kakršne so. Nekdo odloča v imenu vseh, ne da bi vseh teh, o katerih odloča, vprašal, ali lahko nekaj stori ali ne. Visoka politika pač ne sprašuje in se ne posvetuje, visoka politika kar ukrepa. Visoka politika je očitno povsem avtonomna in ni od nikogar odvisna razen od sebe. Verjetno izhaja iz hladnih izračunov, kaj se splača in kaj ne oziroma kako prepričati ljudi, da ne bodo nič mislili in ji bodo sledili. Toda kam to vodi in ali zares ni mogoče drugače?

Osiromašeni uran je vsekakor velik izziv. Lahko bomo tudi temu izzivu podlegli in v nemoči nanj hitro pozabili. Lahko pa bo drugače in bo prav ta zgodba predrugičla obnašanje vseh nas. Lahko se bomo prav zaradi te zgodbe končno spopadli s problemom, ki je temeljnega pomena za vse nas. Enkrat se bomo morali vendar spoprijeti z izzivi, ki nas ogrožajo, hočeš nočeš se bomo morali, ker človek ni rojen za poraz, človek je rojen za človečnost in smisel.

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 80.000 LIR,

INOZEMSTVO 120.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 150.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL. 0481 533 177

FAX 0481 536 978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL. 040 365 473

FAX 040 775 419

E-MAIL nglasts@tin.it

INTERVJU / TATJANA ROJC

IZRAZ NAŠE KULTURNE ZAVZETOSTI

JURIJ PALJK

Menimo, da bi bilo v začetku našega pogovora najbolje, če bi se nam predstavili, povedali, od kod izvira vaš rod, kam ste hodili v šolo, kaj ste študirali.

Najprej se zahvaljujem za pozornost, ki ste mi jo namenili s tem razgovorom, ki me v resnici veseli. Sama sem Nabrežinka, moj tata je dorasel v Devinu, čeprav je bil njegov oče doma iz Vipavske doline, iz znane mlinarske družine (njegov mlin, ki je stal na Moščenicah, torej točno na fronti, je bil uničen med prvo svetovno vojno), očetova mama pa je bila doma iz Plav pri Solkanu. Moja mama je bila delno Nabrežinka, delno pa celo Furlanka. Sama sem doraščala v Nabrežini, v okolju, ki danes ne obstaja več, med ogradami, gmajnam in paštni nad morjem. Po obveznem šolanju v domači vasi (naj tu hvaležno omenim svojo učiteljico gospo Vlasto Legiša, ki ji je uspelo, navkljub naši otroški razposajenosti in vhravosti, ovrednotiti v vsakomer izmed nas tisto, za kar je bil najbolj nadarjen), kjer sem imela srečo, da sem zares dobila osnovo za svoje bodoče šolanje, sem končala klasično gimnazijo v Trstu. Z izvrstno podlago (pomislimo na profesorje Rebulu, Kacinovo, Auerspergo...) sem nato lahko z lahkoto izbrala študij na leposlovni fakulteti v Trstu, kjer sem diplomirala z disertacijo o zgodovini slovenskega filma.

Kako ste zavili v publicistične vode?

Če se ozrem nazaj, se pravzaprav ne spominjam obdobja, ko bi ne zaupala peresu. Pisateljica Zora Tavčar, ki je vodila znani in priljubljeni literarni krožek na ulici Donizetti v Trstu, je predstavila moje prve literarne poskuse preko svoje oddaje *Mladi pisci na tržaškem radiu*. Ko sem bila stara kakih šestnajst let, sem že pisala prve kronike iz Nabrežine za Primorski dnevnik, in tako se je začelo.

Najbrž le malokdo ve, da pišete tudi poezijo. Nam lahko poveste kaj več o tem.

Poezija je nekaj posebnega: tu ima beseda poseben pomen. Nič ne sme biti odveč, in vendar mora povedati vse. Poezija je utrinek trenutka, ki ga morajo do konca dodelati, ko imajo verzi, pa čeprav ni rime, neki notranji ritem, ki odgovarja avtorju. Zato so moje pesmi v bistvu ekstremne v izrazu in metafori. Za vsako pesmijo, ki nastane iz trenutka, pa je potem

Dr. Tatjana Rojc poznamo po njenem publicističnem delu in po tem, da je odlična pevka. Pred kratkim je v Trstu na deželnem sedežu RAI z urednico Radia Trst A Nadjo Rojac predstavila televizijski film o tržaškem pisatelju Borisu Pahorju. Tudi ta njen zadnji napor je bil povod za pogovor z njo, na katerega je z veseljem pristala.

dolgo delo čiščenja in luščenja, dokler ne ostane od začetne misli samo tisto, kar je zame zares bistvo. Pesmi so začinjale nastajati razmeroma pozno, ker so postale nekakšno iskanje izgubljene popolnosti, zlasti po mami smrti, ko sem skušala spominu ukrasti pozabo. Poezija nekako zapolnjuje praznoto ljudi, ki sem jih imela rada in ki so že v neznan domovini. S svojo pesmijo jih skušam ukrasti pozabi.

Pred časom ste nam povedali, da imate najraje radio, da najraje pišete in pripravljate oddaje za radio. Kdaj ste začeli sodelovati s slovensko postajo Radio Trst A in kakaj imate najraje radio kot medij obveščanja?

Radio je tisti medij, ki ga pravzaprav najbolje poznam – takoj po maturi na klasični gimnaziji sem slučajno dobila vabilo urednice gospe Nadje Rojac, da bi sodelovala z njo: omislila sem si svoj prvi niz z naslovom *Domači obrazi*, ki je bil posvečen 26 portretom naših ljudi, ki so na katerikoli način prispevali k rasti naše skupnosti. Prvi portret je bil posvečen kiparki Bogomili Doljak in še danes hranim pismo, ki mi ga je napisala ob poslušanju. Niz je bil zelo uspešen in je trajal šest mesecev. No, od tedaj dalje je minilo že dvajset let: lahko torej rečem, da je beseda iskala primerno kolokacijo in našla poklic, ki me veseli in mi dopušča, da se vsak dan naučim nečesa novega. Radio je tisti medij, ki je najbolj neposreden: glas doseže poslušalca v vsakem trenutku in mu dopušča, da sam nekako izoblikuje v sebi in dodela pripoved, ki mu jo ponuja avtor. Zato še posebej ljubim radijsko prozo, kjer lahko izpovem sebe in kjer je ob enem vsak poslušalec zase s tvorec moje zgodbe. Zelo imam rada tudi zgodovinske nize, ki seveda zahtevajo ogromno dela – jeseni sva z gospo Rojac posvetili šest daljših oddaj osemdeseti obletnici požiga Narodnega doma, o katerem je bilo živih pričevanj in zgodovinskih virov za celo knjigo.

Vemo, da izhajate iz glasbene družine, saj je vaš brat Aleksander priznan in cenjen pianist, sami pa ste študirali petje. Povejte nam, kdo vas je navdušil za glasbo, in tudi to, ali še vedno poje?

Doma smo vedno prepevali. Mama je bila svoj čas angažirana pri nabrežinskih pevskih zborih, oba starša pa sta ljubila glasbo. Že od rojstva sem poslušala Aleksija, ki je vezbal klavir, tako da si svojega vsakdana brez glasbe ne morem predstavljati. Niti šest let nisem bila stara, ko sem začela prepevati pri otroškem zboru Kraški slavček, ki je štel tudi do preko sto otrok iz vse devinsko-nabrežinske občine. Zbor je najprej vodil prof. Erminij Ambrozet, nato prof. Sergij Radovič. Pod njegovim vodstvom sem potem prepevala pri nabrežinskih zborih vse do njegove smrti leta 1980. Ko sem se preselila v Trst, sem na bratovo prigovarjanje opravila avdicijo pri prof. Marcu Sofianopulu in bila sprejeta v zbor Cappella Civica, ki spremlja vso liturgično dejavnost v stolnici svetega Justa v Trstu. Takoj za tem sem začela študij solopetja in solfeggia – petja s profesorji Emiliom Curielom, Irmo Ciani in Ennio Silvestrijem, solfeggia in partiture pa s prof. Manuellijem in Mario Susowsky. Kar nekaj let sem bila članica komorne solistične ženske skupine, ki je delovala v okviru zboru Cappella Civica pod vodstvom skladatelja Sofianopula. To je bila pravzaprav suma moje pevske poti, saj smo pele predvsem nemško romantiko, sodobno glasbo in črnsko duhovno glasbo, posnele pa smo tudi nekaj zgoščenk, med temi božične skladbe, med katerimi je tudi slovenska ljudska *Tam stoji pa hlevček* v priredbi prof. Sofianopula. Vendar petje in pisanje terjata celega človeka. Zato sem se morala, tudi na prigovarjanje Ivanke Hergold, s katero sem se pogovarjala o vsem tem, nekako odločiti. In izbrala sem besedo. Petje v stolnici je moj »drugi« poklic, saj gre za profesionalni zbor. Predstavlja pa tudi možnost vedno novega užitka, od branja vedno nove glasbene literature do spremljanja čudovitih liturgij in prepevanja svetovne liturgične glasbe vse od gregorijanskega korala dalje.

Pri nas se večkrat govori, da slovenski izobraženec v okviru svojega pravega mesta, tudi kakšno pikro o naši ozkosti si včasih priznamo. Vi pa ste vedno ostali zvesti slovenski besedi in delovanju v okviru naše narodne skupnosti.

Se vam ne zdi, da je včasih izgovor to, da naši izobraženci govornijo, kako je pri nas vse premajhno, "vse premalo"?

Sama imam ogromno stikov z italijansko stvarnostjo tako pri petju kakor tudi pri pisanju. Res je, da smo Slovenci nekakšna zaprta družba, res pa je tudi, da obstaja veliko izobražencev, s katerimi sodelujem ali imam prijateljske stike, ki ogromno vedo o nas, ki poznajo našo književnost: pomislimo na prof. Giorgia Depangherja, ki prevaja slovenske pesnike v italijansko, prof. Elvia Guagninija, ki na pamet citira Kosovela, na prof. Petro Brauns, ki živi v slovenskem ambientu in ki si želi branja slovenskih avtorjev v slovenskem jeziku. Soočanje z drugačnim je pomembno, to pa še ne pomeni, da se moraš svojemu odreči: znanje je bogastvo in širina duha, ne pa odrekanje.

Imate zgleden odnos do slovenskega jezika, saj smo opazili, da imate na pisalni mizi vedno na dosegu roke Slovenski pravopis in Slovar slovenskega knjižnega jezika. Kakaj tako?

Jezik je veliko bogastvo, ki mu nikoli ne prideš do kraja, ker se paradokso stalno spreminja in vendar ostaja isto. Vsak dan pri svojem delu odkrivam nove nianse, ki mi potem pomagajo tudi pri pisanju v italijansko. *Pred kratkim ste predstavili televizijski film-portret pisatelja Borisa Pahorja. Kako to, da ste se odločili prav zanj? Kako je oddaja nastajala?*

Politika sporedov slovenske televizije je zlasti vrednotenje naše stvarnosti. V tej optiki sem z veseljem sprejela predlog Igorja Tute, ki je odgovoren za slovenski spored, da bi se, po uspehu, ki ga je žel moji dokumentarec iz leta 1998 z naslovom *Jesenki tiho*, ki je bil posvečen Krasu, posvetila novemu televizijskemu projektu – portretu pisatelja Borisa Pahorja. Takoj sem si zamislila razgovor, kateremu sem pri montaži hote izrezala svoja vprašanja, kjer naj bi prišel do izraza predvsem človek, saj se pisatelj izpoveduje iz svojih knjig. Človek, ki je kot izhodiščno točko izbral pripoved o lastni taboriški izkušnji. Tudi ambientacija je bila zaradi tega dokaj pretresljiva – tržaška Rižarna, potlej pa sva se razgovarjala o družbi, o svetu, o družini in tržaški kavarni, v Dolenčevi gostilni na Proseku ter na mojem domu ob ognju.

Med pripravljanjem oddaje o pisatelju Pahorju ste gotovo segli ponovno po njegovih književnih delih. Kje vidite njegovo veličino?

Boris Pahor je znal ovrednotiti usodo malega človeka ter jo istovetil z usodo naroda ob slovenskem Primorju. Izšel je iz nekega omejenega sveta in se lotil velikih tem etike, ljubezni, življenja, zgodovine, svobode, morale. Središče njegovega dogajanja sta človek in narod, izhodišče pa njegova osebna izkušnja. Posebej pri njem občudujem polnost izraza ter čustvo, ki mu omogoča, da s posebnim spoštovanjem in delikatnostjo opisuje svoj odnos do ženske, do telesa in telesnosti. Vsemu temu je pripisati njegov književni uspeh doma in v svetu, saj so njegova dela izšla v Italiji, Franciji, Nemčiji, Združenih državah....

Vam je blizu tudi Pahorjevo nenehno bojevanje za dostojanstvo slovenskega naroda in za pravice slovenske manjšine v Italiji, kot tudi za večjo državnost in ponos slovenske matične države?

Boris Pahor ve, kaj sta dostojanstvo in doslednost. Njegova beseda je vedno direktna in njegova analiza vedno poštena in ponosna. Vse, kar je pisal v Zalivu, je danes splošno priznano v slovenskem svetu, torej...

Bi nam hoteli izdati svoje načrte za prihodnost?

Upam, da bom lahko še v tem letu uredila televizijski projekt o portretu svojega največjega mentorja, pisatelja Alojza Rebule. In da se bo našel kdo, ki bo moje besede natisnil tudi v knjigi...

3

ČETREK,
18. JANUARJA
2001

SLOVENKA LETA REJNICA 43 OTROK

V Sloveniji so v raznih okolišjih izbirali t.i. osebnosti leta 2000. Marsikje so spet izbrali politike, kar je že prešlo v tradicijo. Zagotovo pa je najbolj zaslužna Slovenka leta tista, ki so jo izbrali bralci revije Jana. Gre za 80-letno Marijo Zakušek iz Selnice ob Dravi na Štajerskem. Med petnajstimi kandidati je bila izbrana s prepričljivo večino glasov. "Gospa je bila rejnica 43 otrok, med njimi ni niti eden zrasel pod njenim srcem. Za mnoge je edina, prav za vse pa najboljša mama na svetu. Več kot pet desetletij sta jim Marija Zakušek in njen mož Janko dajala vse tisto, česar jim njihovi starši niso hoteli, znali ali pa mogli ponuditi. Zakuškova ima zdaj že več kot 200 vnukov in pravnukov". Tako so jo opisali na slavnostni podelitvi nastopa Slovenka leta 2000 na odru ljubljanske opere.

HUD POTRES PRIZADEL SALVADOR

HUDO RAZDEJANJE

V soboto, 13. t.m., je Srednjo Ameriko, še najbolj Salvador, prizadel hud potres. Najbrž je umrlo več tisoč ljudi, "najbrž" zato, ker veliko ljudi še vedno pogrešajo in je majhna verjetnost, da bi pod ruševinami in blatom še našli preživeli ljudi. Do srede so izpod ruševin potegnili že več kot šeststo trupel; hud boj s časom se nadaljuje, saj je iz ure v uro manjša verjetnost, da bi pod ruševinami našli še žive ljudi. Potres je dodobra načel ali uničil več kot 70 tisoč domov, desetine tisočev ljudi je brez strehe nad glavo in bojijo se tudi epidemij, primanjkuje hrane in sveže vode, čeprav se je mednarodna skupnost tokrat hitro odzvala s pomočjo. Dobrodelne orga-

nizacije zbirajo pomoč tako v denarju kot hrani in zdravilih, saj v Salvadorju sedaj manjka prav vse. Po zadnjih podatkih naj bi bilo več tisoč pogrešanih, najmanj dva tisoč ljudi naj bi že umrlo, vsaj toliko pa jih tudi pogrešajo.

BOLEZEN NORIH KRAV V ITALIJI

ODREDBE IN UKREPI

Tudi v Italiji se po prvi znatno dokazani oboleti kravi hude polemike. Zdravniki iz Turina so namreč v torek, 16. t.m., potrdili sum, da je bila krava iz kraja Pontevico blizu Brescia zares bolna in so zato pristojne oblasti odredile pokol vseh 190 krav iz hleva, kjer so našli obolelo kravo. Gre za prvi primer oboleme krave za to hudo boleznijo, ki se je pojavila v Evropi in je do sedaj - ter bo v prihodnosti še bolj - pretresla govedorejo in znatno vplivala na potrošnje mesa. Turinski živinozdravniki so torej povedali, da je bila krava iz hleva Maria Grecija zares bolna za boleznijo norih krav, ki ima lahko hude posledice

tudi za človeka, saj je pred leti za to boleznijo po Evropi pomrlo več ljudi, še posebno v Angliji. Nič niso pomagale niti besede pretresenega kmeta, ki je v kamero dejal, da bi pred vsemi pojedel kos mesa svoje obolele krave. Kot plaz se je vest razširila po vsej Italiji in Evropi, posledice pa so hude politične in gospodarske polemike in predvsem pa velik padec prodaje in potrošnje govejega mesa v Italiji. Samostojni sindikati govedorejcev Cobas že napovedujejo, da bodo prirejali v prihodnjih dneh nenapovedane in ostre proteste proti pobijanju goveda, za katerega živinozdravniki sumijo, da bi lahko bilo obolelo. Kmetje so tudi tokrat na hudi preizkušnji, saj se

bojijo, da bodo spet potegnili najkrajšo, če bi slučajno minister za zdravstvo Veronesi in italijanska vlada odredila poboj večjega števila goveda.

Poročila o obolezosti goveda za to boleznijo prihajajo tako iz Španije, Avstrije, Nemčije, Francije... Matična država Slovenija zaenkrat še ni imela primera bolezni norih krav, tudi s Hrvaškega se ne poročajo o tem hudem pojavu. Stvari pa niso enostavne tudi zaradi dejstva, ker za boleznijo Creuzfeldt Jacob, kot se uradno imenuje bolezen norih krav, lahko človek oboli tudi štirideset let po zaužitju okuženega mesa; toliko let namreč lahko traja inkubacijska doba te bolezni. Razumljivo je, da je tudi zato strah med ljudmi velik in da državne in evropske vlada dejansko ne vedo, kaj naj storijo.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU CŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

3. NAVADNA NEDELJA

*"Ne bodite žalostni, kajti veselje v Gospodu je vaša moč." (Neh 8, 10)**"Gospodovi ukazi so pravi, razveseljujejo srce." (Ps 19, 9)**"Vi pa (ste) Kristusovo telo in vsak posameznik je njegov ud." (1 Kor 12, 27)**"Duh Gospodov je nad menoj, ker me je mazilil, da prinesem blagovest ubogim .... jetnikom prostost... svobodo." (Lk 1, 18)*

Nehemijeva knjiga govori o vrnitvi iz suženjstva v Ninivah in Babilonu po tragediji judovskega ljudstva l. 722-21 ter 587 pr. Kr. Večina se je bila odločila za vrnitev domov v Palestino, posamezniki pa so ostali v novi domovini, ki so jo polagoma vzljubili ali so se bili tam poročili in pogladi globoke korenine. Povratnike sta vodila in organizirala zlasti dva plemenita domoljuba: duhovnik in pismouk Ezra ter laik Nehemija. Ta je bil neugnano pogumen. Pridigal je predvsem s svojim zgledom, kajti bil je mož molitve in vere. Za oba smemo reči, da sta dobesedno grela za božjo stvar (po SP NZ, Stand., 1111).

Zvitke (knjige) Mojzesove postave so Judje vzeli s seboj v suženjstvo. Bile so jim v pomoč in tolažbo. A sčasoma so Božjo besedo tudi zanemarili in nanjo pozabili. Živeli so namreč sredi poganskega okolja. Toda ob vrnitvi v staro domovino so SP zopet vzljubili. Začeli so zidati in obnavljati vse. Pri tem so našli knjigo (zvitke) Postave. Tedaj so priredili mogočno slavje v čast Božji besedi. Z visokega odra so brali iz Postave: vse ljudstvo je poslušalo stoje in tudi globoko sklonjeno k tlem skoraj ves dan vse, kar se je bralo. To je bil za vse praznik. Vse ljudstvo pa je od veselja jokalo. Za praznovanje so pripravili jedi in sladko vino. Spomnili so se tudi tistih, ki niso mogli k njim, ter so jim poslali delež jedi in pijače. Množici pa so kar ukazali veselje v Gospodu.

Jezus bo pozneje dejal: "Besede, ki sem vam jih govoril, so duh tudi po Ezru in Nehemiju. Marsikdo, npr. J. Zdešar, je Janezovo besedo v začetku evangelija (Jn 1, 1) prevedel kar z govorom. Kar bolje izraža živo besedo, ki jo Oče od vekomaj izgovarja, jo rodi. Po pogovoru je trojica ustvarila svet in vesolje, še posebej človeka, po svoji podobi (1 Mz 1, 26, 27).

Očetova Beseda nosi namreč v sebi vso skrivnost življenja. Umetniki vseh časov, še posebej pisatelji in pesniki ter slikarji in glasbeniki so skušali prodrati v srce Besede. Ustvarili so čudovite mojstrovine. A nobeden ni zapel tako dovršeno kot Jezus. Simfonija njegovega trpljenja in umiranja ter smrti na križu in vstajenja iz kraljestva smrti je presenetila vse vesolje in strmoglavila vso ošabnost angela in človeka. Kajti opraviti imamo tudi z besedo, ki od začetka vara, laže in ubija (Jn 8, 44). Ni pa večna. A je dovolj strupena in prepotentna, ker vnaša nemir in strah v kosti in zmedo v duše.

Poleti 1961 smo v Bottropu pri nemškem župniku poslušali govore, posnete na plošče, nacističnih veljakov. Župnik sam je šel skozi vsa nemška taborišča smrti, pa je hotel imeti pri sebi dokaz lajanja nacizma proti človeku, proti Besedi, ki je tudi človeka ustvarila za govor, pogovor in svobodo.

Pred 2. svetovno vojno smo dobivali nekaj pošte od sorodnikov iz Ljubljane: pisma so bila vsa popackana s črnim tušem. Cenzura ni namreč prenesla nedolžne izmenjave pozdravov in misli med ljudmi.

Beseda, govor, ima svojo moč. Najprej kot podoba Božje besede. Je tudi beseda, ki ubija. Apostol Jakob pravi: "Tudi jezik je ogenj... vesolje krivice... njega razvema peklena dolina" (Jak 3, 6, prim. še 8,9.).

Poleti 1945 je zibajbe se izstopil iz tramvaja števec 6 g. P. Šorli, ki je ostal pri Sv. Ivanu pri Trstu, kamor ga je tramvaj pripeljal, vse do smrti kot slovenski kaplan. Pričakali smo ga in pospremili do revne sobe, kjer se je nastanil. Bil je še ves zdelan od Dachaua. Radi smo ga poslušali, ko nam je pripovedoval o življenju v nemškem taborišču in še prej o delu "Joca" pri oddajniku, dokler jih ni jeseni 1944 gestapo (nemška tajna državna policija) uničil ali odpeljal v razna taborišča. Posebej je poudarjal pomen besede, ki jim jo je ves čas ujetništva v Dachauu lomil holandski jezuitski pater van Gestel. Pozneje sem imel priložnost večkrat govoriti s tem patrom, ki mi je potrdil, da je nudil latinske ekshorte za duhovnike-taboriščnike. Komentiral je namreč Janezovo skrivno Razodetje. Božja Beseda jih je ohranila močne do konca.

Kakšno moč in tolažbo je prinašala zlasti ujetnikom pošta, beseda žene odnosno svojca!

Omenjeni P. Šorli je tudi večkrat pripovedoval o boju vztrajnega dr. Fr. Tončiča za naše šolstvo jeseni 1945, ko bi skoraj zamudili ali si zaigrali materino besedo, slovensko šolo, na Tržaškem.

Kako je bilo včasih mučno izpraševanje na carini glede tiska. Celu v hotelski sobi si opazil, da so ti brskali po kovčku, pregledali komentar Sv. pisma, pustili pa denar in dokumente.

Mesec našega katoliškega in verskega tiska naj nas predvsem spomni, da smo dolžni nesti, ne vem, kako, delež hrane Božje besede in pijače tistim, ki je ne poznajo (gl. Neh 8, 10), kajti vsakdo ima svojo nalogo in način dela za skupnost, za rešenje sočloveka (gl. 1 Kor 12, 26,28).

Tudi teden krščanske edinosti nas sili, da razširimo pogled v Kristusa, kakor je zapisal evangelist: "Oči vseh v shodnici so bile uprte vanj" (Lk 1, 20).

NATRPAN KONEC TEDNA ZA SVETEGA OČETA

"GRE ZA ČLOVEKA IN NJEGOVO DOSTOJANSTVO!"

JURIJ PALJK

"Rešimo človeka, rešimo ga vsi skupaj! Poskrbimo vsi skupaj, da bo znanost v službi človeka!" je vzkliknil sveti oče Janez Pavel II. v soboto, 13. t.m., ko je priredil tradicionalni sprejem za veleposlanike pri Svetem sedežu.

Sv. oče ja okrog sebe zbral dejansko predstavnike vseh držav in verstev na svetu; to priložnost je izkoristil, da je spregovoril o človeku in minulemu stoletju, o odnosu današnjega človeka do življenja in o etičnih sporih, o verskih mržnjah in še čem.

O pravkar minulemu stoletju je dejal, da ga je označevalo predvsem dejstvo, "da se je človeško življenje razvrednotilo na najbolj brutalen, nasilen način." Papež se je med svojim nagovorom zavedal, kdo ga posluša, in je zato napravil trd obračun minulega stoletja, "ki so ga označevale izjemno krute vojne, ki so sejale smrt po svetu in zlasti v Evropi; označevali so ga tudi različni totalitarizmi, ki so zaslužili na milijone žena in mož, zakoni, ki so uzakonili splav in evtanazijo, kulturni vzorci, ki so zasejali kulturo potrošništva in užitarstva za vsako ceno!"

"Če človek sprevrže naravni red in poseže v krhka ravnovesja v naravi in ne skrbi za soprobrate in za okolje, ki mu ga je zaupal Stvarnik, in se zavzema samo za tak svet, ki je podrejen njegovim zakonom, potem bi tak svet lahko postal zadušljiv in v njem bi človek ne mogel niti dihati več!" je dejal sveti oče. In zato je vzkliknil: "Rešiti moramo človeka! Vsi skupaj moramo rešiti človeka! Dolžnost odgovornih v družbi je, da zaščitijo človeško vrsto, da poskrbijo, da je znanost v službi človeka, in ne, da je človek predmet raziskav, prodaje ali kupčije; dolžnost omenjenih je tudi, da zakoni niso nikdar pogojevani s trgovsko miselnostjo

VLOGA KOPRSKEGA ŠKOFA
OB 250-LETNICI GORIŠKE
NADŠKOFIJE

Koprski škof msgr. Metod Pirih je v pogovoru na TV Primorka v Sempetru pri Gorici povedal, da ga je goriški nadškof Dino De Antoni povabil, naj sprejme mesto podpredsednika odbora za počastitev 250. obletnice ustanovitve goriške nadškofije. Le-ta je nastala leta 1751, ko je prišlo do dokončne delitve oglejskega patriarhata. Istega leta je bila ustanovljena tudi nadškofija v Vidmu.

Goriška nadškofija je v prvotnem obsegu vključevala tudi Goriško oz. Posočje in je zato imela tudi za Slovence velik verski, kulturni in narodnostni pomen. Eden izmed nadškofov je bil tudi Jakob Missia, prvi kardinal slovenske narodnosti. Francišek Borgia Sedej pa je bil goriški nadškof v obdobju ob vzponu fašizma in si je kljub grožnjam in ustrahovanjem prizadeval za versko in narodno svobodo in enakopravnost Slovencev v nadškofiji.

ali z egoističnimi težnjami posameznih skupin."

Papež se danes še kako zaveda, da ima človek v rokah velikanska znanja in se zato prevečkrat počuti kot "gospodar narave in zgodovine", kar pa seveda ni res in je zato dolžnost Cerkve, da jasno in odločno pove, da tudi danes nobena vlada, nobena avtoriteta, noben politični in ideološki program "nima pooblastila, da poniža na raven tistega, kar je sam sposoben narediti ali proizvesti". Nad vsem mora namreč kraljevati človekovo dostojanstvo, ki ga papež pojmuje kot osebo skrivnost, saj je vsak človek narejen po Božji podobi. Papež je veleposlanikom tudi ponudil osnovno načelo, ki bi ga morali danes vsi osvojiti in je navidez preprosto, a v resnici izjemno zahtevno, a tudi edino vredno človeka: "Vsak človek je moj brat! Če bi bili zares prepričani, da smo poklicani v to, da živimo skupaj, da je lepota življenja v tem, da se poznamo, spoštujemo in si pomagamo, bi bil svet popolnoma drugačen!" Papež je v svojem nagovoru diplomatskemu zboru tudi spet odločno zahteval pravico za vsakega človeka, da se sam odloči za katerokoli vero - pravico do verske svobode. Omenil je vse tiste, ki preganjajo vero in pripadnike različnih spovedi, in ta dejanja odločno obsodil.

Tudi tokrat je bil njegov nagovor diplomatskemu zboru pri Svetem sedežu izjemno odmeven.

"POMAGAJMO ŽRTVAM
POTRESA!"

Janez Pavel II. je v nedeljo, 14. t.m., po tradicionalni molitvi angelskega češčenja na Trgu sv. Petra nagovoril številne prisotne vernike in prek tv sprejemnikov svetovno javnost, saj je znano, da vsa večja javna sredstva obveščanja ta dogo-

sveti oče, ki jih je nagovoril in jih zaprosil, naj v njegovem imenu "srčno pozdravijo" srbskega patriarha Pavleta. Dejal pa je tudi tole: "Naj romanje na grobove svetih Petra in Pavla in drugih svetnikov in mučencev, ki počivajo v Rimu, utrdi v vas krščansko vero in naj vam bo v pomoč, ko skupaj z drugimi prebivalci vaše dežele gradite mirno prihodnost, ki bo polna razvoja in vsestranske rasti. Ko se boste vrnili v domovino, ponosite moj iskren pozdrav Njegovi svetosti patriarhu Pavletu, njegovi ekscelenci škofu Lavrentiju in vašim družinskim članom ter prijateljem ter seveda dragemu srbskemu narodu!" Srbski verniki so papeževe besede na Trgu sv. Petra pozdravili z burnim ploskanjem in petjem srbske duhovne pesmi. Da imajo Srbi radi svetega očeta, se ve že dolgo, pa čeprav si je Miloševićev režim dolgo prizadeval, da bi ga očrnil in umazal pred očmi preostalih ljudi.

RUSKI MINISTER IVANOV
PRI PAPEŽU

V ponedeljek, 15. t.m., se je sveti oče sestal z ruskim zunanjim ministrom Igorjem Sergejevičem Ivanovom (na sliki spodaj), ki je prišel v Vatikan na uradni in prijateljski obisk. Papežev tiskovni predstavnik Joaquim Navarro-Valls je takoj po srečanju imel krajšo tiskovno konferenco, na kateri je povedal, da je bilo srečanje med papežem in Ivanovom priscrčno, prijateljsko in plodno. Povedal je tudi, da sta papež in visoki ruski politični predsta-

potresa," je dejal in nadaljeval: "Pred nekaj urami je prišla novica o hudem potresu, ki je prizadel Srednjo Ameriko in je še posebej v Salvadorju pokopal pod ruševinami veliko število prebivalcev; veliko ljudi je ranjenih, velika je tudi gmotna škoda. Vsem prebivalcem tega prizadetega območja, ki mi je zelo drago, bi rad povedal, da sem jim v duhu zelo blizu. Ko dvigam k Gospodu žalostno molitev za vse žrtve, srčno pozivam k pogumu vse preživle in si obenem resnično želim, da bi jim takoj pomagala vsa mednarodna skupnost!"

POZDRAV SRBSKEMU
NARODU

Med molitvijo angelskega češčenja so bili na Trgu sv. Petra tudi predstavniki srbske pravoslavne Cerkve s svojimi popi in visokimi cerkvenimi predstavniki. To je izvedel tudi

vnik govorila tudi o "katoliških skupnostih v Rusiji, o bližnjem vzhodu in vprašanju Jeruzalema, o katerem ima Sveti sedež že dolgo časa znano in javno mnenje." Igor Ivanov se je srečal tudi z vatikanskim "zunanjim ministrom", ki mu v Vatikanu uradno pravijo tajnik za stike z državami, s kardinalom Jeenom Loismom Tauranom, pa še z državnim tajnikom Vatikanu, kardinalom Angelom Sodanom. Glasnik Joaquim Navarro-Valls je še povedal, da je Ivanov z vsemi sogovorniki spregovoril tudi o mednarodnem položaju "in je pri tem prišlo do izraza predvsem dejstvo, da imata Rusija in Sveti sedež veliko enakih ali sorodnih pogledov na reševanje zapletenih težav v svetu, še posebej pri vzpostavljanju miru na bližnjem vzhodu."

SPLETNA STRAN SLOVENSkih VERNIKOV TRŽAŠKE ŠKOFIJE

"TEDEN" V MREŽI

DANIJELO DEVETAK

Lep primer nove evangelizacije, ki jo stalno polaga na srce vernikom sv. oče! Pojem ni prav nič abstrakten, saj pomeni - z razliko od evangeliziranja "ne-vernih" - evangelizacijo že krščenih, tistih, ki od vedno "krožijo" okrog Cerkve, a verjetno ne živijo v polnosti veličine vselega oznanila. Ko Janez Pavel II. govori o novi evangelizaciji, misli pri tem tudi na to, da je treba doseči prav vsakega človeka tam, kjer je, v vseh njegovih razsežnostih in zlasti z vsemi sodobnimi komunikacijskimi sredstvi. In že smo pri tem. Novost v zamejstvu, za katero verjetno še ne vedo vsi, je spletna stran slovenskih vernikov na Tržaškem. Z njo se lahko povežete, če na svoj računalnik v primernem programu vnesete naslov www.teden.it. Internet - ali medmrežje ali svetovni splet itd. - je vse bolj razširjena stvarnost; z veliko močjo se uveljavlja, in to ne samo v vrstah mlajše generacije. Sam sveti oče je na obisku znanega rimskega vseučilišča priznal, da sam uporablja računalnik in tudi "plove" po morju informacij, ki jih nudi to posebno občilo nove dobe.

Najprej moramo povedati, da t.i. "oglasno desko slovenskih vernikov na Tržaškem" urejuje msgr. Franc Vončina (na sliki), vikar za slovenske vernike v škofiji; sodelujejo g. Maks Suard, g. Jože Špeh in novi pomočnik pri slovenskem pastoralnem središču p. Rafko Ro-

pret. Msgr. Vončina ima gotovo največ zaslug za podvig, saj ta zahteva nemalo dela in pa izurjenosti. Ko smo ga (po elektronski pošti) vprašali, kako je prišlo do te zamisli, je odgovoril: "Že precej let je minilo, odkar sem se prvič povezal z internetom. Pozneje se mi je nudila priložnost, da sem na njem odprl svojo osebno spletno stran in tako bolje razumel, kako zadeva deluje. Tudi na škofiji se je svojčas pripravljala spletna stran, ki žal ni zaživela. Tedaj sem nekatere stvari prevajal in seveda pri tem pripravil slovensko verzijo kar na svojem računalniku. Pred kratkim je tržaška škofija odprla svojo spletno stran na naslovu www.chiesacattolica.it. Vsa zadeva pa je bila zelo zamudna in malo prožna. Teksti so romali prek tiskovnega urada v Rim in se odtod vračali nazaj z napakami, pa še problem prostora se je pojavil. Zato sem se odločil za svoj *naming*, in sicer www.teden.it, do katerega imam neposredni dostop in morem kadarkoli strani spreminjati po mili volji." Msgr. Vončina smo tudi vprašali, kako to, da je izbral ime *teden*. "Sprva sem imel svojo osebno spletno stran, toda marsikomu je delal preglavice predolgi naslov; zato sem mislil, da bi zadevo poenostavil. Poskusil sem razna imena in ugotovil, katera so še prosta. Končno sem se odločil za *teden*, ker pač kot župnik programiram pri oznanilih vsak teden posebej, in sem si rekel, da bi bilo prav, ko se stran vsaj

enkrat na teden obnovi, ker pač najdemo tudi spletne strani, ki so stare po več let. Pa še nekaj me je v tem potrdilo: zadevo sem registriral na svojo župnijo, kjer je nekdanji župnik izdajal glasilo pod tem imenom. (Upam, da *Novi glas* ne bo zahteval kakšnih avtorskih pravic, ker je *Katoliški glas* nastal iz *Tedna in Slovenskega Primorja*...) "O ciljih daljnovidne pobude pa je msgr. Vončina povedal tole: "Podnaslov glavne spletne strani se glasi: *Oglasna deska slovenskih vernikov na Tržaškem*. Kdorkoli lahko na to desko pripne svoje obvestilo, vabilo, poročilo, sliko, misel, predlog, vprašanje, da tisti, ki se ob tej spletni strani ustavijo, lahko to vidijo. Dostavijo mi lahko svoje prispevke po elektronski pošti ali pa na disketi, po možnosti

že pripravljeno v primerni obliki za spletno stran, da ni odvečnega dela. Jasno, v poštev pridejo v glavnem verski dogodki in pa to, kar se dogaja v okviru škofije ali župnije. Seveda si ne delam velikih utvar, ker imajo nekateri še sveti strah pred temi 'čarovnjami' in si še ne upajo deskati po internetu. Upam, vsaj v prihodnosti, še na nove sodelavce in odjemalce. Za sedaj je zadeva bolj na poskusni ravni."

Kdor je že obiskal spletno stran, je gotovo opazil, da je ta raven kar visoka. Stran je namreč bogata s podatki, preprosta, jasna in pa "praktična", saj se tiče konkretnih vidikov vsakdanjega verskega - osebnega in organiziranega - življenja. To so najlepše značilnosti, ki jih lahko ima spletna stran. Res je lepo videti, kako se stran iz tedna v teden obnavlja, kako jo bogatijo vedno nove vesti. Tokrat je na glavni strani fotografija jaslic v stolnici sv. Justa, zraven "glave" pa je koledar verskih prireditvev v naslednjih mesecih; ob vsakem mesecu je naslov urednika (voncina@iol.it), tako da lahko vsak bralec posreduje svoja sporočila. Lepo je urejen tudi nazoren liturgični koledar meseca, kjer so zabeleženi večji svetniki in se lahko berejo besedila nedeljskega besednega bogoslužja; verniki si tako lahko osvežijo spomin z berili preteklih nedelje ali pa lahko vnaprej pogledajo, kaj jim želi povedati božja beseda naslednje nedelje. V uvodni rubriki je urednik nakazal glavne smernice meseca (cerkvena edinost, verski tisk, papeževo pismo Na začetku novega tisočletja), kot bi hotel nastaviti iglo na kompasu. Nato je v rubriki *Teden za edinost* (od 18. do 25. t.m.) nanižal "temeljne kamne" božjih besed v tem času. Koristni sta tudi rubriki *Kaj bo?* in *Kaj je bilo?*, kjer so lepo dokumentirani pomembnejši verski dogodki v zadnjem času in načrtovani prihodnji. Zelo koristni so tudi naslovi dekanij in župnij, pa tudi slovenskih duhovnikov na Tržaškem. Verniki bodo tudi zadovoljni, ko bodo videli, da lahko najdejo urnike sobotnih in nedeljskih slovenskih maš v škofiji. V prijetni rubriki *Jaslice* lahko vidimo lepe fotografske posnetke kar nekaj jaslic v tržaških cerkvah, še zlasti po vaseh. Lepo je tudi prebrati, da ne bi tonili v pozabo, pet govorov škofa Ravignanija, in sicer od odmevnega pastirskega pisma na lansko pepelnico o očiščenju spomina pa vse do zadnjega božičnega voščila. Med dokumenti najdemo tudi papeževo poslanico ob dnevu miru, ki neposredno naveže na spletno stran Cerkve na Slovenskem (www.rkc.si). Da bi bila stran še bolj prikopna in domača, objavlja urednik prevod hudomušnega besedila *Gospod župnik nikoli ne dela prav*. Skratka, gre za novost, ki je vredna pohvale, saj v času frenetičnih življenjskih ritmov lahko pripomore k temu, da ostajajo verniki bližji in povezani tudi na ta način, ki pa ne sme ostati edini, kajti verska skupnost se mora srečevati tudi - in zlasti - fizično okrog Njega, ki se nam je dal v roke, da bi nam dal razumeti, kako nas ima Bog rad. Še enkrat naj gre torej pohvala msgr. Vončini, ki je sprejel Kristusov izziv, naj vrže mreže...

SVETNIK TEDNA

17. JANUAR

SILVESTER ČUK

ANTON PUŠČAVNIK

Malo je svetnikov, ki bi bili tako splošno priljubljeni po vsem krščanskem svetu, kakor je današnji godovnjak Anton Puščavnik. Pri nas ga radi upodabljajo s prašičkom, z zvoncem in s palico v obliki črke T. Napačna je razlaga, da tisti prašiček pomeni nečiste skušnjave, ki so po pripovedovanju sv. Atanazija, prvega Antonovega življenjepisca, svetnika mučile v samoti. Resnica je tale: sv. Antona puščavnika so zelo čistili člani pobožne družbe hospitalitov ali antonianov. Ti so vodili sv. Antonu posvečene zavode za umsko prizadete in ljudje so jim radi dajali živež za njihove oskrbovance. Pogosto so nabirali darove sami: z zvoncem so opozarjali na svoj prihod, palica v obliki črke T (kriza) je pomenila njihov stan. Smeli so voditi prašičke po mestnih ulicah, kjer je bilo sicer to prepovedano. Tako je postal sv. Anton Puščavnik zavetnik živinorejcev; marsikje pri nas je bila navada, da so na njegov god cerkvi darovali prašičke krače, pleče, klobase - s priporočilom za zdravje pri reji prašičev.

Bolj pomembno je dejstvo, da je sv. Anton oče menihov in puščavnikov. Doma je bil v srednjem Egiptu. Pri dvajsetih letih je bil že sirota. Starši so mu zapustili lepo premoženje in zgled bogoljubnega življenja. Po smrti staršev je začutil v sebi božji klic po evangelijski popolnosti. Brez pridržka je veroval božji besedi. Ko je v cerkvi slišal Kristusove besede iz Matejevega evangelija: "Če hočeš biti popoln, pojdi, prodaj, kar imaš, in daj revežem, pa boš imel zaklad v nebesih", jih je vzel čisto dobesedno. Zemljišča je prepustil sosedom, drugo imetje je razprodal, veliko vsoto razdelil ubogim, le mlajšo sestro je zavaroval pred pomanjkanjem. Potem se je umaknil v samoto. Najprej blizu domače vasi. Čas je uporabljal za gorečo molitve in obiskovanje pobožnih puščavnikov. Pri vsakem se je naučil kakšne kreposti in se je v njej vadil. Tako se je - ne da bi vedel ali hotel - pripravil, da postane vodnik številnih bogoljubnih duš.

Predejo je to dosegel, je moral skozi ogenj hudih skušnjav, s katerimi ga je satan mučil dolga leta. Snubil ga je v greh nečistosti, zato se je Anton tudi telesno mučil do onemoglosti. Ko je zmagal, se je pred ljudmi, ki so hodili občudovat njegovo svetost, umaknil daleč v puščavske gore na desnem bregu Nila. Preživljal se je z zelenci in s kruhom, ki so mu ga prijatelji prinašali vsakega pol leta. Dvajset let ni z nikomer spregovoril niti besedice, zato pa je vedno glasneje govoril njegov zgled. Od vseh strani so prihajali posnemovalci in se naselili v njegovi bližini. Vsem, ki so ga prosili duhovne pomoči, je Anton rad ustregel. Ko je začel osvajat duše za Boga, se ljudi ni več bal. Trikrat je šel celo v hrup svetovnega mesta Aleksandrije, da je na prošnjo škofa Atanazija branil pravo vero zoper arijance. Proti koncu svojega življenja se je z najzvestejšimi učenci naselil na kromaj dostopni gorski polici, 1200 metrov nad morjem, kjer je odkril studenec in uredili so si vrt. Tam je dozorel za nebesa. Gospod življenja ga je poklical, ko je dopolnil 106 let. Njegovo čiščenje se je bliskovito razširilo najprej po Vzhodu, kmalu pa tudi po Zahodu. Povsod je veljal za vzornika vsega menišva.

Med Slovenci je sv. Anton od nekaj izredno priljubljen svetnik. Za zavetnika ga častijo živinorejci, svinski pastirji, ščetarji, rokavičarji, mesarji, gasilci, peki. Mladi so se zatekali k njemu kot posredniku pri izbiranju zakonskega druga. Anton in Antonija sta med najpogostejšimi imeni pri nas; vseh oblik teh imen skoraj ni mogoče naštet. Osebe s tema imenoma si "bratsko delita" današnji sv. Anton Puščavnik in sv. Anton Padovanski, na koledarju 13. junija.

ZAOBLJUBE V LJUBLJANSKI STOLNICI

SUZI POSTALA SESTRA

V prejšnji številki Novega glasa smo že poročali o večnih zaobljubah petih mladih slovenskih deklet, ki so v ljubljanski stolnici sv. Nikolaja na dan novega leta obljubile večno zvestobo Kristusu in se odpovedale posvetnemu življenju ter stopile v skupnost Loyola. Med njimi sta tudi dve slovenski dekleti iz naših krajev.

O Mariji Humar iz Steverjana je naš tednik že pisal; zato povejmo še nekaj besed o drugi sestri, o Suzani Ferfolja, ki je po rodu iz Doberdoba.

Suzi se je rodila v družini očeta Franca Ferfolje in mame Cirile, ima brata Mateja in sestro Alenko. Po domače se družini Ferfolja pravi Pri Čočeveh, sicer pa je družina znana po tem, da ima znani in dobri kmečki turizem Pri Cirili. Suzana, Suzi za domače in prijatelje, ima 28 let in je najprej obiskovala slovensko osnovno šolo v Doberdobi, nakar je po srednji šoli Trinko končala slovensko učiteljsko v Gorici. Po učiteljsku je odšla na univerzo v Padovo, a je kaj kmalu v

sebi zaslišala božji klic ter stopila v skupnost Loyola; pred dvema tednoma pa je, po daljši formativni poti v skupnosti, v Ljubljani obljubila Bogu večno zvestobo in postala Njegova nevesta.

Suzi je bila v domačem kraju dobro poznana, saj je po značaju zelo odprta, ljubka in se je od vedno rada družila z ljudmi. Dejavno je bila vključena v življenje slovenske manjšine in vaške skupnosti, saj je rada prepevala v zboru Hrast, več let je bila dejavna v skavtski organizaciji, sodelovala je tudi pri vaških prireditvah in pomagala pripravljati miklavževanja. Vedno je ljubila petje in glasbo in je po vstopu v skupnost Loyola tudi diplomirala iz klavirja in orgel, že več let živi na Poljskem.

Ko občudujemo njeno odločitev in ji iz srca čestitamo ob tem tako velikem dejanju, gre seveda naša misel tudi njenim staršem, bratu in sestri, s katerimi se skupaj veselimo Suzaninoga novega poslanstva!

IZ MEDNARODNE KATOLIŠKE REVIE COMMUNIO

TUDI O EVROPSKEM ZDRUŽEVANJU

Tudi zadnja številka mednarodne katoliške revije *Communio*, ki jo izdaja svet le publikacije pri Slovenski škofski konferenci, objavlja prispevke z razmišljanji o raznih področjih, ki zadevajo delovanja Cerkve.

Tokratna številka, ki je sicer posvečena nadškofu dr. Alojziju Suštarju ob njegovih 80-letnici, objavlja članke znanih avtorjev iz cerkvene hierarhije. Dunajski škof in kardinal Schönborn ob-

ravnava stališča katoliške Cerkve pri združenju držav v evropsko povezavo, pri čemer poudarja, "da krščanstvo po zaslugi svojega Ustanovitelja in tudi po delovanju apostola narodov od vsega začetka svojega poslanstva doživlja izkušnjo brezmejnosti". Ko navaja izkušnje avstrijskega naroda v obdobju zaprtih državnih meja, meni, "da so povezave med državami priložnost za prihodnost. Pri-

stop bratov in sestra z Vzhoda v evropske povezave odpira veliko priložnost tudi znotraj Srednje Evrope znova poziviti tisti čut medsebojne pripadnosti, ki sloni na temeljih, katere so živele mnogi rodovi pred nami... Delovati moramo zoper težnjo k individualizaciji, ki jo v Evropi bolj in bolj opažamo. Tukaj je treba pokazati veliko obzorje vere, da bo stara celina spet dobila dušo". Pariški nadškof kardinal Lustiger pa opozarja, "da nenehno govorimo o globalizaciji, vendar ali imamo tudi pravo zamisel o njej? Če bi šlo za povezovanje dobrin in oseb, ne bi potrebovali tega izraza. Kajti načeloma vsaka družba že izvaja povezovanje v občestvo, nekakšen začetek globalizacije - ko vsakogar sili, da sega preko svojega omenjenega področja, vzpostavlja stike z drugimi posamezniki in omogoča izmenjavo z njimi. V nasprotju s takšnimi povezovanji pa se globalizacija ne omejuje na to ali ono družbo, temveč presega vse zemljepisne meje, vsako zgodovinsko omejevanje, vsako sociološko označbo in skuša zaobjeti celoto družbenih teles v eno samo bitnost... Imperiji umirajo in to morajo. Nobeden ni vzdržal tisoč let in človeštvo je videlo, kako so se sesuli..."

Med avtorji prispevkov v novi številki revije *Communio* so Anton Stres, Janez Juhant, Janez Vianney, Anton Štrukelj in Zmaga Kumer.

GORIŠKO PASTORALNO OBMOČJE

25. JUBILEJNA BOŽIČNICA NA MIRENSKEM GRADU

V nedeljo, 14. januarja, je na Mirenskem Gradu potekala jubilejna, 25. božičnica Goriškega pastoralnega področja, ki združuje, kot znano, dekaniji Nova Gorica in Šempeter. Gre za vsakoletno pevsko srečanje cerkvenih pevcev s tega območja, ki najprej pojejo v združeni sestavi med mašo, nato pa nastopajo posamično. Mesec januar, ki na Slovenskem vsako leto poteka v znamenju božične pesmi, tako župnijskim pevskim zborom na podobnih koncertih ponuja priložnost, da se vsaj enkrat letno predstavijo tudi zunaj domačega kraja.

Letos se je na gradensko božičnico prijavilo kar 16 pevskih zborov, dvakrat več kot lani, v glavnem v mešani sestavi, eden

pa je bil tudi moški. Zastopani so bili naslednji kraji: Opatje selo, Šempeter, Solkan, Miren, Ravnica, Renče, Bilje, Nova Gorica, Vogrsko, Osek, Sv. gora, Branik, pa še zbor orgelske šole v Novi Gorici, ki ga sestavljajo gojenci iz različnih krajev.

Posamični zbori so v glavnem segali po klasičnem slovenskem repertoarju, zastopani pa so bili tudi tuji skladatelji. Tudi letošnja božičnica je pokazala na stanje cerkvene glasbe v tem delu Primorske, številnim poslušalcem, ki so na prireditvi vztrajali skoraj tri ure, je približala tipično slovensko doživljanje božične skrivnosti, zborom pa je pomenila močno spodbudo za nadaljnje delovanje.

MV

M

O POSPRAVLJANJU (1)

RAFKO DOLHAR

Že nekaj časa se ukvarjam s pospravljanjem. Za sebe, če že ne za sabo, kot sem že nekje zapisal. To pač pride z določenimi leti. Toda pravzaprav se s pospravljanjem ukvarjam že kar nekaj let in tudi že dolgo preskušam razne metode pospravljanja. In ker po naravi nisem reden človek, mi to ne uspe prav dobro.

Ker me zanima mnogo stvari, verjetno preveč, se mi seveda v hiši nabere mnogo gradiva, ki ga seveda, zaradi pomanjkanja časa, človek ne more sproti obdelati, kaj šele spraviti. In potem, če ležijo knjige in časopisi ter revije po vsej hiši, po mizah in policah, po stolih in foteljih, to privede do neizbežnih konfliktov s tistimi, ki bi hoteli imeti hišo pospravljeno.

Stalna dilema je seveda: ali pospraviti stvari, ki te zanimajo jih sedaj ne utegneš predelati, seveda po možnosti tako, da jih boš lahko nekoč našel, ali pa sproti predelati. Seveda je to v navzkrižju z razpoložljivim časom. Spraviti ali predelati: to je hamletska dilema.

Dopoveduješ si seveda, da bi bilo vse drugače, ko bi imel tajnico, ki bi vsako stvar spravila na tako mesto, da bi potem lahko z lahkoto določeno gradivo dobil spet v roke. Toda to pač ni dano vsakemu smrtniku, temveč le raznim direktorjem, primarjem in profesorjem, umskim delavcem višjega ranga. Tako se pač gradivo nabira. Kako torej?

S časopisi, ki jih vsak dan kupiš, a ne utegneš sproti prebrati, že nekako gre in se tolažiš, da boš ob koncu ted-

na vendar to gradivo predelal. Potem pride trenutek, ko iz dnevnika ali tednika iztržeš stran, ki te zanima, in z olajšanjem vržeš ostalo v koš, da v ponedeljek odneseš težak zaboj disciplinirano v kontejner za papir. Pospravljanje predstavlja torej tudi določeno katarzo za dušo.

Še posebno katarzo pa predstavlja pospravljanje stvari, ki jih imaš nekje založene, po kupih, mapah, zbiralnikih, v katerih največkrat etiketam ali napisom s flomastrom navkljub ne veš več, kaj je notri.

Prazniki so pogosto kar primerni dnevi za tako početje, posebno ob koncu leta, ko imaš zaradi prestopa v novo leto pa celo v stoletje in tisočletje razlog več, da pospraviš za sabo. Pri takem početju obstajata dve možno-

Old England

Trst, Corso Vitt. Em, 26

Velika zaloga izgotovljenih oblek. - Zaloga tu- in inozemskega blaga.

Lastna krojačnica

sti: prva je, da dobiš v roke gradivo, ki te je nekoč zanimalo, pa te sedaj že davno ne več, in to, če nanj nisi kako sentimentalno navezan, kajti tudi to se lahko zgodi, enostavno z olajšanjem vržeš v koš. Lahko se ti pa zgodi, da v mapi ali kolektorju najdeš nekaj, kar te zanima, izrezek iz časopisa, staro pismo ali fotografijo, seveda brez datuma, izlet, dogodek in sedaj ne veš kam s tem. Obsediš, prelistaš, prebereš, se zamisliš: kje so tisti časi, kje je že tisti prijatelj? Kaj sedaj? Ne veš, kaj s tem početi, žal ti je vse vreči v smeti. Delati si utvare, da boš to kdaj porabil, je iluzorno, še bolj, da bo to kdaj kdo drug porabil. Pa vendar se spomniš, da je včasih v časopisu kdo objavi slike, zapiske, podatke, ki imajo že patino časa. Včasih lahko iz takih zgodovinskih mozaičnih kock kdo izdela sliko, ki je vendar lahko neko pričevanje o nekem času. No, recimo, če imaš prostor, tako gradivo vržeš v neko skatlo, da ti ne bo v napoto, pa bo morda kdo za teboj pogledal ali pa se jezil, ker bo moral za tabo metati na smetišče. Kakorkoli že.

Seveda ima človek med svojim "arhivskim" gradivom lahko tudi stvari, ki jih je podedoval iz družinskega arhiva, kjer se je kdo otepal ravno z enaki-

mi problemi kot sedaj jaz. Pa dobiš spet v roke stare dnevnike, mape pisem, celo letnike revij, ki gotovo imajo že neko, rekel bi, muzejsko vrednost. Seveda je najbolj logično, da tako gradivo zgrabiš in odneseš v eno od naših knjižnic. Najbolj smiselno je, da ne ostanejo v nekem zasebnem arhivu z rizikom, da pridejo nekoč na odpad, temveč da pridejo v našo skupno last. Tako so lahko na razpolago vsakomur, ki bi se za to zanimal in kako pametno obdelal.

Nekaj takega se mi je zgodilo med letošnjim pospravljanjem in lahko bi seveda dva letnika starih revij: Naš glas 1927 in Sodobnost 1933 enostavno nesel v našo knjižnico. S tem bi seveda spraznil del svoje arhivske police in imel mirno vest. Lahko se pa zgodi, da bi knjižničar, kot je to njegova dolžnost, strokovno primerno arhiviral in bi to gradivo spet tam ležalo za nedolžen čas.

Tega dolgega zapisa sem se lotil, ker mislim, da imajo mnogi naši bralci podobne dileme s pospravljanjem kot jaz, in drugič, da bi opozoril na gradivo, ki je v teh dveh starih letnikih slovenskih revij objavljeno. Seveda si ne domišljam, da so unikat, morda pa bo to opozorilo koga le zanimalo.

Ze naslovna stran revije Naš glas je pritegnila moja pozornost. Izdelal jo je pokojni umetnik France Gorše (na sliki levo). Na notranji strani platnice pa podatki: Izhaja v 12 številkah na leto. Celoletna naročnina za Italijo 16 lir, polletna 8 lir, četrletna 4 lire, posamezna številka 1.50 lire.

Izdajatelj, lastnik in odgovorni urednik: Roman Pahor. Uredništvo in upravnništvo: Trieste, Casella postale 348. Tiska tiskarna Edinost v Trstu, Via S. Francesco d'Assisi 20.

DALJE

JANUARSKA ŠTEVILKA PASTIRČKA

ŽIVAHNO V NOVO LETO!

Razigrano je Pastirček zakoral v novo tisočletje z veselo pesmico Januar Vojana T. Arharja in z novim prispevkom v nadaljevanjih o Gorici, ki slavi svojo častljivo tisočletnico.

Da bi mali bralci lahko bolje sledili "bežečim" dnevom, jim Pastirček poklanja koledar, nekakšno "zhibanko v štirih delih". V vsakem so po trije meseci, ki označujejo letni čas. Vsako trojico krasijo velika jablana, ki skrbno čuva znamenje z Marijo in detetom v naročju. V umirjenih pastelnih barvah je grčava jablana prikazana v zimi, ko jo pokriva sneg, kot krasotica v pomladnem cvetju, bohotna z zeleno krošnjo poleti in končno polna rdečih, težkih sadežev v jeseni. Vsakič se ob njenem vznožju prikaže ljubki ptiček ali gozdna živalica, ki je "značilna" za določeni letni čas. Koledar, ki sta si ga zamislila Paola in Walter Grudina, bo spremljal Pastirčkove prijatelje med šolskim letom do počitnic in še naprej do decembra. V svoji "makaronščini" se je Pacek potrudil, da bi ga predstavil, toda njegove spake so tako grozne, in komaj čakajo bistrih glav, ki jih bodo popravile. Pastirčkovi učenci so namreč res pridni. Tudi tokrat so napolnili s svojimi toplimi pisemci vseh osem središčnih strani in jih okrasili z risbicami.

Sara Bagueri, učenka 5. razreda OŠ iz Romjana, je z zapisom *Zadnje jabolko na drevu* kot prva v letošnjem letu prejela častni naslov časnikar meseca. Čestitamo! Bogata Pastirčkova pošta je najbolj zgovoren dokaz, da solarji radi berejo revijo in da jim je v spodbudo za izvenšolsko branje. Ob njej marsikaj spoznajo, se naučijo razmišljati in izpovedovati svoje misli, želje, občutja. To pa je dobra vaja za šolske obveznosti in za življenje. Najmlajšim so večje roke Danile Komjanc in Aleksandre Maraz posvetile tri strani, le-te že težko pričakujejo, da jih otroci čim boljše pobarvajo. Semafor Pazidor, izpod peresa Olge Tavcar, vodi otroke v živalski vrt z neobičajnimi vprašanji. Na knjižni polici so *Koroške pravljice* Nika Kupperja. Iz daljne Japonske pa Vladimir Kos pošilja zanimiv zapis O Božiču in Novem letu. Iznajdljiva Pika daja navodila za izdelavo preproste namizne igre.

V Pastirčku bodo mali in veliki bralci našli še mnogo lepega: "staro" pesmico *Lisica je prav zvrta zver*, zapis o Mali Cecilijanki z barvnima fotografijama zborčkov z Vrha in iz Nabežine, cestna pravila za kolesarje in še in še...

Otroci, berite, berite!

IK

POPRAVEK

Prejšnji teden smo pomotoma spremljali priimek tržaškemu glasbeniku. Namesto Aleksander Ipavec se nam je zapisalo Vodopivec. Njemu in bralcem se opravičujemo.

KULTURNI DOM NOVA GORICA V JANUARJU

VRHUNEC ABONMAJSKE KONCERTNE SEZONE

MATEJA POLJŠAK FURLAN

V Kulturnem domu Nova Gorica smo spet polni novih moči začeli novo leto 2001. Januar pa ni mesec kot vsi ostali. Čeprav se znanstveniki še prepirajo, mi verjamo, da je začetek novega tisočletja. Zato bomo to prelomnico proslavili z velikim koncertom - Verdijevim *Rekviemom*, ki bo 26. januarja, v cerkvi Kristusa Odrašenika v Novi Gorici in bo predstavljal višek letošnje abonmajske glasbene ponudbe.

Še prej pa nekaj besed o koncertu, ki bo v petek, 19. januarja 2001. V viteški dvorani na gradu Dobrovo bosta v okviru cikla Hitovih muz ob 20. uri nastopila kontrabasist Zoran Markovič in pianist Aleksandar Serdar.

Zoran Markovič, nagradjenec Prešernovega sklada leta 1999, je solo kontrabasist Slovenske filharmonije. Koncertira po vsej Evropi kot solist z uglednimi orkestri, nastopa pa tudi kot komorni glasbenik. Poleg tega se posveča še pedagoškemu delu na Srednji glasbeni šoli v Ljubljani ter na Mednarodni glasbeni akademiji v Feldkirchnu v Avstriji. Ob spremljavi eminent-

nega pianista, ki na številnih recitalih v velikih glasbenih centrih doživlja nedeljene uspehe občinstva in strokovne kritike, bo s peštrnim programom (Beethoven, Glier, Frank) dokazal, da ima častljivo mesto v družini godal tudi kontrabas...

Vrhunec letošnje koncertne ponudbe pa je Kulturni dom Nova Gorica pripravil konec januarja, ko bomo lahko v cerkvi Kristusa Odrašenika v Novi Gorici prisluhnili 4. abonmajskemu koncertu - Verdijevemu *Rekviemu*. Z izvrstno in številno skoraj sto sedemdeset člansko zasedbo pod vodstvom Mirka Cudermana se bomo s to izvedbo tudi v Novi Gorici poklonili skladatelju ob stoletnici njegove smrti.

1901. leta je namreč umrl človek red-

ke humanosti, poln plemenitosti in velikodušnosti, prav kraljevske sle po neodvisnosti, nenaklonjen vsemu zunanemu, v svojem prepričanju pa strasten domoljub. Govorimo o Verdiju. V zgodovini glasbe mu je nesporno zagotovljeno mesto, saj je bil ne samo največji italijanski operni skladatelj, ampak tudi eden največjih skladateljev sploh. Koncert, kjer bodo nastopili Slovenski komorni zbor, Zbor Consortium musicum in Orkester slovenske filharmonije ter solisti Vlatka Oršanič, sopran, Franziska Gottwald, mezzosopran, Domenico Ghoghi, tenor, in Marko Fink, bas, bo v petek, 26. t.m., 2001, ob 20.15. Koncert je za abonma in izven tega.

Mašo za umrliem je Giuseppe Verdi 1874. napisal v spomin italijanskemu pisatelju Alessandru Manzoni. Čez sto let bo živel le Manzoni, za Verdija

bo vedel malokdo, je ob sklepu *Rekviema* zapisal skladatelj. Zgodilo se je drugače. Danes velja za eno največjih mojstrov in orkestralne in zborovske glasbe, ki je prav tako priljubljena kot Mozartov *Rekviem* in Brahmsov *Nemški rekviem*. Verdijeva umetnina presega običajne zahteve liturgije. Globoka izpovedna moč in veličastna dramatična zasnova; globoko občutenost, osebno, spoštljivo in presunljivo glasbeno delo vedno znova prevzame poslušalce. V tej glasbi je Verdi ostal zvest samemu sebi in je pisal na način, ki se ga je naučil v gledališču. Občasno so glasovni deli okrašeni, neredko je mojstrovina dramatična, tako da nekateri očitajo *Rekviemu*, da je bolj operno kot versko delo. Vendar v njem ni nobene nedoslednosti, nič takega, po čemer bi mogli trditi, da je Verdijev slog za *Rekviem* neprimeren.

Številčnost in izvrstnost zasedbe, slavna imena in odlični dirigenti poleg same Verdijeve stvaritve obljublajo izredno glasbeno doživetje. Pridite in prepračajte se sami!

Z 2. STRANI

NAŠI OTROCI

Preozko bi bilo, če bi rekli, da moramo vpisati otroke v slovensko šolo samo zaradi jezika, ker je slovenska šola več kot samo prostor, v katerem bo šolar spoznal osnove materinega ali očetovega jezika, ker je slovenska šola predvsem jamstvo, da bo naš otrok spoznal, zakaj je pripadnik naše manjšine, zakaj je vredno tudi danes ostati pripadnik slovenskega naroda.

Za vrednote gre in ne samo za golo vzgojo, hi kateri spadajo tudi jezikovne in narodne vrednote! Še vedno smo prepričani, da sta slovenski jezik in slovenska narodna identiteta vrednoti, na katerih slonita obstoj in življenje slovenskega naroda, še toliko bolj pa naše

ogrožene narodne manjšine. Zato ponavljamo in pozivamo pripadnike naše skupnosti, naj svoje otroke vpišejo v slovensko šolo, ker jim bodo tako naredili nezamenljivo uslugo, saj jim bodo omogočili, da bodo v polnosti zaživele kot pripadniki naše narodne in širše skupnosti. Obenem ko pozivamo člane slovenske manjšine v Italiji, naj vpišejo otroke v slovensko šolo, jih tudi pozivamo, naj z veseljem sprejmejo medse otroke iz narodnostno mešanih zakonov in tudi tiste redke otroke italijanskih staršev, ki so daljnovidni in zato vpišejo svoje otroke v slovensko šolo. Ne gre samo za strpnost in tisto grodo besedo, ki jo poznamo pod imenom *toleranca*; gre za več, gre za naš obstoj in prav zato moramo z veseljem sprejeti vsakogar v našo sredo, če le želi spoznati naš jezik, našo omiko,

kulturo, zgodovino, našo identiteto, nas same in naše življenje.

Zato bomo starši z veseljem pomagali vsakomur, ki našega lepega jezika ne pozna tako dobro kot mi, zato bodo slovenski učitelji in profesorji z ravnatelji veselo sprejeli v našo šolsko sredo vsakogar, ki bo pripravljen vstopiti v naše šole in se učiti našega jezika, spoznavati našo bogato stvarnost. Vsakdanost je prevečkrat tako prozaična in navidez pusta, da nam zamagli pogled na bistvene stvari in za slovensko-našo šolo v Italiji je bistveno to, da obstaja, da se prilagaja novim razmeram, a predvsem pa to, da ne izgubi svojega poslanstva, ki je v ohranjanju in razvijanju naše jezikovne, narodne in družbene identitete.

Vedeti moramo, da ni prihodnosti za našo manjšino, če ni prihodnosti za

slovensko šolo; prav zato kličemo vsem staršem malčkov, ki bodo septembra prvič prestopili šolski prag, naj se svoje velike odgovornosti zavedajo, naj otroku ne delajo velikanske krivice, ampak naj ga vpišejo v slovensko šolo, naj mu dajo možnost, da bo v prihodnosti zmogel misliti, govoriti in delati v naši sredi kot ponosen in polnokrvni pripadnik naše skupnosti. Za nobeno patetiko ne gre, ampak za naše preživetje, za našo prihodnost.

Starši otrok, ki živijo na vasi, naj se zavedajo dejstva, da je vsaka vaška šola v naši sredi biser, ki ga moramo negovati, da je vsaka vaška šola s slovenskim jezikom več kot le šola, da je v bistvu prava postojanka naše prisotnosti na vasi, da je vsaka slovenska šola kraj, okrog katerega se vrti narodno, kulturno in naše vsakdanje življenje.

Ko se učiteljem, profesorjem in ravnateljem naših šol zahvaljujemo za vso njihovo skrb za naše otroke, jih tudi prosimo, naj bodo tudi v prihodnje potrpežljivi, strokovni, topli in dobri, predvsem pa svetel zgled pripadnosti našemu narodu, saj bodo le tako ljubezen do slovenske kulture, jezika, omike lahko prenesli na naše otroke.

Vpišite otroke v slovensko šolo, ne delajte svojemu otroku krivice, da ne bo imel možnosti spoznati kulture svojega naroda, svojih staršev in dedov, samega sebe!

Vpišite otroke v slovensko šolo, skrbimo vsi skupaj za slovensko šolo, ker bomo le tako dostojno skrbeli zase in za svoj obstoj, za lepšo in bolj urejeno, svetlejšo prihodnost, svojo in naše narodne manjšine!

ROK ZA PRIJAVO PODALJŠAN
DO 28. FEBRUARJA 2001

PROJEKT RAZ/SELJENI: ASSIA DJEVAR

ŠTIPENDIJE IN NAGRADE SLORIJA

Slovenski raziskovalni inštitut - SLORI - razpisuje štipendije za podiplomski študij ter nagrade za univerzitetne diplomske naloge. Inštitut si je za enega osnovnih ciljev zadal nalogi spodbujanja aktivnosti mlade intelektualne sile. V ta namen je razpisal izbor kvalitetnih univerzitetnih diplomskih nalog, ki jih bo nagradil z denarno vsoto. V poštev pridejo univerzitetne diplomske naloge, ki so jih študentje slovenske narodnosti in jezika s stalnim bivališčem v Italiji oddali na katerikoli univerzi na temo slovenske skupnosti v Italiji, njene družbene strukture, funkcije v sklopu njenega naselitvenega ter širše-družbenega prostora, njenih razvojnih procesov na družbeno-kulturnem in družbenopolitičnem področju, medetničnih odnosov, identitete in jezikovne prakse, izobraževanja in komunikacije, oz. s področja vseh tistih tematik, za katere je SLORI tradicionalno zainteresiran. Izmed prejetih diplomskih nalog bo SLORI izbral eno ali več nalog, za katere bo posebna komisija sodila, da predstavljajo pomemben ali svež doprinos k poznavanju navedenih tem. Izbrana ali izbrane naloge bo nagradil z denarno nagrado ter poskrbel za njihovo objavo (v nespremenjeni ali predelani obliki) v posebni zbirki SLORI v letu 2001.

SLORI želi obenem spodbujati tudi podiplomski študij v obliki magistrskega oz. doktorata. S štipendijo namerava stimulirati mlade in perspektivne diplomirane strokovnjake, ki izhajajo iz slovenske skupnosti v Italiji, k študijskemu izpopolnjevanju in raziskovalnemu delu oz. sodelovanju s SLORI-jem pri raziskovalnih projektih.

Razpis je prvenstveno namenjen interesentom, ki opravljajo ali nameravajo opravljati podiplomski študij na družboslovnih področjih, s katerimi se večinoma ukvarja SLORI, vendar je odprt tudi drugim kandidatom za katerikoli univerzitetni študijski program v Italiji, Sloveniji in drugih državah. Štipendija želi kriti predvsem študijske oz. vpisne stroške; njeno višino bo na osnovi predlogov ustrezne komisije določil upravni odbor SLORI za vsako leto posebej.

Prijava je možna do 28. februarja 2001. Izbor in razglasitev izbranih prošenj in nalog bo opravljen predvidoma v mesecu dni. Dodatne informacije in prijavnice obrazce z razpisnimi pogoji lahko zainteresirani dobijo v Narodni in študijski knjižnici (NSK) v Trstu (ul. sv. Frančiška 20/1) in na naslednjih sedežih SLORI-ja:

1) glavni sedež - Trst: ul. Carducci 8 - 34100 Trst, tel.: 040636663, fax: 040369392, e-mail: trst@slori.it;

2) Gorica: ul. della Croce 3 - 34170 Gorica, tel.: 0481 81827, fax: 0481 531381, e-mail: gorica@slori.it;

3) Čedad: ul. IX Agosto 8 - 33043 Čedad, tel./fax: 0432 732500, e-mail: sloricedad@libero.it.

OBVESTILO

ŠKOFIJSKA KARITAS Koper in Kosovelova knjižnica Sežana vabita v petek, 19. t.m., na odprtje prodajne razstave Umetniki za karitas, ki bo ob 18. uri v prostorih Kosovelove knjižnice v Sežani. Ob tej priložnosti bo častnikar Marko Tavčar predstavil tudi novo knjigo o Virgilu Ščeku. Spregovoril pa bo tudi o kraških Čedermacih, narodno zavednih duhovnikih, zlasti o tomajskem župniku in knjižničarju Albinu Kjudru. Urednik pri Ognjišču Božo Rustja pa bo predstavil celo zbirko *Graditelji slovenskega doma*, v kateri izšel tudi življenjepis Virgila Ščka ter drugih zaslužnih ljudi.

ODPRAVLJANJE PREDISODKOV

V konferenčni dvorani Visoke šole za prevajalce in tolmače tržaške univerze v prostorih bivšega Narodnega doma v Trstu je v sredo, 10. t.m., potekalo tretje srečanje v okviru projekta *Raz/seljani*. Gostja je bila alžirska pisateljica, dramaturginja, zgodovinarica in režiserka Assia Djevar (na sliki levo), ki živi v izgnanstvu med Francijo in Združenimi državami Amerike.

Spregovorila je o položaju in emarginiranosti žensk v muslimanskem svetu, zlasti v luči nekaterih najbolj očitnih pojavov, kot sta npr. mnogoženstvo in dedna pravica.

O tem vprašanju je gostja spregovorila prek orisa svojega gledališkega dela *Izmaelove hčere v vetru in viharju*, ki je bilo uprizorjeno v več krajih v Italiji in Evropi. V tem delu prikazuje Djevarjeva smrt preroka Mohameda in njegove hčere Fatime: s tem se avtorica približa koreninam islama, da bi dokazala, da ta vera ni integralistična, kot bi se na prvi pogled zdelo in kot bi nekatere fundamentalistične skupine hotele, da bi bila.

Posledica določenega fundamentalističnega pojmovanja islamske vere, ki je žal zelo razširjena v islamskem svetu (ravno zaradi tega avtorica živi med Francijo in ZDA), se kaže med drugim prav v položaju žensk v islamskih državah. Sama je mnenja, da mora biti islamska kultura odprta in moderna. Najboljše poročstvo, da se to tudi uresniči, pa predstavljajo prav muslimanske manjšine v drža-

FOTO KROMA

vah evropske celine, ki imajo po besedah Djevarjeve ves interes biti zmerne in ne integralistične.

Kar se tiče zahodne družbe, pa smo po besedah Assie Djevar danes priče veliko večji nevednosti v odno-

su do drugih kultur, kot je vladala nekoč. Izrazila je tudi upanje, da bi v krščanskem svetu sledili zgledu nekdanjega krščanskega vladarja Etiopije, ki je v prvih letih islamske ere gostoljubno dal zatočišče prvim muslim-

anskim vernikom, ki mu jih je bil poslal Mohamed.

V okviru srečanja z Assio Djevar so isti dan v tržaškem gledališču Miela vrteli njen film *La nouba des femmes du Mont Chenuoa*.

Srečanje z Assio Djevar je bilo, kot že rečeno, tretje srečanje v okviru projekta *Raz/seljani*. Naj še enkrat omenimo, da projekt prirejajo in oblikujejo Zadruga Bonaventura/Gledališče Miela, Slovensko stalno gledališče iz Trsta in Oddelek za zgodovino tržaške univerze. Cilj projekta, ki ga koordinirata Martina Kafol in Sabrina Morena, je osvetliti, in to z različnih vidikov, tematiko migracij včeraj in danes s poudarkom, da biti "razseljenec" danes ne pomeni biti samo izseljenec v tradicionalnem pomenu besede, ampak tudi se počutiti odtujen v domačem okolju.

Pobuda vključuje po eni strani zgodovinsko obravnavo pojave emigracij, po drugi pa niz umetniških prireditev, vezanih na to temo. Dolej so potekala tri srečanja: v lanskem letu o izseljevanju Italijanov v Severno Ameriko v 20. stoletju ter o diasporah, preseljevanjih in kulturni identiteti; prvo letošnje srečanje pa je bilo, kot že rečeno, posvečeno Assii Djebar. Naslednji dve srečanja bosta 7. februarja in 14. marca, posvečeni pa bosta družinskemu konfliktom in razseljenosti v domovini.

— NL

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY 1900-2000

MALI PRINC V OBLAKIH (2)

MARIJA MILIČ

Maja 1935. leta se je z vlakom odpeljal v Moskvo kot posebni poročevalec za Paris-Soir z nalogo, da raziskuje novo rusko stvarnost. Exupéryjeve reportažne pošiljke iz Moskve so se v skladu z njim omejevale na raziskovanje vsakodnevnega življenja posameznikov. Njegov zadnji članek iz Rusije, objavljen 22. maja, je Francoze navdušil: začasni časnikar je zvedel, da kakih 300 varušk iz starih časov, med šestdesetimi in sedemdesetimi leti starih, še živi v Sovjetski zvezi, "nevidne kot vrlina, dolžnost in dobra vzgoja". Exupéryjevu spoznanju je sledilo praznovanje z desetimi izmed njih. V svojem članku pisatelj opiše žur in sebe kot princa v čudnem haremu, poveličnega s slavo in vodko v centru preprelih gospodičen, ki ga poljublajo.

Leta 1937 je bil Exupéry spet dopisnik za Paris-Soir, tokrat v Španiji. Zapustil pa jo je ravno na dan, ki je sledil bombardiranju Guernice, dogodka, ki je tragično zaslovel v krikih Picassovega platna. Exupéryjeve izpovedi pa je Paris-Soir objavljala vse do oktobra 1938, saj s časom niso bile nič manj aktualne. Leto kasneje je izšla *Terre de hommes*, bridko razmišljanje o zahodni civilizaciji, in literarni sad počasnega okrevanja, ki ga je terjala letalska nesreča. Priznanju s strani Académie Française je sledil angleški prevod knjige, ki je osvojila ameriško knjižno tržišče s stopetdeset tisoč prodanimi izvodi.

Ob vrnitvi s potovanja v Ameriko je Exupéryja v Parizu čakal vpoklic v vojsko. 9. septembra 1939 je bil kapitan Exupéry spet v uniformi. Vojaški zdravniki so mu dodelili mesto inštruktorja, ker pa je bil glagol mirovati zanj isto kot bolehati, se je poslužil vseh vplivnih poznanstev, da je dosegel svoj cilj: zračno vožnjo. O letalski poklicni poti Exupéryja obstaja zgovorna oznaka, ki razkrije, kaj je nagibalo odgovorne, da so hoteli obdržati nemirnega pisatelja na tleh: "V rednih razmerah je Exupéry nevaren, v izrednem stanju, sijajen". Pilot, ki je na le-

talu celo pisateljaval in ki je bil naglušen vsakršnemu podrejanju, ni bil zanesljiv. Teža časa in nezadovoljiva zdravstvena slika sta predstavljali dodatni oviri. Premagovanje ovir pa je bilo za Exupéryja naravna nuja, in pri devintridesetih letih je bil izvidniški pilot.

Tudi v Franciji se je zgodilo nepojmljivo: na poštinih sporočili se je začel pojavljati natančen in nepojmljiv naslov: Pariz, Nemčija. Exupéry se je odločil za izgnanstvo in se pridružil že polnoštevilni newyorški skupnosti Francozov.

V obdobju dvehletnega bivanja v Ameriki je Exupéry pisal in se zdravil za posledicami nesreče, katerim ni bilo konca. In ker je bil edini Francoz v ameriškem izgnanstvu, ki se ni hotel naučiti angleščine, se je moral spopadati še s praktičnimi težavami. Februarja 1942. leta je izšla knjiga *Pilote de guerre*, do katere je prišlo na prošnjo, naj reši ugled Francije ob njenem kapituliranju. V Ameriki je knjiga postala uspešnica, v newyorški francoski skupnosti pa so o njej krožili čudni glasovi, češ da francoska vojska ni bila dovolj hrabra. Exupéry

si je vsekakor želel, da Bojni pilot izide v domovini, in res je knjiga, z izjemo enega stavka, prestala nemško cenzuro, in izšla konec istega leta. Takoj je bila razprodana, njen ponatis pa prepovedan, saj se je Bojni pilot kar naenkrat zameril vladi v Vichyju, kot tudi pristašem generala De Gaulla. Ne eni ne drugi se v knjigi niso prepoznali. Pravzaprav je Exupéry postal tarča kritik, komaj se je znašel v New Yorku. "Recimo tako", je drzno zavrnil sorojaku Andréju Bretonu, ki je ob njegovem prihodu v Ameriko pisal, da je prišel kot odpislanec Vichyja: "Polovica mojih prijateljev je mrtvih, tvoji so vsi živi". V Franciji je knjiga vzbudila srd še z nekega vidika: avtor se je v njej navdušeno zaustavljal nad pogumom nekega tovariša pilota. Ime mu je bilo Israel.

Pred vrnitvijo v Francijo je Exupéry napisal še Malega princa in Pismo talcu. Francoz in jud Leon Werth je omenjeni talec, Exupéryjev prijatelj, ki je ostal v Franciji, in ki mu pisatelj posveča Malega princa, kot lahko preberemo v knjigi. Mogoče najdražji prijatelj, za katerega ni bilo važno, da sta enako mislila. Tisti, ki mu je rekel: "Ne soglašam s teboj, ampak te ravno tako poveličujem".

V Franciji je Exupéry opravil še osem izvidniških poletov, kljub pomislekom zaveznikov, ki niso bili tako popustljivi kot Francozi, saj so neodgovornemu pilotu - s katerim se sporazumevanje je bilo težavno - ob njegovem vsiljevanju, da hoče umreti za Francijo, odgovorili: "Gospod, vi ste svobodni umreti za Francijo, vendar ne boste umrli na našem letalu". Exupéry pa se ni zmenil za dragočnost njihovih Lightningov in dosegel, da spet poleti. Deveti polet mu je bil usoden in 31. julija 1944 je Exupéry padel neznan kam. Odletel je bil z Bastie na Korziki.

"Njegova smrt je bila njemu podobna", je rekla Consuelo, "saj je vse življenje hitel za zvezdami in kot zvezdni utrinek zasvetil" - ko ga je sovražni lovec sestrelil - "in izginil".

KONEC

XII. FILMSKI FESTIVAL
ALPE ADRIA

SRCA BREZ MEJA

Trst je spet dočakal novo, že dvajseto izvedbo filmskega festivala Alpe Adria-Trieste Film Festival. Letošnji festival se bo pričel v petek, 19. t.m., trajal pa bo do sobote, 27. t.m. Kot znano, je posvečen v prvi vrsti pregledu filmske produkcije v srednji in vzhodni Evropi. Najboljšemu dolgometražnemu filmu bo šla nagrada Premio Trieste v znesku desetih milijonov lir, najboljšemu kratkometražcu pa nagrada Premio Laboratorio Mediterraneo v znesku treh milijonov lir.

Prireditelji (združenje Alpe Adria Cinema) so si tokratni festival zamislili takole: 50 let po njegovem prvem izidu bodo v gledališču Miela vrteli film režiserja Luigija Zampe *Cuori senza frontiere* (Srca brez meja), v katerem kot glavna junaka igrata Gina Lollobrigida in Raf Vallone, nastopata pa tudi Tržačana Tullio Kezich in Callisto Cosulich. Film so posneli na Krasu v povojnem obdobju in opisuje (z italijanske strani seveda) problematiko življenja ob meji med Italijo in Jugoslavijo.

V sklopu, poimenovanem *Kinema 2000-Druge Evropa*, pa bodo vrteli najbolj izvirne filme, ki so jih posneli v srednji in vzhodni Evropi v letu 2000. Drugi sklop je posvečen filmski produkciji iz zadnjih dveh let, ki govori o odrinjanju neljubega spomina in o oščanju z drugačnostjo, v tem primeru s posebnim ozirom na odnos do židovstva. Na festivalu bo retrospektiva romunskega filma z naslovom *Na koncu sveta*. Od Čmraga do Panonskega morja. Šlo bo za pregled romunske produkcije od 60. do 80. let. Poleg tega bo tudi sklop *Podoba*, posvečen dokumentarcem, dolgo in kratkometražcem ter videoprodukciji tako znanih kot tudi mlajših avtorjev oz. študentov, ki se ukvarjajo s stvarnostjo. Treba je omeniti še sklop, posvečen filmski in televizijski produkciji v deželi F-Jk.

Festival so podprli italijanski ministristvo za kulturo, dežela F-Jk, občina Trst, vladni komisariat za deželo F-Jk, pokrajina Trst, fundacija tržaške hranilnice (CrT) in fundacija Laboratorio Mediterraneo.

7
ČETRTEK,
18. JANUARJA
2000

TRŽAŠKA PREDSTAVITEV KOSINOVE KNJIGE

RAZVOJ ODNOSOV MED SLOVENIJO IN ITALIJO

FOTO KROMA

Knjiga bivšega slovenskega (še prej pa jugoslovanskega) veleposlanika v Rimu Marka Kosina *Začetki diplomacije z Italijo (1991-1996)*, ki je izšla pri založbi FDV v Ljubljani in ki prinaša kronologijo dogodkov od slovenskega osamosvajanja do sprejetja t.i. španskega kompromisa in nastopa Prodijeve vlade, je prejšnji teden doživela tudi svojo tržaško predstavitev (prvič so jo predstavili novembra lani v Ljubljani). Događek je potekal v konferenčni dvorani Visoke šole modernih jezikov za prevajalce in tolmače tržaške univerze v prostorih bivšega Narodnega doma v Trstu, priveditelja pa sta bila Slovenska kulturno-gospodarska zveza in Narodna in študijska knjižnica v Trstu.

Po Kosinovi besedah je petletno obdobje, ki gre od leta 1991 do 1996, zelo zanimivo za razvoj slovensko-italijanskih odnosov. V obdobju osamosvajanja se je slovenska stran celo balala, da bo Italija postavila vprašanje meje. No, to se ni zgodilo, italijanska desnica pa je vse skozi postavljala v ospredje problematiko t.i. fojb, na dan pa je prišlo tudi drugo vprašanje, in sicer problematika imovine istrskih optantov. To vprašanje je Slovenija smatrala za rešeno že od leta 1983, ko je bil v Rimu podpisan sporazum o odškodnini med Italijo in takratno Jugoslavijo. Drug ključen problem v slovensko-italijanskih odnosih pa je še vedno nerešen položaj slovenske manjšine v Italiji, ki še vedno čaka na odobritev zaščitnega zakona. Zahtevo po ureditvi tega vprašanja je Slovenija vedno postavljala v svojih pogovorih z italijansko stranjo, in je tudi dala razumeti, da je rešitev tega vprašanja ključnega pomena za odnose med državama. Vendar tudi sedaj kaže, da z italijanske strani ni velike pripravljenosti na ta korak. Kljub vsem težavam Kosin verjame v možnost dobrega sosedstva in sodelovanja med Slovenijo in Italijo. Zato je tudi napisal to knjigo, saj hoče dokazati, da so v Italiji sile, ki so za normaliziranje odnosov s Slovenijo, le da nimajo dovolj poguma ali hrbtnice, da bi se uuprli tistim, ki izboljšanju odnosov nasprotujejo.

Če je bil Kosinov nastop "diplomatski", tega ne moremo trditi za poseg zgodovinarja prof. Jožeta Pirjevca, ki je za ambasadorjevo knjigo prispeval esej Slovenci in Italija in ki je tudi spregovoril na četrtkovni predstavitvi. Po ugotovitvi,

da se Italija ni nikoli odpovedala svojemu življenjskemu prostoru (ta izraz je naveden v nekem italijanskem dokumentu iz leta 1947, kmalu po podpisu mirovne pogodbe v Parizu) in da že sto let bolega za sindromom velike sile, je prof. Pirjevec dokaj ostro ocenil italijansko zunanjo politiko in odnos do vzhodnih sosedov v zadnjih desetih letih. Italija, je dejal, je izoblikovala precej homogeno strategijo, ki sestoji iz dvorjenja Srbije in iz odklonilnega, če ne celo sovražnega odnosa do Slovenije in Hrvaške. Slovenci smo se tako znašli pred sosedo, ki ni razumela, da v tem prostoru nastaja nova demokracija, ki jo je treba podpreti in ji pomagati, ne pa jo izsiljevati. Vendar je pri marsikaterem italijanskem politiku in diplomatu še danes živ omalovaževalen odnos do slovenskega naroda, to pa tudi močno pogojuje odnose med državama, ki so že večkrat zabredli v močvarno diplomatskega slepomišenja.

Predsednik SKGZ Rudi Pavšič pa je s svoje strani podčrtal, da je knjiga v veliko oporo pri razumevanju tudi današnjega časa in današnjega odnosa slovenske in italijanske države do slovenske manjšine v Italiji. Kosinovo delo nam je tudi v veliko pomoč pri razumevanju problematike zaščitnega zakona. Pavšič je bil mnenja, da je vprašanje optantov v večini primerov zasenčilo vprašanje zaščitnega zakona, to pa je tudi oviralo nadgradnjo odnosov med državama, zato se postavlja vprašanje, ali je možno, da se te perspektive menjajo. Vsekakor pa bi bilo dobro, da bi se obdobje 1991-1996 prikazalo tudi skozi manjšinska očala.

Če izvzamemo oster napad, ki ga je na račun tržaškega publicista Paola Parovela (le-ta je svojčas obtožil Kosina in druge slovenske diplomate sodelovanja z italijanskimi tajnimi službami in si tako nakopal tožbo) opravil bivši podtajnik pri slovenskem zunanjem ministrstvu Franco Juri (sam Kosin pa je priznal, da je veliko Slovencev, ki Italiji - resnici na ljubo tudi ne brez razloga - preprosto ne verjamejo), se je razprava vrtila okoli vprašanja povojnih pobojev, aktualnega dogajanja v zvezi z odnosi med tržaškim in koprskim pristaniščem, šolske problematike, pa tudi propada Tržaške kreditne banke. Glede tega - je dejal Kosin - je Italija le izkoristila zgrešeno poslovanje za to, da uniči banko.

DELOVANJE MLADIH/MOSP IN SKK

SLOVENIJA PARTY IN KROŽKI

ERIKA HROVATIN

Po božični oz. novoletni pavzi sta se v prostore Slovenske prosvete v ulici Donizetti vrnila časnikarski in mednarodni krožek Slovenskega kulturnega kluba in Mladih v odkrivanju skupnih poti.

Člani prvega krožka so se sestali v četrtek, 11. januarja, in so kot prvo temo leta 2001 obravnavali pripravo, strukturo in obogatitev članka - natančneje kronike. Po začetni analizi teoretične plati argumenta, se je celotna skupina preizkusila v praktični vaji. Vsakdo je moral sestaviti kroniko o dogodku (temo je izžrebal) v omejenem času petnajstih minut. Vaja je simulirala situacijo, v kateri se profesionalni novinarji pogosto znajdejo, in sicer v stiski s časom in napetostjo, ki iz tega izhaja. Sledila je diskusija in analiza posameznih izdelkov pod vodstvom mentorice Brede Susič.

Naslednji dan, v petek, 12. januarja, se je v istih prostorih sestel mednarodni krožek - Mosp international, ki ga vodi Matej Susič. Dnevni red je predvideval osveščanje o novostih v sklopu mladinske organizacije evropskih manjšin Yena (Youth of European Nationalities), v katero je krožek vključen. Govor je bil o notranjih oziroma upravnih spremembah v organizaciji sami, poleg tega pa so člani krožka razpravljali tudi o bližajočem se izidu glasila Yeni

(izhaja v Trstu), o tradicionalnem velikonočnem seminarju, ki bo letos na Slovaškem, in o dograjevanju spletne strani www.yeni.org, v vključitvijo foruma, v katerem bodo lahko tako člani kot nečlani Yena neposredno "interagirali" s pismi, komentarji in drugimi prispevki.

V sklopu SKK in Mosp deluje še gledališki krožek, ki pa zaradi šolskih in univerzitetnih obveznosti članov v januarju in februarju ne bo nastopil. Pač pa so se nekateri člani tega krožka, kot tudi člani ostalih dveh omenjenih krožkov, aktivno vključili v pripravo Slovenija partyja, ki bo v soboto, 20. januarja, ob 20h v dvorani Germanskega dobrodelnega društva (nad Goethe Institutom). Mladi bodo pomagali pri reklamami in razdeljevanju vabil, pri organizaciji zakuske, pri napovedovanju in sprejemanju gostov. Dela je veliko, zato so si vsi že zavihali rokave.

Krožki sprejemajo nove članke skozi vse leto. Kogar bi zanimal časnikarski, naj pokliče na telefonsko številko 040 812834 in vpraša po Jadranki, za mednarodni krožek je na razpolago Matej, in sicer na tel. št. 040 370846, na elektronski pošti matejsussi@hotmail.com ali pa kar na srečanjih, ki so vsak drugi petek v mesecu ob 20. uri. Kdor pa bi se rad vključil v gledališki krožek, naj zavrti telefonsko številko 040 211551 (Lučka).

KNJIGA GORAZDA BAJCA

ZAPLETENA RAZMERJA IVANA MARIJE ČOKA

V petek, 12. t.m., so v prostoru novega športno-kulturnega centra v Lonjerju predstavili novo knjigo mladega tržaškega zgodovinarja Gorazda Bajca z naslovom *Zapletena razmerja - Ivan Marija Čok v mreži primorske usode*, ki jo je izdalo Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske.

Knjiga govori o znamenitem Lonjercu dr. Ivanu Mariji Čoku, ki je pred prvo svetovno vojno bil dejaven v društvu Edinost, med fašizmom pa deloval v emigraciji. Sodeloval je tudi z britanskimi tajnimi službami, prvenstveni cilj pa mu

je bil vedno priključitev Primorske k Jugoslaviji. Kljub temu ga je nova jugoslovanska komunistična oblast označila za britanskega agenta, tako da je umrl v izgnanstvu.

Na lonjerski predstavitvi so poleg avtorja spregovorili še zgodovinarja Jože Pirjevec in Aleksej Kalc ter predstavnik društva TIGR Karlo Kocjančič. Kalc in Kocjančič bosta spregovorila tudi na okrogli mizi, ki jo bo Društvo slovenskih izobražencev posvetilo knjigi v ponedeljek, 22. t.m., v Peterlinovi dvorani v Trstu z začetkom ob 20.30.

V SODELOVANJU Z SDZPI

KMEČKA ZVEZA PRIPRAVLJA VRSTO NATEČAJEV

Kmečka zveza prireja za svoje člane, v sodelovanju s Slovenskim deželnim zavodom za poklicno izobraževanje, dvanajsturne tečaje za dosego ali obnovo dovoljenja (patentina), ki je v smislu odloka predsednika republike št. 1255/68 obvezen za nakup in uporabo fitofarmacevtskih sredstev 1. in 2. skupine. Tečaj, na katerem bodo sodelovali tudi strokovnjaki Opazovalnice za rastlinske bolezni in Tržaškega zdravstvenega podjetja, bo razčlenjen na štiri lekcije po tri ure vsaka, vključno z zaključnim izpitom. V programu so trije tečaji, in sicer v Bregu, na Krasu in na Goriškem.

nim izpitom. V programu so trije tečaji, in sicer v Bregu, na Krasu in na Goriškem.

Kmečka zveza poziva vse zainteresente, naj se zaradi organizacijskih potreb čimprej prijavijo na tečaj na sedežu zveze v Trstu, ulica Cicerone 8, telefonska številka je 040 362941, v Gorici, ulica Malta 1, telefonska številka 0481 531644 ali neposredno na Slovenskem deželnem zavodu za poklicno izobraževanje v Trstu, ulica Ginnastica 72, telefon 040 566360.

DOPIS ŽUPNIKA BRECLJA

PONOVITEV ZLATE MAŠE NA VEJNI IN V RIMU

V božični številki smo objavili daljšo zahvalo nabrežinskega župnika g. Bogomila Breclja ob obhajanju njegove zlate maše. V besedilu je manjkala navdoba dveh ponovitev zlate maše, zato nam je g. Breclj ljubezno posredoval krajši dopis skupaj z nekaterimi fotografijami.

Dopis se nanaša najprej na ponovitev zlate maše na Vejni v okviru Cirilmetodove nedelje julija lani. Tam je somaševal

skupaj z drugimi jubilanti ter bil deležen cvetličnega šopka. Jubilant je na povabilo bivšega rektorja Slovenika dr. Maksimilijana Jezernika zlato mašo ponovil tudi v Rimu, v katakombah sv. Kalista; tam je namreč pred več kot petdesetimi leti pel svojo prvo mašo. Pri maši, ki je potekala v Kripti papežev, se je zbralo lepo število duhovnikov in vernikov (na sliki). Sledili sta še somaševanji v Sloveniku ter v Marijini cerkvi na Trajanovem trgu, kjer imajo Slovenci v Rimu vsako nedeljo sv. mašo ob 17. uri.

G. Breclj je ob posredovanju svojega dopisa izkoristil priložnost, da se še enkrat vsem najlepše zahvaljuje z obljubo, da se bo vseh dobrotnikov spominjal pri maši. Še enkrat je vsem skupaj voščil srečno novo leto 2001, za kar se mu tudi mi enako zahvaljujemo.

V nedeljo, 21. januarja, ob 16.30, bo v župnijski dvorani v Nabrežini PRIREDITEV ZA NEDELJO KATOLIŠKEGA TISKA

Govoril bo dr. Drago Legiša. Sledili bodo recitacije, srečolov in družabnost. Vabljeni!

PRI SVETEM IVANU

SODOBNO PRENOVLJEN POŠTNI URAD

V petek, 12. t.m., so pri Sv. Ivanu, točneje v drevoredu Raffaello Sanzio, slovesno predali namenu prenovljen poštni urad, ki nosi številko 14. Prenovljene prostore je blagoslovil domači župnik Fortunato Giursi, svečanosti pa se je udeležilo več predstavnikov krajevnih oblasti ter deželne ravnateljice italijanskih pošt Patrizie Pagliarini in drugih krajevnih in vsedržavnih funkcionarjev italijanskih pošt.

Prenova svetoivanskega poštne urada se uokvirja v širši načrt prenovitve poštne okence po celi Italiji: gre za investicijo v višini 1.500 milijard lir, rok prenovitvenih del pa se je začel lani in bo trajal do leta 2002. Načrtovanje novih uradov je bilo poverjeno arhitektom italijanskih pošt v sodelovanju s studiom MLD arh. Micheleja De Lucchija, zaznamuje pa jih vrsta tehnoloških inovacij.

V prvi vrsti gre tu za okrepljeno varnost (ravno svetoivanski urad je bil večkrat "pod udarom" zlikovcev); tu naj omenimo npr. televizijski nadzor celotnega prostora urada, varnostna vrata, preglednost tudi z zunanje strani ipd. Potem gre tu za odpravo arhitektonskih ovir s postavitvijo posebnega okence za handikapirane, s posebno gumijasto traso za vozčke in z vgraditvijo pomožnega panoja za slepe. V novem uradu so uvedli sistem skupnih vrst. Strankam bosta na voljo le dve okenci: prvo bo nudilo tradicionalne poštne storitve, drugo pa poštno-bančne storitve. Izračunali so, da bodo na tak način zmanjšali čakalno dobo za kar petdeset odstotkov. Poleg tega bodo na voljo še druge usluge, kot npr. posebna posvetovalnica za stranke, multimedijški informativni pripomočki in self-service pripomočki.

V prvi vrsti gre tu za okrepljeno varnost (ravno svetoivanski urad je bil večkrat "pod udarom" zlikovcev); tu naj omenimo npr. televizijski nadzor celotnega prostora urada, varnostna vrata, preglednost tudi z zunanje strani ipd. Potem gre tu za odpravo arhitektonskih ovir s postavitvijo posebnega okence za handikapirane, s posebno gumijasto traso za vozčke in z vgraditvijo pomožnega panoja za slepe. V novem uradu so uvedli sistem skupnih vrst. Strankam bosta na voljo le dve okenci: prvo bo nudilo tradicionalne poštne storitve, drugo pa poštno-bančne storitve. Izračunali so, da bodo na tak način zmanjšali čakalno dobo za kar petdeset odstotkov. Poleg tega bodo na voljo še druge usluge, kot npr. posebna posvetovalnica za stranke, multimedijški informativni pripomočki in self-service pripomočki.

NOVO PRI ZALOŽBI MLADIKA

ŽIVAHNO POHAJKOVANJE PO TRSTU V DRUŽBI BARONA ZOISA

IVAN ŽERJAL

FOTO KROMA

Vsakemu negativnemu ali vsiljenemu trendu sledi sorazmerna reakcija. Tako je tudi v primeru, ko nas pesti asimilacija: protiutež le-teje predstavlja iskanje lastnih korenin in lastne identitete, ki jo najdemo le v spoznavanju naše preteklosti. Ta misel, ki jo je na predstavitvi dela v ponedeljek, 15. t.m., v Peterlinovi dvorani v Trstu podala prof. Diomira Fabjan Bajc, prav gotovo preveva knjigo Eveline Umek *Sprehod z baronom in drugimi imenitnimi Slovenci*, ki je izšla pri založbi Mladika v Trstu. Evelina Umek, sicer Svetoivančanka, je večino svojega življenja – do upokojitve – preživela v Ljubljani. Tam je objavljala svoje novele, pisala svoja mladinska literarna dela, prevajala mladinske avtorje, predstavljala znamenite Slovence mladim in pisala scenarije za priljubljeno mladinsko oddajo *Radovedni Taček*. Po upokojitvi se je vrnila v rodni Sv. Ivan, med svojimi tržaškimi rojaki pa nadaljuje z vsestranskim aktivnim udejstvovanjem.

Knjiga, ki jo krasijo ilustracije Žive Pahor, stare fotografije, ki jih je dal na razpolago inž. Peter Merku, in umetniške fotografije Andreja Kajzerja, je zgodba dveh odraščajočih mladih,

Openca Igorja in Mariborčanke Alenke (sicer Igorjeve sestrice v drugem kolenu), ki po čudežnem naključju spoznava Trst in njegovo slovensko dušo v družbi res nenavadnega vodiča – barona Žige Zoisa. Značilno za Evelino Umek, je še dejala prof. Bajčeva na predstavitvi, je živahno, duhovito in temperamentno pripovedovanje, ki ga zaznamuje odlična, bogata in sočna slovensčina. Mladega človeka (knjiga je primerna za mlade, ki obiskujejo nižjo srednjo šolo) uči nevsiljivo in sproščeno, tako da bi, je bilo rečeno, publikacijo lahko uporabili tudi kot šolsko branje. Delo Eveline Umek je svoje-

vrsten vodič po Trstu. Bralce se v družbi Igorja, Alenke in barona Zoisa sprehodi po tržaških ulicah in trgih (ki jih je avtorica vse prevedla v slovensčino) in se lahko prepusti zaznavanju utripa zlasti njegove slovenske komponente. V poštev je avtorica vzela obdobje od nastanka Trsta, bolj konkretno pa od časa Primoža Trubarja do požiga Narodnega doma leta 1920. Pred očmi se nam zvrsti galerija znanih slovenskih likov: Primoža Trubarja, Frana Levstika, Dragotina Ketteja, Josipa Murna, pa še domačinov Janeza Kalistra, Antona Trobca, Josipa Godine-Vrdelskega, Ivana Nabergoja, Vladimira Bartola, Vik-

torja Parme in drugih. Vsega skupaj 51 pomembnih osebnosti, ki so na koncu zbrane tudi v kratkem biografskem leksikonu (naj omenimo, da je delo strokovno pregledal prof. Samo Pahor). Vse to omogoča mlademu bralcu, ki bo vzel knjigo v roke, da spozna, da smo Slovenci od vedno bili polnopravni meščani Trsta in nismo živeli le na planoti, čeprav, je na predstavitvi dejala prof. Diomira Fabjan Bajc, sami marsikdaj v to nismo prepričani. Kdor bo knjigo prebral, pa bo zaznal tudi širši utrip tistega nekoč res kozmopolitskega Trsta, ki ga danes ni več oz. je le senca nekdanje stvarnosti.

Ponedeljkova predstavitev zadnjega knjižnega truda Eveline Umek (naj omenimo, da je knjigo grafično oblikoval Matej Susic) je doživela res številni obisk, saj že precej časa ni bila Peterlinova dvorana tako polno zasedena. To je verjetno marsikoga navdalo z upanjem, da bo knjiga doživela ugoden odmev in da si jo bo preskrbelo čimveč bralcev. Kot dodatno stimulacijo pa bi lahko ocenili učinkovito podajanje odlomka iz knjige, ki so ga posredovali Matejka Peterlin Maver, Livij Valenčič ter mala Neža Kravos in Danijel Simonetti.

OBVESTILA

POTOVANJE V Sirijo in Jordanijo. Vse prijavitelje na potovanje, ki ga Novi glas organizira v Sirijo in Jordanijo od 12. do 20. marca, seznanjamo, da lahko poravnajo stroške celotnega potovanja najkasneje do 10. februarja. Prijavitelji, ki se zglasijo na tržaškem uredništvu, so naprošeni, da ob plačilu prinesejo s seboj že pripravljeno fotokopijo potnega lista, ker je potrebna za vizum.

NAROČNINE ZA NOVI GLAS 2001: Italija in Slovenija 80.000 lir, inozemstvo 120.000 lir, letalska 150.000 lir. Plača se lahko: na upravi Novega glasa v Trstu, ul. Donizetti 3, ob ponedeljkih, torkih, četrtkih in petkih od 9. do 12. ure; s pošto položnico na račun št. 10647493 ali na bančni tekoči račun št. 69280 pri Kmečki banki v Gorici, oba računa naslovljena na: Zadruga Goriška Mohorjeva, Riva Piazzutta 18 - Gorica

MOSP, SKK in društva, včlanjenja v Slovensko prosveto, vabijo ob 9. obletnici mednarodnega priznanja samostojne Slovenije na X. Slovenija Party v soboto, 20. 1. 2001, ob 20. uri v dvorani Goethe Instituta v ul. Coroneo, Trst. Program bodo oblikovali: Mešani pevski zbor PD Mačkolje pod vodstvom Iva Lešnika, člani gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba in predsednik SSO Sergij Pahor (govor). Častni gost bo predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti France Bernik. Po kulturnem delu programa bo za ples in družabno vzdušje poskrbel ansambel Zamejski kvintet. Prigrizek bodo pripravili člani kulturnih društev, ki so včlanjeni v Slovensko prosveto. Vstop na prireditve je prost (zaželjeni pa so prostovoljni prispevki), zaradi organizacijskih potreb pa je priporočljivo, da si vsakdo priskrbi vabilo. Vabila je možno dvigniti ali rezervirati pri predstavnikih včlanjenih društev in v uradu Slovenske prosvete (od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure) ali po telefonu na tel. št. (0039) 040 370846.

SLOVENSKA ZAMEJSKA skavtska organizacija vabi na redni deželni občni zbor v nedeljo, 21. t.m., s pričetkom ob 9. uri. Po sv. maši v župnijski cerkvi v Nabrežini se bo srečanje nadaljevalo v prostorih župnijske dvorane sv. Roka z naslednjim dnevnim redom: izvolitev predsedstva občnega zbora, pozdravi gostov, poročilo načelnikov in blagajnika SZSO, smernice SZSO, razprava in volitve. Toplo vabljeni!

ŽUPNIJASV. Marije Magdale ne na Kolonkovcu prireja vsakoletni božični koncert v nedeljo, 21. januarja, ob 15.30 v župnijski cerkvi (ul. Pagano 7). Nastopajo: italijanski župnijski zbor, otroški župnijski zbor, polifonski zbor Vox nova Tergeste ter Tržaški mestni zbor in otroška skupina pod vodstvom Dine Slama. Vabljeni!

DRUŠTVO SLOVENSkih izobražencev prireja v ponedeljek, 22. januarja, v Peterlinovi dvorani v ulici Donizetti 3 v Trstu razgovor o liku in delu tržaškega politika dr. Ivana Marije Čoka ob izidu študije *Zapletena razmerja*. Govorili bodo avtor Gorazd Bajc, zgodovinar Aleksej Kalc, predstavnik založbe Karlo Kocjančič (Društvo TIGR) in nekateri pričevalci. Okroglo mizo bo vodil Ivo Jevnikar. Začetek ob 20.30. Vabljeni.

KLUB PRIJATELJSTVA in Slovenska Vincencijeva konferenca toplo vabita k predavanju (z debato) g. Jožeta Špeha "Čudeži v evangeliju", ki bo v sredo, 24. januarja, ob 16. uri v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3.

IZŠEL je dodatek h knjigi *Ob 150-letnici župnije 1847-1997*. Dobi se lahko v župnišču v Sv. Križu pri Trstu ali pa v Tržaški knjigarni.

DAROVI

V **SPOMIN** na Ivana Ločniškarja daruje Peter Suhadolc 100.000 lir za Slovensko filatelistično društvo Lovrenc Košir.

ZA **MARIJIN** dom pri Sv. Ivanu: v hvaležen spomin na Nadjo Dolenc Žerjal N.N. 100.000 lir in M.P. 25.000 lir.

BOŽIČNI KONCERT ZVEZE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV PRI SV. JUSTU

ZBOROVSKA ZLITOST KOT PRISPODOBA ZA SOŽITJE MED NARODI

"Če zmoremo v zboru, da prepevamo različne melodije, ki se zlijejo v skupno harmonijo, zakaj ne bi zmogli, da bi vsak govoril lasten jezik in bi obenem živeli skupaj v spoštovanju in razumevanju? Mar ni za vse obogatitev izmenjava kultur in tradicij, posebno v tem mestu, v katerem že od vedno živimo skupaj Italijani in Slovenci? Predvsem pa nam, ki po veri živimo v isti Cerkvi?" Tako je v svojem pozdravu na koncu tradicionalnega božičnega koncerta Zveze cerkvenih pevskih zborov, ki je bil v nedeljo, 14. t.m., v stolnici sv. Justa v Trstu, dejal tržaški škof Evgen Ravignani: pri tem je izrazil upanje, naj se vsi zavzamejo za uresničitev civilizacije bratstva in ljubezni.

To je bila še kako prava priložnostna misel za koncert, ki je potekal v dveh delih: po ugodnem pozdravu predsednika ZCPZ dr. Zorka Hareja se je številnemu občinstvu predstavil Združeni zbor ZCPZ, ki je pod vodstvom Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Iztoka Cergola zapel skladbe *Pridite molit Josipa Sicherla ter Poslušajte vsi ljudje in Jožef prireditelja* Ubalda Vrabca. Osrednji del koncerta pa je oblikoval Mešani pevski zbor Anton Foerster iz Ljubljane, ki ga vodi Jože Trošt. Zbor (med pevci smo spoznali tudi bivšega slovenskega zunanjega ministra Lojzeta Peterleta) je svoj spored oblikoval na temelju dveh značilnosti: izvedel je namreč vrsto uglasbitve božičnih pesmi An-

FOTO KROMA

gelsko petje se čuje v višavi in Božična noč. Slišali smo tako uglasbitve Leopolda Cveka in Josipa Sicherla, Matije Tomca, Stanka Premrla, Ivana Ščeka, Josipa Šterbenca, Lojzeta Mava in Mirka Renerja.

Po drugi strani pa je važen del koncerta zbor posvetil dveh primorskim skladateljema: Ivanu Ščeku (v njegovi uglasbitvi smo slišali še pesmi *Blažena noč*, *Zvonček veselo zvonji* in *Naj slava v višavi*) in Stanku Premrlu (iz njegovega opusa smo slišali skladbe *Zvonovi zvonijo* ter *Glorio iz maše In honorem S. Familiae* in božično kantato *Sveta noč*). Poleg tega je MePZ Anton Foerster, ki ga je pri orglah spremljal

Gregor Klančič, zapel še *Zori noč vesela* Luke Dolinarja, *Počivaj milo detece* p. Hugolina Sattnerja in *Božično* Domislava Dorina.

Če je ime Stanka Premrla široko znano v slovenskem glasbenem prostoru (med drugim je avtor slovenske himne), pa je Ivan Šček (oče Matjaža Ščeka, znanega in na Tržaškem živčnega dirigenta ljubljanskih madrigalistov in zbora Ipvaska, v preteklosti pa dirigenta zamejskih zborov Igo Gruden in Primorec-Tabor) bolj malo poznan. To zato, je dejal predsednik ZCPZ Harej, ker je umrl mlad, komaj 47-leten, pa tudi zato, ker njegove pesmi niso bile pogodu miselnosti takrat-

nih oblasti v Sloveniji. Zato je svoje skladbe podpisoval s psevdonimom Štefan Kovač.

Občuteno izvajanje sporeda, slonečega torej predvsem na delih Premrla in Ščeka, je množico poslušalcev, zbranih v tržaški stolnici, zelo navdušila, tako da je nastopajoče nagradila z res toplim ploskanjem. Le-to je veljalo tudi recitatorki Matejki Peterlin Maver, ki je spored obogatila s podajanjem pesmi Ljubke Šorli, Alberta Miklavca in Brune Pertot.

Petje priljubljene Gruberjeve *Svete noči* na koncu pa je še dodatno osmislilo in zaokrožilo nedeljski glasbeni dogodek v stolnici sv. Justa.

IŽ

GLEDALIŠKI VRTILJAK

ZA NAJMLAJŠE TOKRAT LISIČKA ZVITOREPKA

LUČKA PETERLIN

Gledališki vrtiljak, ki ga pripravlja Radijski oder v sodelovanju s Slovenskim stalnim gledališčem, se bo to nedeljo ob 17. uri že četrtič zavrtel. Mali abonenti in njihovi starši si bodo tokrat v Marijinem domu pri Sv. Ivanu lahko ogledali igro *Lisička Zvitorepka* v izvedbi gledališča

NOVI POMOČNIK PRI PASTORALNEM SREDIŠČU

51. januarjem je g. škof imenoval p. Raika Ropreta za pomočnika pri Slovenskem pastoralnem središču. P. Raiko Ropret pripada redovni družbi Zakramentincev in prebiva v njihovem samostanu na Reški cesti (župnija sv. Marka). Bil je že na razpolago za pastoralno pomoč, sedaj pa je dobil od škofa dekret za pomoč Slovenskemu pastoralnemu središču pri pastoralnem delu med slovenskimi verniki v mestu.

Španski borci iz Ljubljane. Gre za nekakšno predstavo v predstavi, saj govori o potujoči gledališki skupini, ki v svojem pisnem vozičku vozi čudovite zgodbe. S pomočjo minimalnih rekvizitov postanejo igralci zdaj kmetje, zdaj živali. Mojca, ki igra lisičko Zvitorepko, na koncu noče zapustiti zgodbe in tako si morajo izmisliti nove zgodbe, v katerih je spet lisička glavna oseba. Igra je namenjena najmlajšim, ki bodo od njej razvijali svojo fantazijo in z igralci podoživljali glavne junake.

Kot vedno bo tudi to predstavo spremljala kratka animacija. Mali gledalci pa naj ne pozabijo prinesiti s sabo risbice o svojih najljubših junakih (v zadnji, Miklavževi predstavi, so gledali zgodbo o Tomažku in igračah v trgovini), da se bo število razstavljenih malih umetnin še povečalo in da bodo imeli na zadnji predstavi čim več možnosti, da dobijo kakšno nagrado.

STALIŠČE POKRAJINSKEGA TAJNIŠTVA SSK

KAJ PA MANJŠINA IN POKRAJINA?

V Strasbourgu se je v torék mudila delegacija slovenskih in italijanskih predstavnikov obmejnih uprav Gorice, Nove Gorice in Šempetra-Vrtojbe, ki so v evropskem parlamentu predstavljali čezmejno sodelovanje na tem predelu evropske celine. Omenjene predstavnike je spremljal in povabil evropski parlamentarec Levih demokratov Dimitrij Volčič. Inicijativa sama na sebi je seveda hvalevredna, saj je imela goriška občina možnost se predstaviti na evropski ravni. Pokrajinsko tajništvo SSK pa meni, da bi bila pri tem prisotnost goriške pokrajine obvezna, saj je ravno ta ustanova začela konstruktivno in konkretno sodelovanje z upravami in ustanovami na slovenski strani meje z nastankom in razvojem Čezmejne zaveze. Žal pa do vabila pokrajinski upravi ni prišlo. Predsednik pokrajine Giorgio Brandolin se je namreč že večkrat izkazal za političnega predstavnika, ki do jema na konkreten način načrtovanje skupnega prostora, do katerega bo prišlo v prihodnjih letih, ob tem pa je do naše narodnostne skupnosti tudi pokazal vedno spoštljiv odnosov, ki se je udeležil v pomembnih pobudah slovenski manjšini v prid. V evropskem parlamentu je o

sodelovanju na italijanski strani meje govoril goriški župan Valenti, ki ni s tega vidika verjetno najbolj primerna osebnost, saj sam z večino, ki ga legitimirajo, ne zna pospraviti pred svojim pragom in ima med drugim do naše narodnostne skupnosti precej neevropski odnos, če se izrazimo evfemistično. Ne bomo naštevati vseh spodrseljajev goriške občine do Slovencev, ki smo jim bili priča v zadnjih letih; dovolj bo, da omenimo zadržanje omenjene uprave do zakona 482/99, edine občine v goriški pokrajini, ki se o tem zakonu ni, kljub številnim pozivom pokrajine, izrekla in ki na tak način zavira izvajanje zakona za celo pokrajino. Velja pa poudariti tudi drugo pomembno dejstvo: kje je vloga slovenske manjšine, ki naj bi bila po že izrabljeni in nikoli uresničeni frazi most med različnimi obmejnimi skupnostmi? Ali ni manjšina tista, ki bi lahko pri omenjenih odnosih igrala povezovalno vlogo in ki bi na najboljši način lahko tudi povedala, kakšna je stopnja sožitja in sodelovanja?

Organizatorji, pobudniki in sodelujoči pri iniciativi pa niso imeli za potrebno, da bi se manjšina sploh upoštevala.

SEJA SLOVENSKE KONZULTE PRI OBČINI

TISOČLETNICA GORICE IN ZAKON 482/99

Prejšnjo sredo, 10. t.m., se je na goriški občini sestala konzulta za vprašanja slovenske manjšine. Sejo je vodil predsednik Damjan Paulin, ki je najprej orisal razvoj raznih vprašanj, ki tarejo Slovence v Italiji, zlasti pa se v goriški občini. S tem v zvezi gre zlasti omeniti znano zadržanost goriškega župana, ki še ni jasno izrazil svojega stališča do vprašanja o izvajanju okvirnega zakona 482 o manjšinah v Italiji. Seveda je

o tem nato zlasti tekla beseda v splošni razpravi, ker občina Gorica ni še uradno izrekla svojega mnenja o izvajanju tega zakona (razen znanega in ponesrečenega predloga večine, da bi za Slovence prišel v poštev le rajon Štandrež).

Konzulta zato odločno zahteva, da goriški župan da čimprej na dnevni red seje sveta to vprašanje, kot zakon sam zahteva. SKP je med tem postavila predlog o zbiranju podpisov s strani občanov za izvajanje zakona na celotnem občinskem ozemlju. To je seveda le en predlog, ki želi predvsem pospešiti celotno pot zaščitnega zakona. Na seji je bil nato govor o pobudah za tisočletnico prve omembe Gorice. Tako je konzulta med drugim sklenila, da predlaga občinski upravi odkup raznih knjižnih in drugih izdaj v zvezi s tem jubilejem. Konzulta pa je itak pobudnik posebne monografije o tisočletnici Gorice.

NOVOLETNO SREČANJE

V petek, 19. t.m., bo v Gradnikovi kleti na Plešivem ob 19. uri tradicionalno Novoletno srečanje, ki ga prireja Slovenska skupnost. Prijateljsko srečanje ob začetku leta je priložnost, na kateri se lahko družbenopolitični delavci manjšine, ki živi v Italiji, srečajo in se v pri srčnem vzdušju pomenijo o perečih problematikah, ki tarejo našo manjšinsko skupnost.

RAZSTAVA MOJ POGLED NA GORICO V KC LOJZE BRATUŽ

SKOZI ČISTE OČI MLADIH GORIŠKIH LIKOVNIKOV

JURIJ PALJK

V petek, 12. t.m., so v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici na izjemno dobro obiskani prireditvi predstavili nagradence natečaja za mlade likovnike, ki ga je priredil Kulturni center Lojze Bratuž ob tisočletnici prve dokumentirane omembe Gorice. V centru Lojze Bratuž se je zares trlo ljudi, toliko jih še nismo videli; prišli so starši otrok, otroci, ki so sodelovali na natečaju, prijatelji. Kar pa je najpomembnejše, je dejstvo, da je bilo prisotnih izjemno veliko družin z obeh strani meje, prišli so namreč tudi italijanski somoščani, Novogoričani in seveda domačini. Razstavo *Moj pogled na Gorico* je pripravil Kulturni center Bratuž, ki je k likovnemu natečaju privabil več kot tristo učencev italijanskih in slovenskih osnovnih in srednjih šol z obeh strani meje.

Na svečanem odprtju razstave, ki so ga popestrili otroci slovenske osnovne šole Josip Abram iz Pevme pri Gorici s petjem, se je zbralo več kot petsto ljudi, tako da je bil Kulturni center Lojze Bratuž pretesen za vse in so nekateri ostali zunaj. V imenu organizatorjev razstave je spregovorila prof. Francka Žgavec, predsednica centra. Spregovorila je v slovenskem in italijanskem jeziku in poudarila namen nagradnega natečaja za najmlajše likovnike obeh narodnosti ob meji, ki je bil v tem,

da bi najmlajše v Novi Gorici in v Gorici povabili, da naslikajo, narišejo svoje videnje Gorice in okolice. Poudarila je tudi dejstvo, da so zavestno hoteli začeti niz slovenskih prireditev ob tisočletnici z najmlajšimi, kajti "na mladih svet stoji."

Svečanega odprtja razstave najmlajših goriških likovnikov sta se zaradi bolezni obeh županov udeležila podžupan Nove Gorice Gojmir Mozetič in podžupan Gorice Giorgio Noselli, ki sta v slovenskem in italijanskem jeziku pozdravila pobudo in oba tudi naglasila pomembnost vzgajanja mladih rodov ob meji v medsebojnem poznavanju in sodelovanju, sožitju in ljubezni.

Francka Žgavec je povedala, da je na nagradni natečaj prispelo okrog tristo likovnih izdelkov, ki jih je ocenila komisija, v kateri so bili likovna pedagoginja Nevenka Gregorčič iz Nove Gorice ter goriška slikarja Franko Žerjal in Edoardo Pirusel. Žirija je povedala, da so bila vsa likovna dela osnovnošolcev na dobri ravni, nekaj pa je bilo zelo lepih; te je žirija tudi nagradila. Otroci so bili razvrščeni v različne kategorije, nagradili pa so tudi najboljše slovenske in italijanske šole. Na razstavi so na ogled najboljša likovna dela goriških in novogoriških otrok, ki so skozi podobo skušali pokazati svoj pogled na Gorico.

Hvalevredno je tudi dejstvo, da je to prva množično obiska-

na pobuda ob tisočletnici prve omembe Gorice, in seveda tudi dejstvo, da jo je priredil slovenski kulturni hram. Prijadniki slovenske manjšine v Gorici so se namreč zavedali, da jih skuša desničarska občinska uprava občine Gorice popolnoma izriniti iz uradnega dela proslavljanja tisočletnice Gorice, in so zato sklenili tudi sami prirediti nekaj pomembnih kulturnih dogodkov, od katerih je bil nagradni natečaj *Moj pogled na Gorico* seveda prvi, ker je bil namenjen najmlajšim. Prireditev je uspela predvsem zaradi množičnosti udeležbe in velikega obiska; izjemno lepo pa je bilo, medtem ko je Anka Černic v obeh jezikih brala imena nagradencev in njihovih mentorjev in so mladi umetniki prejeli nagrade: kolo za najboljšo risbo, fotoaparata za drugo mesto in knjigo za tretje mesto.

Prejemniki nagrad so: Denis Lutman, Andrej Hess, Ana Podobnik, Omar Al Bukhari, Mateja Nanut, Mateja Krivec, Nina Koršič, Simon Peter Leban, Gabriele Pais, Patrik Černic, Andrea Tortul, Marko Klanjšček, Katja Klanjšček, Kristjan Žagar, Taneja Černic ter osnovni šoli J. Abram iz Pevme in Fran Erjavca iz Štandreža ter nižji srednji šoli Perco in Locchi iz Gorice. Vsem grede naše iskrene čestitke kot tudi vsem udeležencem za lepo razstavo, ki bo na ogled do konca februarja. Oglejte si jo!

OTROŠKA URICA V FEIGLOVI KNJIŽNICI

AJA TUTAJA MANDI ZIBLJE SESTRICO

Mraz je kazal svoje ostre zobe, burja je brila in pometala po goriških ulicah, a otroci so kljub temu v ponedeljek, 15. t.m., v velikem številu prišli na Otroško urico v Feiglovo knjižnico. V mladinski sobi so posedli na blazinice ali v mamina naročja in prisluhli pravljici, ki jo je nežno pripovedovala učiteljica Manuela Graunar. Mali Mandi je bil najmlajši sinček v zajčji družini, v kateri so bili še otroci Maks, Mani in Lina. Mamica jim je zaupala skrivnostno srečo: v kratkem bodo dobili še enega družinskega člana. Otroci so bili veseli te nepričakovane novice in so ugibali, ali bo sestra ali bratec. Le Mandi s svojo lutko na hrbtu ni dobro razumel, kaj bi to pomenilo. Šel je po nasvet k svojemu prijatelju Ediju. Edi, ki je že imel majhne-

ga brata, ga je poučil, da se dojenček samo dere, da smrdi, da je sploh hišna nadloga. Mandi je ostal brez besed in mamici dejal, da bi raje imel hišno miško kot brata ali sestrico. Mamica mu je razložila, da dojenček že raste pod njenim srcem. Ko so končno dobili sestrico, so jo vsi hoteli pocrklati, ker se je jokala, toda le v Mandijevem naročju je zaspala in zaradi tega je bil Mandi presrečen in tudi ponosen. Zdaj je vedel, da je lepo imeti sestrico, ki je tako mehka in tako lepo diši po jagodah in smetani.

Malčki iz vrta in osnovnošolci prve stopnje so zasanjano poslušali ljubko zgodbo, v katero jih je tako prisrčno vpletla pripovedovalka Manuela; z njo so zapeli tudi uspavanko. Domo pa so odnesli ropotuljo, ki

so jo sami napravili iz plastičnega kozarčka, riža in papirnatega pokrovčka po zamisli knjižničark Brede in Luise. Onidve sta tudi narisali vse člane zajčje družine in jih pripeli na veliko lepenko, da so se bolj živo stali pred radovednimi otroškimi očmi. Pred pravljico in po njej si je marsikateri otrok izposodil ilustrirano knjžico, ki mu bo za nekaj časa delala družbo ob večerih in ga popeljala v pravljčni svet. Otroško urico je posnela tudi kamera slovenske televizije Rai.

Mladinska soba bo 5. februarja sprejela večje otroke in jim v pripovedi Manuele Graunar razkrila marsikaj o grških mitih, najmlajši pa bodo svojo pravljčno urico doživeli spet v ponedeljek, 19. februarja.

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

ZELO ČRNA KOMEDIJA

V nedeljo, 14. t.m., se je v veliki dvorani KC Bratuž že tretje leto po vrsti zaiskril *Iskrivi smeh na ustih vseh*. Začel se je posrečen niz štirih komedijskih večerov z ljubiteljskimi skupinami iz zamejstva in onstran meje. Na odru centra se je prvi - prvič v Gorici - predstavil Amaterski gledališki oder PD Soča iz Kanala. Ta vasica se lahko ponaša z dolgoletno odrsko tradicijo, čeprav še zmeraj ne premore lastne dvorane. Igralci vadijo v zasilnih prostorih, za vsakoletno premiero pa se poslužujejo kinodvorane v Desklah, ki je trenutno v popravilu. Pri skupini sodeluje precej mladih navdušencev, ki ljubijo odrsko, pa tudi zakulisno delo. K nam so prišli v goste s komedijo Vinca Moderdorferja *Mama je umrla dvakrat*, ki je doživela premiero v lanskem juniju. V to novo dramsko ne lahko dogodivščino jih je popeljal Stane Leban, upokojeni igralec, ki je vsa svoja najboljša leta posvetil PDG-ju in trdno verjel v njegovo poslanstvo, ko ni imelo še statusa poklicnega gledališča. Devet igralcev je v njegovi domiselni režiji, ki je spretno premislila "statiko" vsebine, in v elegantno učinkoviti sceni, ki je dobro opisala salon bogate hiše, prikazalo črno komedijo, polno nepričakovanih zasukov in z neslutnim koncem. V prvem dejanju stoji na mizi sredi odra krsta, v drugem pa žara, "navidezno" polna pepela umrla mame oz. tašče. Posmrtno ostanke morajo po njeni volji po- užitni sorodniki, če si želijo pridobiti dediščino. Stara gospa se kar dvakrat na srhljiv način poigra s svojimi najbližnjimi, ki jih pač ne ljubi, pa tudi oni je ne marajo. Prežijo le na njeno oporoko. "Pokojnica" se zabava ob njihovih zdrahah in praznih upih. Na koncu pa privoščljiva "umrla" slabo konča svoje dni, saj postane žrtev: umori jo namreč njen mladi mož-medicinski brat s pomočjo svojega pajdaša in še kaj več... Avtor uporabi tragično, neizogibno človeško resnico-smrt, da razgali lažne medčloveške odnose, hinavstvo in veliko človeških slabosti. Nastopajočim likom se smejimo, a če se bolje zazremo vanje, bomo verjetno v njih našli tudi svoje napake, čeprav jih pred drugimi in pred seboj skušamo prikrivati.

Številno občinstvo je toplo sprejelo Kanalce in zaploskalo njihovi učinkoviti igri, ki je bila pozorna na podrobnosti; le-te so vidno izdajale fin smisel za humor igralca-režiserja Stane- ta Lešana.

POZDRAV NOVEMU LETU

Koncert Orkestra Mandolina iz Ljubljane

V petek, 26. januarja 2001, ob 20.30
v Kulturnem domu v GoriciBANCAGRICOLA
KMEČKA BANKAVstop samo z vabili, ki jih lahko dvignete na tajništvu banke
do zasedenosti razpoložljivih mestBANCAGRICOLA
KMEČKA BANKA

ZBOR GALLUS V GRADIŠČU

SCGV EMIL KOMEL / ŠESTO SREČANJE Z GLASBO 2000-01

SLOVENSKA PESEM NAS PREDSTAVLJA

Zadnje soboto je v Gradišču ob Soči nastopil s samostojnim celovečernim koncertom MePZ Gallus - Resonet iz Trsta, ki ga vodi dirigent Janko Ban. Koncert je bil v moderni cerkvi sv. Valerijana, privedli pa sta ga tako tamkajšnja župnija kot občina Gradišče. V polni cerkvi je združeni zbor iz Trsta predstavil bogat božični program.

V prvem delu smo lahko slišali najprej vrsto izbranih polifonskih skladb Jakoba Gallusa (več motetov ter monumentalni *Kyrie in Gloria* iz ene Gallusovih maš). Nato pa še ljudske skladbe z božično tematiko (slovenske, posebej beneške in rezijanske ter furlanske). Sledile so nato slovenske umetne pesmi skladateljev M. Renerja, B. Arnič, A. Vodopivca in nato še odlomek iz Saint-Saensovega *Božičnega oratorija* in še skladba *Bogorodici* S. Rahmaninova.

Ob koncu so se o koncertu zelo pohvalno izrazili župan iz Gradišča in direktor goriške Karitas; v začetku pa je vse pozdravil župnik M. Qualizza. Koncert je res lepo uspel in s tem zlasti italijanski publiki prikazal vso lepoto in bogastvo slovenske božične pesmi.

AB

VRTEC NA OBISKU V OŠ

Čas za vpis malčkov v šolo je že pred durmi in zato je prejšnji petek OŠ O. Župancič v Gorici imela srečanja za otroke in starše. Enajst otrok zadnjega letnika vrtca se je sešlo s 15 prvošolčki in z njimi sooblikovali pravljico Janeza Bitenca *Dva snežaka*. Nastop sta pripravili učiteljici Danila Komjanc in Kety Tabaj. Snežinke "iz vrtca" so zaplesale, vsi pa so zapeli ob spremljavi učiteljice Kety pesmico *Na ledu*. Srečanje je imele še ustvarjalni kotiček; prvošolčki in njihovi nasledniki so iz vate in lepenke po svoji domišljiji izdelali snežaka in ga nesli na svoj dom kot spomin na ta priscrni stik s šolo. Starši so vse informacije o šolskem delu dobili popoldne, da bi opustili še zadnje dvome o izbiri šole. Za slovenske starše mora obstajati le ena možnost: slovenska šola, samo ta je namreč našim otrokom drugi dom. Podobna sestanka je goriško ravnateljstvo priredilo ta teden na OŠ v Štandrežu. Tu je za nastop otrok poskrbela učiteljica Loredana Alt.

HARMONIJA DISHARMONIJE PRIMOŽA RAMOVŠA

JOŽEK ŠTUCIN

Še nedavno je bil med nami. Zanimiv, živahen, radoživ, poln neukrotljive umetniške energije, "nepoboljšljiv" upornik, glasbeni individualist, poseben. Ni kaj, Primoža Ramovša, ki je pred dvema letoma tako nepričakovano umrl, bomo vsi ljubitelji sodobne slovenske glasbe pogrešali. Njegov umetniški *credo* je bil nekakšna trmasta drža ob strani, na samem robu skladateljske družine. Z največjim veseljem se je posluževal improviziranja. Nekako se je s tem navezoval na stare mojstre, četudi v njegovih delih živi predvsem eklatantna sla po modernosti. Celo ultramodernosti. Na kratko, Ramovš je bil samosvoj ustvarjalec, katerega skladbe bodo v naši kulturi še dolgo odmevale.

Slednje sta potrdila tudi tokratna koncertanta pianist Corrado Gulini in violončelist Massimo Favento (na sliki), ki sta z Ramovšem prijateljevala. Nastop, simbolično poimenovan po eni zadnjih Ramovševih skladb *Viva memoria*, je bil postumni poklon skladatelju, predvsem pa je bil odlični prikaz mojstrovega umetniškega razvoja. Prva skladba *Suita za klavir* iz leta 1943, ko se je Ramovš izpopolnjeval v Rimu, je kljub občasni "robotosti" in mladostni vihravosti izredno zanimiva. Delo svoje črno-bele optike sicer ne more prikriti - kontrasti so včasih tako ostri, da nas ob poslušanju nekajkrat zabolijo ušesa - ima pa skladba že vse nastavke kasnejšega umetniškega izraza. Le-tega smo dodobra spoznali in se ga "naobčudovali" v *Sarkazmih za klavir* iz leta 1951, ko je skladatelj svoje notranje sile že nekoliko umiril ter več pozornosti posvetil obliki. Sarkazmi so mogoče eno od Ramovševih najboljših del, Gullin pa jih je izvedel izredno občuteno, brez pretiranega karikiranja posameznih elementov, pa tudi tehnično dovršeno in sproščeno. *Nihil obstat za klavir* iz leta 1984 je lepo zaokrožil prvi del koncerta.

Po odmoru sta glasbenika nastopila v duu. Dokaj klasična kombinacija glasbil je tokrat zazvenela v vseh močnih skrajnostih. Ramovš se pri iskanju

FOTO: H. JUSSA

izraza, pri sestopanju v svet čiste umetnosti, nikoli ni pretirano zadrževal na milozvočju in splošni vsečnosti. Od morebitne publike ni terjal prav nikakršnega konsenza, sploh ga ni zanimal zunanji videz, ki tudi v glasbi rad zazveni kičasto in pogrožno, nasprotno, iskal je svojo notranjost, svoj svet, svoje dileme, dialoge, monologe, burje in zime, strahove in strasti razvnete duše, da bi potem vse to preli v zvok, ki bo zabolj celoten prostor. In zanimivo, ta "tujost", ta samota in "samozadostnost" mu je priskrbela obilo občudovalcev. Tudi med preprostimi obisko-

valci ljubljanskih cerkva, kjer je pogosto "vadiril" in improviziral. Ob poslušanju v ospredje stopi skladateljeva iskrenost in popolna predanost zvočnemu svetu. Skladbe, kot so *Inverzija I in II*, *Sintaksa*, *Korajža velja*, *Dovolj za zdaj* ter že prej omenjena *Viva Memoria*, so koncertni večer zapolnile z umetniško sugestivnostjo (veliko zaslug za to ima tudi mladi violončelist Favento, ki je težavne parte in zapletene modernistične "izpade" izvajal perfektno), s harmonijo disharmonije, kot bi nemara lahko celoten Ramovšev opus opredelili.

ODER 90 - SKPD MIRKO FILEJ

vabi na premiero

STROGO ZAUPNO

Marc Camoletti

REŽIJA Jože Hrovat

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, sobota, 20. januarja 2001, ob 20.30

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

KONCERTNA SEZONA

VEČER S... TRIO CON BRIO

Manca Globokar, oboa
Gašper Troha, klarinet
Boštjan Žekar, fagot

Kulturni center Lojze Bratuž, četrtek, 25. januarja 2001, ob 20.30

PD ŠTANDREŽ - DRAMSKI ODSEK

Hans Weigel

NAMIŠLJENI ZDRAVNIK

Komedija v treh dejanjih

REŽIJA Emil Aberšek

Premiera v soboto, 27. januarja 2001, ob 20.30;
ponovitev v nedeljo, 28. januarja 2001, ob 17. uri
Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič

ZAHVALA

ALBINA in GIOVANNI ob 40. obletnici poroke

se iskreno zahvaljujemo podgorški skupnosti, sorodnikom in znancem za njihovo radodarnost. Posebna zahvala g. Valterju Miloccu za sv. mašo v slovenščini, pevskeemu zboru, ki se je - kot vedno - odlično odrezal, Natku in Klavdiji pa še za pripravo zakuske.

Podgora, 18. januarja 2001

OBVESTILA

POTOVANJE V Sirijo in Jordanijo. Vse prijavitelje na potovanje, ki ga Novi glas organizira v Sirijo in Jordanijo od 12. do 20. marca, obveščamo, da lahko poravnajo stroške celotnega potovanja najkasneje do 10. februarja. Naprošeni so, da ob plačilu prinesejo s seboj potni list oziroma že pripravljeno fotokopijo, ker je potrebna za vizum.

SKUPNOST DRUŽIN Sončnica vabi svoje člane na 2. redni občinski zbor za odobritev bilanc, ki bo v petek, 19. januarja, ob 20. v prvem in ob 20.30 v drugem sklicu v družabnem prostoru KC Bratuž. Sledi družabnost z včlanjevanjem.

KC BRATUŽ pripravlja spominsko razstavo Saše Šantla in njegove družine s poudarkom na dela Avguste Šantel Agentler ter bratov Henrike, Saše in Avguste ml., ki so nastala na Goriškem. Obračamo se na lastnike Šantlovih slik s prošnjo, da nam za dobo razstave dajo na razpolago dela omenjenih avtorjev. Za informacije kličite v jutranjih urah na telefonsko številko 0481 531445.

ZGONIŠKA ŽUPNIJA vabi na slovesno blagoslovitev podobne bl. A.M. Slomska, ki jo bo opravil med sv. mašo goriški nadškof Dino De Antoni v nedeljo, 21. januarja, ob 10. uri v župnijski cerkvi.

V GALERJI Kulturnega doma v Gorici bo vse do 31. t.m. odprta samostojna razstava slikarja Klavdija Palčiča iz Trsta, in sicer po temle urniku: ob 9. do 13. ure in od 16. do 18. ure ter v večernih urah med raznimi kulturnimi prireditvami.

V KULTURNEM DOMU v Gorici bo v nedeljo, 21. januarja, s pričetkom ob 16.30 nastopila gledališka amaterska skupina iz goriškega rajona Podturn z izvorno predstavo v goriškofurlanskem narečju *Ma quel giorno*, due note di valzer. Avtor in režiser predstave: Marino Zanetti.

NABIRALNA AKCIJA za obnovo prostorov pri cerkvi sv. Ivana v Gorici se nadaljuje, saj se dela počasi bližajo koncu. Prispevate lahko z darovi in brezobrestnimi posojili. Javite se pri župniku msgr. Zbogarju ali pri naši upravi.

DAROVI

ZA NOVI GLAS: Dušan Brati- na 20.000 lir.

ZA KRVOJALCE iz Sovodenj: družina Furlan iz Zavina 100.000 lir. Za cerkev v Rupit: Jolanda Pahor 50.000 in za MePZ Rupa-Peč 50.000 lir.

ZA MISIJON p. Kosa: N.N. Peč 100.000 lir.

ZA SLOVENSKE misijonarje na otoku Madagaskar: N.N. 2.000.000 lir.

ZA MISIJONARJA p. Saksido: N.N. 1.000.000 lir.

V SPOMIN na Zorko Bevk Slokar: svojci za cerkev v Gabrjah 200.000, za cerkev na Vrhu 300.000, za MIPZ Vrh sv. Mihaela 250.000; Bevk Milan in Vida iz Doline za cerkev na Vrhu 100.000; Markotinovi za cerkev na Vrhu 200.000, za MIPZ Vrh sv. Mihaela 200.000, za SZ Soča 200.000 lir.

ZA SZ SOČA: druž. Tommasi iz Sovodenj 30.000.

ZA CERKEV na Peči: družina Čevdek Jožef, Čevdek Fabjan, Paravano Adelmo namesto cvetja na grob Stanka Maliča 300.000, isti za krvodajalce 200.000; Jelka Petejan Malič 100.000; N.N. 100.000 lir.

ZACERKEV v Gabrjah: Špacapan Florenin Ljudmila 100.000 lir; N.N. 100.000; starši ob krstu Davida 100.000; Komjanc Anka 20.000; Angela Klede 35.000; Jelka Marušič Florenin 20.000 lir.

ZA CERKEV na Vrhu sv. Mihaela: Sonja Zotti v spomin na Neris 55.000; Renato Devetak 160.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: N.N. za ogrevanje 85.000; ob božičnem koncertu za popravila cerkve 850.000.

ZA CERKEV na Peči: družina Milojke Ožbot v spomin na sestrično Darinko 250.000 in za zbor 50.000; druž. pok. Darinke Bobič Bartolucci v njen spomin 100.000 lir.

ČESTITKE

Župnija sv. Andreja apostola v Štandrežu se veseli svojim organistom in pevcom PATRIKOM QUAGGIATOM ob prejemu visokega priznanja na glasbenem področju.

SOŽALJE

Župnija sv. Andreja apostola v Štandrežu sočustvuje s svojim diakonom ERNESTOM ROCO ob nenadni in grozljivi smrti dragega očeta. Spomnili se ga bomo pri sv. maši, ki jo bo daroval nadškof v petek, 26. t.m., ob 19. uri v Štandrežu.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ GORICA
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH, NA USTIH VSEH

SOBOTA, 20. januarja 2001, ob 20.30

SKPD Mirko Filej - Oder 90

Marc Camoletti

STROGO ZAUPNO

NEDELJA, 4. februarja 2001, ob 17. uri

Dramski odsek PD Štandrež

Hans Weigel

NAMIŠLJENI ZDRAVNIK

TOREK, 6. februarja 2001, ob 20.30

NATEČAJ MLADI ODER,

NAGRAJEVANJE

Dramski odsek PD Štandrež

Janez Povše

POLITIKA TUDI PRAV PRIDE

VELIKA DVORANA KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ, GORICA

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame JOLANDE CIGLIČ MUŽIČ

se zahvaljujemo vsem, ki so nam stali ob strani v tako težkem trenutku. Posebna zahvala naj gre domačem župniku Antonu Lazarju, g. Karlu Bolčini, cerkvenemu pevskeemu zboru in vsem darovalcem cvetja in v dobre namene.

Hči Jožica in sin Ivan Mužič z družinami in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame in none ZORKE BEVK vd. SLOKAR

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, se od nje poslovili, zanjo molili in darovali v dobrodelne namene. Prav posebna zahvala gospe Anamariji za njeno požrtvovalnost in g. župniku.

Sin in hči z družino

Vrh sv. Mihaela, 18. januarja 2001

11

ČETRTEK,
18. JANUARJA
2001

BENEŠKA SLOVENIJA

TRINKOV KOLEDAR ZA LETO 2001

GORIŠKA KRONIKA

DELOVANJE PD PODGORA

STARODAVNI BOŽIČ V PODGORI IN RONKAH

Letošnja božičnica so pri PD Podgora zasnovali drugače kot doslej. V notnih arhivih so namreč pobrskali po starih pesmih in pesnitvah iz božičnega časa, od srednjega veka do renesanse, in tako segli po skladbah iz obdobja slovenskih protestantov, Jakoba Gallusa in drugih ljudskih avtorjev. Neutrudna Sabina Antoni je vse uokvirila v smiselno dogajanje in tako je nastala svojevrsna in zanimiva predstava, polna starinskega in obenem prirskega čara.

V Podgori so se na dan Svetih treh kraljev našim pevcem pridružili priznani gojitelji antične glasbe Canticum Novum iz Trsta in pod vodstvom profesorja Pina Botte izvajali vrsto renesančnih skladb iz istega obdobja M. de Falla, M. Pretoriusa, G. Frescobaldija.

Tržaške in podgorske pevce je na čembalo spremljal zborovodja dr. Mirko Špacapan, posamezne pesnitve pa so recitali člani zbora.

Tudi Slovenci v Laškem so prisluhnili podgorskim izvajalcem 14. januarja, pa tudi uvodnim pesnitvam ob spremljavi kitare v izvedbi domačih umetnikov. Ves program je občinstvo in nastopajoče napolnil z božičnim duhom, ki jim bo pomagal skozi vse leto, da bodo lažje premagovali vsakodnevne težave in se lažje sporazumevali.

To je tudi smisel božičnih koncertov in prireditve, saj z glasbo in petjem ne povečujemo samih sebe, temveč skušamo s primernim vzdušjem pomagati pri molitvi in dobrih delih.

BOGAT ZBORNİK KD IVAN TRINKO

ERIKA JAZBAR

Na Dnevu emigranta smo lahko prvič vzeli v roke novi Trinkov koledar za leto 2001. Tudi letos lahko mirno trdimo, da gre za pravo publikacijo, saj obsega kar tristo strani s prikupnimi slikami in tehnimi ter zanimivimi prispevki. Trinkov koledar je izdalo in založilo Kulturno društvo Ivan Trinko iz Čedad, tudi letos pa je za izbor tekstov poskrbel poseben uredniški odbor, ki deluje v tem svojstvu že deset let.

Uvodne besede so namenjene razmišljanjem nekaterih krajevnih družbenopolitičnih delavcev o pomenu, izvajanju in vsebini zakona 482/99. O tem pišejo Bojan Brezigar kot predsednik Evropskega biroja za manj razširjene jezike, predsednik goriške pokrajine Brandolin in videmski župan Cecotti. Koledarski del je tudi tokrat posredoval tarbijski župnik Emil Cencig, ki ob tem objame pomembnejše koledarske datume v letu 2001 ter kančke ljudske modrosti. Kot rečeno, bogatijo tudi letos tehni članki in prispevki, ki so jih uredniki delili v štiri vsebinske sklope, in sicer Naša zgodovina, Naši ljudje, Naš svet, Naša beseda.

V njih domači in matični Slovenci prinašajo informacije in razmišljanja, daljše eseje in utripe iz različnih krajev, ki so posejani s slovenskim življenjem. Od Rezije do Kanalske doline, Nadiških in Terskih dolin lahko na teh straneh beremo prirske in nedvomno zelo zanimive prispevke, ki nas bodo spremljali celo leto, za marsikatero raziskovalca te zemlje pa bodo predstavljali nedvomno pomembno dokumentarno gradivo za analizo utripa slovenske skupnosti, ki živi na Videmskem.

Trinkov koledar objema tudi letos dragocena Slovenska bibliografija videmske pokrajine, za katero je poskrbel Ksenija Majovski iz Narodne in študijske knjižnice iz Trsta.

Kaj pa likovni vložek? Na letošnjem Trinkovem koledarju si lahko ogledamo slike Serafi-

na Loszacha, doma iz Topolovega, o katerem piše Moreno Miorelli. Predstavljene risbe so izbrane med tistimi, ki so bile decembra 1999 in januarja 2000 razstavljene v enem od najstarejših umetnostnih združenj na Nizozemskem, točneje v Amsterdamu.

STENSKI KOLEDARJI NA VIDEMSKEM

V začetku novega leta spregovorimo o koledarjih, ki bodo bogatili marsikateri slovenski dom v videmski pokrajini. Slovenci iz videmske pokrajine se lahko ponašajo s številnimi koledarji, ki bodo spominjali na pomembnejše datume v letu oz. bodo prijetno branje, ko gre za obširnejše zbornike, kot je npr. Trinkov koledar. Poglejmo podrobneje.

Ob Trinkovem koledarju pa Slovenec iz videmske pokrajine lahko seže tudi po prikupnih stenskih koledarjih.

Beneški koledar založniške zadrage Dom je zelo priljubljen med beneškimi ljudmi, vsi naročniki istoimenskega petnajst dnevnika pa so ga dobili na domove z zadnjo številko leta 2000. Letošnji koledar je posvečen spominu duhovnikov, ki so v zadnjem stoletju "narbuj skarbieli an tarpieli za naše ljudi, in tistim, z onstran meje, ki so jim bli blizu an jim pomal". Za besedilo je tudi letos poskrbel tarbijski župnik Emil Cencig, ki je sam na platnici, saj je edini med živimi ustanovitelji Doma. Na vsaki strani nam podaja vremenske pregovore, ljudske modrosti, smešno anekdoto, o vsakem mesecu pa Ponedišček oziroma priljubljeni Luciano Chiabudini pripoveduje z verzom.

Društvo Lipa iz Čenebole in Združenje Blankin sta omogočila tudi letos prikupen stenski koledar. Zelo zanimive so črno-bele slike koledarja, ki zajemajo utrinke iz vsakdanjega življenja ljudi in vasi v letih pred potresom. Ob koledarskem delu pa stare slovenske pesmi in zgodbe, ki so jih domači otroci napisali za natečaj Moja vas.

OBVESTILO

VSOBOTO, 20. t.m., ob 17. uri bo v hotelu Hvala v Kobariду tradicionalno Novoletno srečanje med Slovenci iz videmske pokrajine in Gornjega Posočja.

Tudi v Bardu se lahko ponašajo z domačim stenskim koledarjem, za katerega sta poskrbeli tarbijski župnik Emil Cencig, ki je sam na platnici, saj je edini med živimi ustanovitelji Doma. Na vsaki strani nam podaja vremenske pregovore, ljudske modrosti, smešno anekdoto, o vsakem mesecu pa Ponedišček oziroma priljubljeni Luciano Chiabudini pripoveduje z verzom.

Društvo Lipa iz Čenebole in Združenje Blankin sta omogočila tudi letos prikupen stenski koledar. Zelo zanimive so črno-bele slike koledarja, ki zajemajo utrinke iz vsakdanjega življenja ljudi in vasi v letih pred potresom. Ob koledarskem delu pa stare slovenske pesmi in zgodbe, ki so jih domači otroci napisali za natečaj Moja vas.

EJ

ZGODOVINA NAŠIH OBČIN NA GORIŠKEM

POGLED V NAŠO POLPRETEKLO ZGODOVINO (2)

REMO DEVETAK

Deseta mandatna doba občinskih volitev 23. aprila 1995 je trajala štiri leta. Volitve so bile po novem volilnem zakonu, ki je vnesel v dotedanjo že ustaljeno prakso pravo preseñenje. Volivci so namreč sami izvolili župana, kajti po novih pravilih njegova izvolitev ni več sad dogovora med političnimi skupinami zmagovite liste. Občinski svet je po novem sestavljalo 12 članov oziroma svetovalcev in ne več dotedanjih 15. Liste je sestavljalo od 12 do najmanj 9 kandidatov. Zmagoviti listi pripada 8 svetovalcev, ostale pa si poročeno (sorazmerno z glasovi vsake) porazdelijo 4 mesta. To pomeni, da v opoziciji je lahko več list, kandidatne liste morajo vsebovati četrtino ženskih kandidatov.

Omenjeni zakon občinske zakonodaje z dne 25. marca 1993 št. 81 ovrže dotedanje pravilo, po katerem tudi nosilec nezmagovite liste je bil izvoljen na podlagi preferenc. Po novem je avtomatično izvoljen kot županski kandidat. Pripomniti velja tudi, da sta bila v prejšnji občinski zakonodaji imenovana v ožjem odboru občinske uprave poleg župana in podžupana ter odbornika še dva namestnika, po novem odpadejo, ker župana neposredno izvolijo volivci in ima slednji večjo moč oziroma večja pooblastila ter pravico, ki mu daje možnost izbrati dva sodelavca v odbor tudi izven svetovalcev.

Na teh volitvah je po dveh mandatnih dobah v opoziciji SSK v Števerjanu pridobila občinsko upravo. Desetletna doba je bila potrebna, da so se uglasili spori in nesporazumi, ki morda niso bili le politične narave, ki so se pojavili v štever-

janskih vodilnih kadrih starejše generacije. Z razliko enajstih glasov je zmagala lista SSK in prejela 303 glasove, lista OE pa 292. Novi župan liste SSK je postal Hadrijan Corsi, podžupan Dominik Humar, odbornik Roman Di Battista (zunanj neizvoljen). Kot svetovalci OE so bili izvoljeni Ivan Humar, Silvan Cibini, Damjan Štekar in Rudolf Korsič. Nastopila je tudi neofašistična lista MSI, ki zaradi nizkega števila glasov ni prodrla v opozicijske vrste, prejela je namreč 19 glasov.

V Sovodnjah je lista OE ponovno pridobila glasove, prejela jih je 722. Tudi lista SSK je zvišala volilni kvocient za 180 glasov, prejela je 577 glasov in dosegla zaželjeni uspeh, ki si ga je nadejala ob novi volilni zakonodaji. Novi župan je postal Igor Petejan, podžupan Leopold Devetak, odbornik Zdravko Kuštrin, svetovalci SSK pa Severino Klede, Julijan Ožbot, Branislav in Benjamin Černic.

V Doberdolu je lista OE spreminila volilni znak (češ da se je treba prilagoditi novim časom), dotedanji pšenični klas, nakovalo in tovarno je zamenjala rdeča puščica, ki vzleti iz vodnjaka z dvojezičnim napisom Občinska enotnost-Unita' cittadina. Tudi v tej občini na podlagi nove volilne zakonodaje so volivci obe listi nagradili s svojo prisotnostjo na voliščih. Zmagovita lista OE je prejela 580 glasov, SSK pa 436. Župan je ponovno postal Mario Lavrenčič, podžupan Viljem Gerget, odbornik Janko Gerget (imenovan od zunaj). Svetovalci SSK so pa v opoziciji bili Marija Ferletič, Milko Visintin, Bruna Visintin Zulian in Damjan Podversič.

V Doberdolu in Sovodnjah neofašistična lista MSI se ni predstavila.

DALJE

GLOSA JURIJ PALJK

O MRAZU

Končno smo le dočakali. Mraz in ledena jutra. Najraje bi ostali doma na toplem, da nam ne bi bilo potrebno najprej v mrzel in večkrat leden avto in nato na pot v službo, šolo, drugam.

Hvala Bogu je prišel. Spet mraz, kot se za vsako zimo spodobi. Da bodo že enkrat mrčes in nadležne muhe crknile, da je že enkrat konec nemogoče dolgega deževnemu obdobju, ko smo bili vsi že vlage in nadležnega meglenega vremena naveličani in smo povrh vsega spet morali poslušati razlage "vrhunskih znanstvenikov in stroke". Hvala Bogu je prišel. Spet mraz, kot se za vsako zimo spodobi. Da bodo že enkrat mrčes in nadležne muhe crknile, da je že enkrat konec nemogoče dolgega deževnemu obdobju, ko smo bili vsi že vlage in nadležnega meglenega vremena naveličani in smo povrh vsega spet morali poslušati razlage "vrhunskih znanstvenikov in stroke".

Tisti, ki smo s kmetov doma, že čisto od malih nog vemo, da je pač vreme tako, "kakršno ga Bog da", da je enkrat slabo in enkrat dobro, da enkrat dežuje dlje in drugič manj, da enkrat piha močna burja in drugič je spet predolgo ni, skratka: vemo, da za vsakim dežjem posije sonce. Nič novega torej in tudi to vemo, da je včasih preklemano dobro zeblo nas in naše prednike se bolj, da so včasih bile prav tako hude in prav tako mile

zime, kakršnim smo danes priče, le da takrat raznih strokovnjakov in razlagalcev tople in mrzle vode ni bilo, ker smo takrat pač samo rekli: "Joj, kako danes zebe, a ne?" In naš sogo-vornik je običajno odvrnil: "Seveda zebe in ti si premalo oblečen, še eno majo daj nase in te ne bo tako zeblo!"

Angleži, ki so znani kot skop, a tudi moder narod, vedno trdijo, da je v hiši boljše dati eno poleno manj na ogenj in imeti na sebi en pulover več kot obratno. Pravijo, da je to dobro za zdravje, in čeprav nas danes vse prerado zebe ob vsaki priložnosti, jim dajemo prav.

Pa ne zato, ker bi radi, da bi nas doma, v hiši, ponovno tako zeblo, kot nas je vse tiste, ki jih imamo že čez štirideset, vedno zeblo pozimi, ko je bil v vsaki hiši segret samo en prostor in običajno je to bila kuhinja, po primorsko smo ji rekli kar preprosto "hiša".

Hvala Bogu, a danes smo v naši družbi tudi vsi zelo dobro oblečeni in obuti in malokdo se še spomni, kako nas je leta na-

zaj zeblo v noge, ja, ja, prav za nohte je zeblo. In hvala Bogu tudi, da naših otrok ni potrebno tako zavijati v stare suknje, plahte in "kovtre", ko jih devamo spat, kot so nas zavijale naše mame, ki so v mrzli spalnici ponoči vstajale, da so nam mulce-pokrivale, ker smo sicer vedno zboleli. Hvala Bogu, da imamo danes tudi dobro hrano, da si lahko skuhamo ob vsakem času, čaj in kavo in kuhano vino in tudi vse tisto, kar si nam v tistem trenutku zaželita srce in seveda želodec. In še vrsto teh zahval bi bili dolžni danes na glas izreči, a kaže, da nobeden ali skoraj nobeden niti s tem, kar ima, ni zadovoljen.

Naši starejši ljudje, ki jim rade volje priznavam več izkušenj in tudi več modrosti, se včasih o mladih sprašujejo: "Kaj sploh še hočejo imeti, ko pa imajo vse!" in se zbegani ozirajo okrog, ker se v razkošju današnjega toplera in udobnega izobilja nekako ne znajdejo, skromni, kot so. In tudi sam si priznavam, da se nevdružno staram, ko besno ugašam televizor, na

katerem se dan za dnem pojavljajo novi in novi "strokovnjaki", ki razlagajo dež in sneg in poplave in poledico in temne svetle oblake in veter in brezvetrje in povrh vsega še kaj za nameček in to vse po načelu: "Jaz vem, jaz vam bom povedal, da takega mraza ni bilo že petdeset in več let..."

A jaz vam pravim: "Ne verjemite jim, zares jim ne verjemite!" Zeblo je vedno in vedno je padal dež in tudi poplave so bile in potresi in temni oblaki in svetli so se tudi prikazali na nebu. In sonce je tudi sijalo in tudi strašno toplo je bilo, ko so kmetje sušili pod istim soncem seno in ga nakladali na voz, otroci pa so z vola odganjali obade in muhe...

Le toplo, tako toplo, kot nam je danes v naših udobnih domovih, nam še nikdar ni bilo. Le tako dobro obuti, oblečeni in vsega dobrega siti še nikdar nismo bili! A tega vam "strokovnjaki" nikdar ne bodo rekli, tudi zato ne, ker bi morda kdo od tistih, ki jih poslušajo, lahko tudi pomislil, da mora za vse to udobje, za vso to toploto, obleke, hrano, toplo obutev in še kaj, morda čisto, čisto malo, a vseeno biti (!!!) tudi komu hvaležen....

ZA SPREJEM ZAKONA O CELOVITI ZAŠČITI SLOVENSKE NARODNOSTI V ITALIJI

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji se dogodki v domači politiki in vladna prizadevanja na mednarodni ravni hitro vrstijo, so pa v skladu s koalicijsko pogodbo štirih političnih strank, ki sestavljajo kabinet dr. Janeza Drnovška.

V državi odmeva spor med vlado oz. premierom ter sindikatом vzgoje, izobraževanja in znanosti, o ureditvi razmerij med plačami v javnem sektorju. Učitelji, profesorji in znanstveniki opozarjajo, da je čedalje bolj nevzdržno zastajanje njihovih plač s prejemki poslancev, sodnikov, zdravnikov in funkcionarjev (visokih uradnikov v državni upravi), pri čemer jih je razburila izjava predsednika vlade, ki jo je objavil kar na spletni strani (to je prvi primer političnega komuniciranja v Sloveniji), da namreč "sindikat vzgoje, izobraževanja in znanosti postavlja militantne zahteve, k čemur jih sili tudi želja po samodokazovanju, promociji in opravičevanju svojega poklicnega sindikalnega položaja." Zoper take trditve so protestirali tudi učitelji oz. njihovi sindikati na ljubljanski in mariborski univerzi, sicer pa napovedujejo nova pogajanja med vlado in omenjenim sindikatом (v njem je včlanjenih kar okoli 40 tisoč učiteljev, profesorjev in znanstvenikov), da bi morda preprečili nadaljnja zaostrovanja glede plačnega sistema v celotnem javnem sektorju.

V preteklih dneh so vlada, nekateri poslanci italijanske narodnosti v državnem zboru in Borut Pahor kot predsednik ZLSD posredovali v Rimu, da bi v italijanskem parlamentu (o tem mora odločiti samo še senat) vendarle sprejeli že to-

likokrat obravnavani in zahtevani globalni zaščitni zakon za slovensko narodno skupnost v Italiji. Ob obisku državnega sekretarja v italijanskem zunanjem ministrstvu Umberta Ranierija, v sredo 10. januarja, ko sta skupaj s slovenskim zunanjim ministrom dr. Dimitrijem Ruplom odprla italijanski kulturni center v Ljubljani, je bil govor tudi o sprejemu omenjenega zaščitnega zakona. Rupel je napovedal, da bo Slovenija kmalu odprla svoj kulturni center v Rimu, "takšen kulturni center pa bo zelo pomemben za slovensko narodnost v Italiji, zaradi česar nestrpnost pričakujemo tudi sprejem zaščitnega zakona." Italijanski gost je sicer podprl prizadevanja za tak zakon, toda je dejal, "da je to stvar senata kot drugega doma italijanskega parlamenta, ki pa je pri svojih odločitvah samostojen." Zunanji minister dr. Dimitrij Rupel je v petek, 12. januarja, med kratkim obiskom v Rimu za sprejem zaščitnega zakona posredoval tudi pri predsedniku senata Mancinu. Vodja slovenske diplomacije je po pogovoru optimistično dejal, "da je zakon o zaščiti slovenske manjšine v Italiji tokrat res pred sprejetjem. Predsednik senata je obljubil, da se bo tudi osebno zavzel za zakon o Slovencih, ki ga podpirajo tudi predsednik republike Car-

lo Azeglio Ciampi. Mancinove besede so me prepričale", je v pogovoru za ljubljanski časnik Delo še dejal slovenski zunanji minister in sporočil, da bo predsednik slovenske vlade dr. Janez Drnovšek 19. februarja obiskal italijanskega premiera Giuliana Amata.

V slovenski vladi in politiki se veliko ukvarjajo tudi z zadevo odnosov in sodelovanja s Hrvaško, saj je reševanje spornih vprašanj med državama povsem zaostalo. Pobuda za obnovitev pogajanj o nerešenih zadevah, med njimi je nemara najvažnejša določitev slovensko-hrvaške meje, z najbolj kritičnim odsekom v Piranskem zalivu, je zdaj prišla od vlade v Zagrebu. Najprej naj bi državni preučili in morda rešili najlažja vprašanja o njunih medsebojnih odnosih, zahtevnejše in najbolj sporne zadeve pa bi obravnavali kasneje. Šele v zaključnem obdobju morebitnih pogajanj bi se sestali zunanji ministri in predsednika vlad Slovenije in Hrvaške.

Kaže, da bodisi v Sloveniji kot tudi na Hrvaškem podcenjujejo pomen spornih zadev in nerešenih vprašanj med državama, saj bi morali bolj upoštevati, da je približevanje obeh držav evropski povezavi odvisno tudi od rešitve omenjenih sporov oz. nerešenih vprašanj med Slovenijo in Hrvaško.

SLOVENSKO-ITALIJSKE PATRULJE OB GORIŠKI MEJI

V ponedeljek, 15. t.m., so začeli izvajati memorandum, ki sta ga Slovenija in Italija podpisali decembra, o vzpostavitvi skupnih patrolj slovenskih in italijanskih policistov za nadzor državnih mej na Goriškem. Morda gre bolj za dejanje dobre volje in simboličen prikaz sodelovanja kot pa za resnične možnosti skupnih patrolj, da bi odkrile večje skupine prebežnikov, ki čez Slovenijo poskušajo priti v Italijo in od tam v zahodne države. Mešane patrolje policistov bodo delovale en mesec, potem pa bodo to obliko skupnega nadzora državnih mej analizirali in preverili. Vsak dan sta na delu dve patrolji: ena, ki jo sestavljajo dva slovenska in en italijanski policist, deluje na slovenskem odseku meje od Solkana do Mirna pri Gorici, kjer je običajno največ nezakonitih prebegov meje; druga patrolja policistov pa deluje na italijanskem odseku meje, tudi od Solkana do Mirna, sestavljata pa jo dva italijanska in en slovenski policist. Slovenski jezik je prišel do polne uveljavitve. Policisti iz obeh držav, ki sodelujejo v skupnih patroljah, morajo namreč obvladati slovenski in italijanski jezik. To pa je, kot smo neuradno izvedeli, na italijanski strani povzročilo nekaj zadreg in ugovorov predvsem zaradi tega, ker bodo policisti, ki bodo sodelovali v patroljah, dobili posebne dodatke k plačam.

GRE ZA CELOVITOST IN DOSTOJANSTVO!

- Podpisani soglašamo, da gre pri regionalizaciji in čezmejnem sodelovanju za civilizacijske trende, ki jih narekuje potreba po prenašanju pristojnosti navzdol, po učinkovitem reševanju vse bolj zapletene stvarnosti in splošna demokratizacija odnosov. Hkrati opozarjamo, da so se v Evropi ustanovljale regije po daljših obdobjih vzornega sodelovanja med sosednimi državami in obmejnimi skupnostmi, ob široki udeležbi civilne družbe in vedno pod pokroviteljstvom prizadetih držav. V istrskem primeru pa se načrtuje regija z Italijo, ki na državni ravni že dobro desetletje izvaja na Slovenijo diplomatske pritiske ter izsiljevanja, na ravni obmejnih krajevskih skupnosti pa se srečujemo celo s hujskaštvom in odkritim revanšizmom, ki spominja na leta hladne vojne. Da ne govorimo o odbojnem odnosu do slovenske manjšine in nedopustnem zavlačevanju njene pravne zaščite. S hrvaško stranjo, kljub nekaterim nerešenim vprašanjem, Slovenija na državni ravni nima takih problemov. Na krajevni pa ni mogoče npr. prezreti groženj, ki so jih posamezni prvaki Istrskega demokratskega zbora (IDZ), ki povsem obvladuje lokalno oblast v Istri, v preteklosti izrekli na račun Slovenije kot tudi njihovih večkratnih izjav o nujnosti revizije Osimskih sporazumov. Sama istrska županija, ki je glavni pobudnik istrske čezmejne regije, pa se nenavdno prisrčno brati z desničarskimi pokrajinskimi in deželniimi lahkočno pristaja na pobude, ki, med ostalim, pomenijo utrjevanje italijanskega vpliva v Istri. In končno priprave na ustanovitev istrske čezmejne regije tečejo skoraj na pol kospirativno v ozkem krogu občinskih funkcionarjev in brez vsakršnega širšega zaledja v civilni družbi. Tudi s strani slovenske države se do danes še nihče ni javno izrekel o tem projektu.

- Hkrati s pripravljajočo se istrsko regijo pa je predsednik F-Jk Roberto Antonione ob svojem nedavnem obisku v Ljubljani in Zagrebu ponujal povsem drugačen projekt čezmejne regionalne tvorbe, ki bi zajela vse obmejne dežele Italije, Avstrije, Slovenije, Madžarske in Hrvaške. Sam predsednik idejeza Ivan Jakovčič, senator Oljke Fulvio Camerini, tajnik tržaških Levih demokratov Stelio Spadaro idr. pa so nedavno tega javno podprli spet drugačno zamisel čezmejne regije, ki bi poleg Istre vključevala Trst in Reko. Kar vse kaže, prvič, na pravo živčno tekmovanje sosedov, zlasti na italijanski strani, pri ponujanju čezmejnih projektov Sloveniji in, drugič, na neresen pristop, neuskaljenost in improvizacije. Istra tvori nekako zaokroženo naravno celoto predvsem skupaj s svojimi velikimi gravitacijskimi središči, kot sta zlasti Trst in Reka, ter bi bila načrtovana regija, odrezana od njih, nek umeten konstrukt. Slednji bi služil predvsem dnevnopolitičnim potrebam idejeza, ki po desetletju obljub mora svojim volilcem nekaj dati, pa čeprav kak surogat resnične evropske regije. Kot bi tudi služil italijanski desničarji za dokazovanje njenih trditvev, kako da je Istra nekaj samosvojega in bi ji zato morali priznati poseben mednarodno-pravni status. Tudi sicer ima Koper predvsem na relaciji s Trstom svoje glavne probleme, ki bi jih moral reševati s sosedi in bi bila tako zanj nameravana ustanovitev čezmejne regije brez Trsta zadetek v prazno. Da ne govorimo o tem, da je italijanski prispevek k regiji s teritorialnega vidika (občini Dolina in Milje) naravnost smešen in sluzi očitno zgolj zato, da bi bilo formalno zadoščeno potrebi po čezmejnosti.

- Ne more pri vsem tem ostati neopazna tudi velika ihta, s katero italijanska stran forsira "istrsko" regijo, ne pa, recimo, tudi morebitne "furlanske" ali "tirolske", ki sta tudi multikulturni, multietnični, zaokroženi zgodovinski naravni celoti itn. Nasprotno! Ko so se namreč ob silovitem medijskem podpiranju istrske regije podobni apetiti pred leti prebudili tudi pri južnih Tirolcih, je takratni predsednik Italije Scalfaro dobesedno odletel v Trento in za bičal tamkajšnjim prebivalcem, da "ne bo nobenega tihotapljenja lažnih avtonomij", ki bi lahko ogrozile celovitost države.

- Ob tolikšnem hrupu okrog istrske regije pa tudi ne pomnimo, da bi sosedi kdaj ponudili v realizacijo slovenski Istri en sam konkreten čezmejni projekt, za kar ni bilo nobenih ovir niti doslej. Medtem ko je npr. Slovenija v zadnjih nekaj letih brez hrupa in brez slehernih čezmejnih tvorb zastavila in tudi že realizirala z Madžarsko, Avstrijo in Italijo na desetine čezmejnih projektov ter iz tega naslova pridobila več deset milijonov evrov. Nedavno tega pa je podpisala pravo spoznanje s Hrvaško za okrog 20 čezmejnih projektov, ki bodo sofinancirani iz prispevkov obeh držav in tudi evropskih sredstev. Torej je evropski denar enako dostopen tudi Sloveniji mimo čezmejnih regionalnih tvorb in ni tako nobene potrebe, da bi ji ga ponujali oz. prinašali odvečni posredniki.

- Podpisniki podpiramo vse konkretne oblike čezmejnega sodelovanja, ki se izvajajo na enakopravni ravni, brez pritiskov in brez problematičnih političnih ozadij. Dosedanja dogajanja okrog istrske regije pa nesporno kažejo, da so v ozadju tega projekta, ob čezmejnem sodelovanju, tudi povsem drugačni politični cilji slovenskih sosedov, ki niso v interesu slovenske države. Hkrati menimo, da ima slovenska Istra dovolj lastne pameti in usposobljenih strokovnih ustanov, da bi lahko vzela pobudo v lastne roke ter zastavila s svojimi sosedi projekt za projektom, ne pa da pristaja na stransko vlogo v igri, ki jo vodijo drugi in pri kateri je bilo v preteklosti prav malo sodelovanja in veliko vsega drugega.

PODPISNIKI: SAMO PAHOR, SERGIJ PAHOR, BORIS PAHOR, JOŽE PIRJEVEC, MARKO TAVČAR, ADO BUTALA, MILAN GREGORIČ, KARLO KOČJANČIČ, LUČJAN PELICON, BERT PRIBAC, SILVAN PRODAN, DUŠAN PUH.

13

ČETRTEK,
18. JANUARJ,
2001

OB 1000-LETNICI PRVE PISNE OMEMBE KRAJA

SOLKAN OB JUBILEJU NA INTERNETU

V avli osnovne šole v Solkanu so v petek, 12. t.m., predstavili spletno stran tega naselja na medmrežju, ki ga po mednarodno uveljavljeni besedi imenujemo internet. Oblikovali in razvili so jo predvsem dr. Sašo Marušič in skupina njegovih prijateljev, ustrežljivih znancev in ljudi z bogatim znanjem. Spletna stran je vsebinsko bogata, raznovrstna in dovolj pregledna, da ponazarja celoten razvoj in značilnosti Solkana v tisoč letih od prve pisne omembe kraja. Kot smo že večkrat poročali, bo tisočletnica pisne omembe minila prihodnjega 28. aprila.

Dr. Sašo Marušič je o Solkanu na medmrežju dejal, "da ne gre samo za tisočletnico tega kraja, pač pa tudi za vas, ki se v slovenskem jeziku imenuje Gorica. Gre torej za tisočletnico dokumentirane prisotnosti Slovencev v teh krajih. To je tudi tisoč let bivanja Slovencev v prostoru med Alpami in Jadratom in tisoč let sobivanja dveh kultur: romanske in slovanske. Ob tem se mi je postavljalo tudi vprašanje sobivanja starega in novega. Solkan vendarle živi svoje življenje ob večji, a mnogo mlajši in v mnogih pogledih nezreli petdesetletni Novi Gorici. Toda prikazali smo sobivanje obeh urbanih enot, ne da

bi obravnava Solkana šla v škodo Nove Gorice in obratno. Tudi na medmrežju smo prikazali, da imajo ti kraji perspektivo, pripravljeno so na novih tisoč let svojega razvoja in življenja."

Na spletni strani so prikazani zemljevid Solkana in zemljepisne značilnosti kraja: podnebje, gibanje števila prebivalstva in delovanje krajevne skupnosti; opis zgodovine in prva svetovna vojna, obeležja in življenjski znamenitosti Solkanca, razvoj kajakaštva na Soči; turistične znamenitosti, oba solkanska mostova; grad Kromberk, ki hrani gradivo o Solkanu; turistične zanimivosti v Novi Gorici; Kostanjevica in Sv. gora; podroben je opis osnovne šole, ki poleg izobraževanja otrok razvija tudi mednarodne povezave, sodeluje s krajem, na medmrežju pa je ustanovila tudi svoj časnik *Mostovi*.

Solkansko stran na internetu bodo dopolnjevali, njen naslov pa je www.solkani.si. V počastitev tisočletnice Solkana bodo danes, 18. t.m., ob 19. uri v prostorih krajevne skupnosti predstavili knjigo o 100-letnici ustanovitve otroškega vrtca v Solkanu. Delo je napisala in uredila Vlasta Tul iz Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici, založnik knjige pa je Branko Lušina.

M.

V SPOMIN NA PRVEGA SLOVENSKEGA LETALCA

NOVOGORIČANI V BEOGRADU

Delegacija mestne občine Nova Gorica pod vodstvom župana Črtomira Špacapana je 9. t.m. obiskala Beograd, da bi počastila spomin na prvega slovenskega letalca Edvarda Rusjana (njegov rod izhaja iz Podgore pri Gorici), ki se je 9. januarja pred 90 leti med vožnjo z letalom smrtno ponesrečil v Beogradu. Z beograjskimi gostitelji so se Novogoričani pogovarjali o možnosti, da bi Rusjanu na kraju nesreče postavili spomenik. Na grob Edvarda Rusjana so gostje, predstavniki revije Krila iz Ljubljane in zastopniki združenja veteranov letalstva iz Beograda položili vence. Dogovorili so se, da bodo Rusjanov grob tudi v prihodnje vzdrževali. Posvetovali so se tudi o možnosti, da bi njegove posmrtno ostanke prenesli v Novo Gorico. Morebitni sporazum o tem pa bo treba doseči na diplomatski ravni, s prenosom pa bi morala soglašati tudi Rusjanova nečakinja ga. Grazia Rusjan. Delegacija je bila uspešna tudi zaradi tega, ker ji je Združenje veteranov iz Beograda izročilo nekatere dokumente in fotografije o življenju in delovanju Edvarda Rusjana. S tem novim gradivom so obogatili razstavo o Edvardu Rusjanu v Novi Gorici, ki je bila na ogled od 8. do 18. januarja letos.

M.

NAŠA PRETEKLOST

PROF. JOŽE PIRJEVEC NA TV PRIMORKA

Tv Primorka v Šempetru pri Gorici bo v soboto, 20. t.m., ob 21.25 objavila daljši pogovor z zgodovinarjem prof. dr. Jožetom Pirjevcem iz Trsta. Obširno bo obravnaval svoja stališča o naši preteklosti, kot je opisano v dveh novih knjigah: *Zgodovini Slovencev v Italiji v obdobju 1866-2000* avtorjev dr. Milice Kacin-Wohinc in dr. Jožeta Pirjevca ter v *Zborniku dr. Milice Kacin-Wohinc*, v katerem svoje prispevke o naši zgodovini in boju proti fašizmu objavlja 27 zgodovinarjev slovenske, italijanske in hrvaške narodnosti.

Pirjevec je v pogovoru opozoril, da so doslej izšla mnoga dela o zgodovini Primorske, toda še zmeraj nimamo nekaterih celovitih del. To velja za zgodovino Cerkev v času fašizma, krščansko-socialno gibanje, ki je bilo važen dejavnik v narodnoobrambni in protifašističnem delovanju, ipd. Dr. Pirjevec bo v pogovoru, ki ga je vodil naš sodelavec Marjan Drobež, ocenil tudi knjigo o narodnem delavcu odv. Ivanu Mariji Čoku, tesnem sodelavcu prof. Ivana Rudolfa. Knjigo o Čoku *Zapletena razmerja* je napisal tržaški zgodovinar Gorazd Bajc. Pogovor bodo objavili 21. t.m. ob 16.40.

ZA UPORABNIKE GORIVA UMA

ZAKAJ SE VREDNOST EVRA POSTOPNO VEČA?

NOVOSTI IN VEČ BIROKRACIJE

Z objavo v državnem uradnem listu št. 293 z dne 16. decembra 2000 je postal operativni medministrski odlok št. 375 z dne 11. decembra 2000, ki uvaja revizijo postopka za dodeljevanje goriva po znižani ceni za kmetijske stroje (UMA).

Odlok, ki sicer prinaša kmetijstvu nezanimljivo ugodnost, ker določa znižanje davka na plinsko olje za kmetijske stroje od 30 na 22 odstotkov od normalnega davka ter za ogrevanje rastlinjakov na 5 odst. korenito spreminja postopek in uvaja nove obveznosti za kmetijske podjetnike, ki uporabljajo gorivo (plinsko olje in bencin) po znižani ceni UMA.

Novim birokratskim obveznostim v zvezi z uporabo goriva (UMA), piše v komunikaciji Kmečke zveze, ki smo ga prejeli, odločno nasprotujejo stanovske kmečke organizacije, ki pa jim ni uspelo do tega trenutka prepričati pristojnega ministra, da odlok izboljša v korist uporabnikov.

Najvažnejša novost je, da morajo uporabniki kmetijskih strojev za dodelitev goriva po znižani ceni vložiti prošnje na urad UMA na Trgovinski zbornici do 31. januarja vsakega leta. To dejstvo bo gotovo vsem zainteresiranim povzročilo velike težave, še zlasti ker medministrski odlok predvideva, da morajo prošnje vsebovati vrsto podatkov, ki jih do sedaj ni bilo treba navajati. Kmetijska podjetja morajo namreč na posebnih obrazcih, ki do danes niso še na razpolago, navesti do podrobnosti:

- dela, ki jih bodo opravljali na posameznih kulturah (oranje, košnja, itd.);
- razsežnost površin, ki jih bodo obdelovali;
- tipe strojev, orodja in priključkov, s katerimi razpolagajo;

- vrsto in število živali, ki jih redijo.

Poleg omenjenega, morajo kmetijska podjetja posebej navesti dela, ki jih bodo opravili sami, in tista, ki jih bodo zaupali drugim.

Do istega datuma (31. januarja) morajo uporabniki goriva (UMA) prijaviti skupno količino goriva (UMA), ki so ga uporabili leto prej, ter prijaviti morebitne ostanke. Prihodnje leto pa bodo morali prijavi predložiti tudi kopijo kontrolne knjižice, na kateri bodo vpisana vsa kmečka dela, ki so jih opravili s stroji, in količine goriva (UMA), ki so ga uporabili, za vsako delo posebej.

Vse to bodo uporabniki potrdili z nadomestno izjavo notoričnega akta.

Med letom bodo uporabniki goriva po znižani ceni za kmetijske stroje morali voditi kontrolno knjižico, v katero bodo morali, pet dni pred zapadlostjo vsakega tromesečja, vpisati opravljena dela in uporabljeno količino goriva.

Novosti in zahtevnejši birokratski postopek za dodeljevanje goriva UMA so, kot trdijo, vezani predvsem na dejstvo, da omenjeno gorivo ne bo več "denaturirano" oziroma ne bo več drugačne barve od normalnega. Za izvajanje kontrol pa je "potrebna" večja birokracija, ki bo še dodatno bremenila kmetijska podjetja, seveda, če ne bo kmečkim stanovskim organizacijam uspelo prepričati vlado, da je vse to nesmiselno.

V teku so pogajanja z vlado in verjetno bo za letos rok za predstavitev prošnje podaljšan do konca junija. Vsi, ki pa nujno potrebujejo kmetijsko gorivo, lahko predstavijo prošnjo takoj na starih obrazcih, na katere morajo navesti potrebne podatke.

PREVENTIVNI UKREP ZOPER BOLEZEN NORIH KRAV

V SLOVENIJI OBVEZNO TESTIRANJE GOVEDA

V Sloveniji sicer niso odkrili še nobenega primera bolezni norih krav, toda so sprejeli več ukrepov zoper možne okužbe. Po sklepu vlade so v državi 1. januarja 2001 začeli obvezno testirati vse goveje živali, ki so starejše od 30 mesecev. Veterinarska uprava Slovenije je za izvajanje testov kupila dve novi liniji opreme za množično diagnostiko. Izvidi preiskav so znani že v štirindvajsetih urah.

Testiranje bodo izvajali v vseh klavnicah na mesu zaklanih goved. Računajo, da bodo v Sloveniji letno testirali okoli 35 tisoč govejih živali, starejših od 30 mesecev. Stroške tega ukrepa zoper možne okužbe bodo krile klavnice, ki jih bodo vračunale v maloprodajne cene mesa. Pričakujejo, da se bodo cene mesa zaradi tega zvišale za najmanj 10%.

Vlada je na svoji zadnji seji v preteklem letu določila tudi sistem za tako imenovano toplotno obdelavo klavniških odpadkov. Njen izdelek je me-

sno-kostna moka, ki je lahko prenašalec bolezni in je zato prepovedana za krmljenje živali in celo rib. Zdaj pripravljajo ukrepe za sežiganje mestno-kostne moke.

M.

ZA EKONOMSKO RAST V EVROPSKI UNIJI

MARA PETAROS

Ta pozitivni trend pa se je nadaljeval tudi med prazniki. Postopoma dosega evro vrednosti, ki jih ni dosegal v zadnjih štirih mesecih. Podobne vrednosti je sicer evro že dosegel 22. septembra, vendar je bila ta vrednost umetno dosežena, saj je bila ta kotacija sad ukrepov skupine G7. Da je evro postopoma spet začel rasti, pripisujemo v bistvu več dejavnikom: po eni strani je začela spet počasi padati cena surove nafte, po drugi pa se je ošibil dolar zaradi vse slabših novic, ki prihajajo iz ZDA. In ne nazadnje je zelo pomemben tudi psihološki dejavnik. Po zasedanju v Nici, ki je bilo kljub vsemu pozitivno, in po spodbudnih podatkih, ki prihajajo iz držav Evropske monetarne unije, se je začela vrednost evra krepiti. Kljub zelo pozitivnim novicam pa ne moremo še trditi, da se je začela za evro pozitivna faza, saj je njegova vrednost še vedno odvisna od novic, ki prihajajo iz ZDA. Ekonomisti pa kljub vsemu napovedujejo, da se je za evro začela boljša faza, in še

Z vedno bližajočo se fizično uvedbo evra ugotavljamo, da je v zadnjih časih ponovno začela rasti vrednost evra. To se je sicer zgodilo že okoli 15. decembra, vendar je marsikateri ekonomist trdil, da je to muha enodnevnica in da bo evro kmalu spet začel izgubljati vrednost.

pričakujejo, da bo Evropska centralna banka spet znižala obrestne mere in s tem spet spodbudila ekonomsko rast v evropski skupnosti. Med vrednostjo evra in kotacijo sodčka surove nafte so ekonomisti ugotovili neko neločljivo povezavo. Vsekakor pa na ugodno kotacijo evra pozitivno vpliva tudi zadnje čase precej nizka cena surove nafte. Ob koncu leta smo zabeležili, da se je končno nekoliko zmanjšala cena surove nafte. Ob zaključku leta so ga kotirali samo 22 dolarjev za sodček, kar je najmanj v zadnjih mesecih. Cena surove nafte je padla predvsem zaradi zmanjšane povpraševanja. Zaradi manjše ekonomske rasti v ZDA in zelo mile zime v Evropi se je povpraševanje po surovi nafte v zadnjem mesecu močno zmanjšalo, posledično pa je na tržišču padla prodajna cena. Ta nizka kotacija surove nafte pa je takoj spodbu-

dila države članice združenja OPEC, ki združuje večino proizvajalcev surove nafte, da bi takoj zaustavili padanje cene za sodček surove nafte. Države, ki so članice združenja OPEC, se bodo zato sestale 17. januarja, da bodo preučile možnost, da bi vsaj malo zmanjšale proizvodnjo surove nafte, kar bi na tržišču takoj sprožilo ponovno povišanje cene za sodček nafte. Saudska Arabija, ki ima v združenju Opec najvidnejšo vlogo, trdi, da bi se morala dnevna proizvodnja zmanjšati vsaj za milijon sodčkov.

Ugotovili so, da vrednost evra pada, vsakokrat ko se poveča cena surove nafte in obratno, in to iz dveh razlogov:

1) če narašča cena surove nafte, se nujno poveča povpraševanje po dolarjih, s katerimi bodo evropske države svoje nakupe plačale, ob naraščanju povpraševanja pa začne takoj rasti tudi prodajna cena, ne gle-

de na dobrino ali storitev, ki jo kupujemo;

2) proizvajalci surove nafte navadno investirajo svoje prihodke v dejavnosti v ZDA oz. investirajo v dolarjih. Zaradi tega se močno poveča povpraševanje po dolarjih, saj želijo proizvajalci surove nafte denar, ki so ga vnovčili, zamenjati v dolarje, še preden investirajo.

Seveda to ni edini razlog, da se evro postopno krepi. Zaradi zmanjšane ekonomske rasti v ZDA se je postopno zmanjšalo zanimanje svetovnih varčevalcev za podjetja te države, saj je postala donosnost naložb približno enaka na tej in oni strani luže. Tako se varčevalci vedno bolj ozirajo na naložbe, ki so blizu oz. v sklopu evropske monetarne unije. Tudi odhod sedanjega predsednika Clintona vpliva na vrednost dolarja, ki se ustvari na svetovnih borzah. Eden izmed ekonomskih ciljev predsednika je bil prav ohranjanje visoke vrednosti dolarja, da bi bile naložbe v ameriških dolarjih bolj zanimive. Ta cilj pa je uresničljiv, samo dokler je celotni ekonomski sistem v razmahu, kar omogoča varčevalcu večje donose. Ko pa so v ekonomskem sistemu opazne težave, je treba ta cilj opustiti in prepustiti menjalni razmerja med valutami borzam, svojo pozornost pa usmeriti drugam.

NAPOVEDI IN OBETI KLIMATOLOGOV

KAKŠNO PODNEBJE V PRIHODNJEM STOLETJU? (2)

HARJET DORNIK

Ni potrebno poudariti, da bodo posledice spremenjenih podnebnih razmer posebno občutili dežele v razvoju, ki so najbolj izpostavljene, saj imajo zelo majhne prilagoditvene sposobnosti. Tako bo na primer močno utrpelo njihovo žetako krhko kmetijstvo in bo razpoložljive hrane za te ljudi še manj. To bo prisililo ta revna ljudstva, da se bodo izseljevala v kraje z boljimi življenjskimi pogoji. Rekam sedanjih beguncev se bodo kmalu pridružile še tiste ambientalnih ubožnikov, njihovo število bo v prihodnosti celo preseгло število prvih, tako pravijo.

Industrijske dežele pa bodo občutile posledice predvsem zaradi jakosti in pogostosti ekstremnih pojavov, spremenjenega hidrološkega ciklusa, vodnih rezerv in zdravja. Zadnje izkušnje v zvezi s takimi ujmani napovedujejo, da bodo prilagoditveni in zaščitni ukrepi zlasti za mestna okolja povezani z velikimi materialnimi stroški in visoka bo tudi socialna cena.

Nas še posebej zanima, kako se bodo podnebne spremembe odražale v našem bivalnem okolju. Klimatologi menijo, da bo pod hudim udarom prav južnoevropski in sredozemski pas. V teh zemljepisnih širinah bo temperatura višja skozi vse leto, padavine bodo izdatnejše in pogostejše, kar bo povzročilo porastek poplav in povodnji, povečano izpiranje, erozijo in propadanje tal. Hkrati se bodo zmanjšale poletne pa-

davine, osuševala se bodo vlažna okolja ob obalah, zmanjšali vodni viri, pomnožili požari, osiromašena bo talna odeja.

Posebno hudi so obeti za italijansko območje, kjer velika hidrogeološka neravnovesja že sedaj močno zavirajo obnavljanje naravnih virov in težko bližajo učinke ekstremnih pojavov. Zato Italija ne bo smela več odlašati z zaščitnimi ukrepi, marveč bo morala izdatno vlagati v preprečevanje bodoče škode. Zadnje meteorološke analize, ki so jih za italijansko področje opravili pri CNR, potrjujejo, da glavni klimatski parametri ne odstopajo od tistih, ki so predvideni za naslednje stoletje v svetovnem merilu. Italijansko podnebje postaja toplejše in bolj sušno vse od l. 1930, zlasti na jugu, v zadnjih osemdesetih letih se je prav tako povečala izdatnost padavin, prav tako povodnji, zlasti v jesenskem času, ko so tveganja za to ujmo največja.

Spremenjene podnebne razmere bodo vnesle izrazita neravnovesja v svetovne ekosisteme za tako dolga časovna razdobja, da bo v njih upadla biotska mnogovrstnost. Če danes beležimo drugačne porazdelitve živali in rastlin, v prihodnjih letih se bo spreminjanje še nadaljevalo. Številna živa bitja se bodo ob narastku samo nekaj temperaturnih stopinj selila za 400 do 600 km proti severu. Kjer ta premikanja ne bodo mogoča ali bodo prepočasna glede na spreminjajoče se klimatske razmere, bodo ekosistemi in vrste ogroženi ali nepovratno poškodovani.

Med vrstami, ki so najresneje ogrožene že zaradi narastka dveh stopinj, so afriški gorski gorila, andski medved, bengalski tiger, številni ptiči Tanzanije, koralni grebeni, mangrove, arktični in antarktični ekosistemi ter z njima beli medvedi in pingvini. Res težko si je zamisliti naš planet brez teh že tako domačih in priljubljenih živali! Evolucijsko je izumiranje vrst sicer naraven pojav in poteka vzporedno z razvojem in nastajanjem novih vrst, toda v geološki preteklosti so vrste izumirale počasi. Izumrtje ene vrste dinozavrov na primer je potekalo v povprečju 10.000 let, izginotje vseh dinozavrov pa je trajalo več milijonov let. Razlika med naravnim izumiranjem in izumiranjem, ki ga danes povzroča človek, je torej v tej blazni hitrosti. Strokovnjaki pravijo, da izumre vsak dan vsaj po ena vrsta.

Porastek temperature Zemljinega ozračja ogroža še druga bitja, predvsem tista, ki so vezana na krhka in mrzla okolja. V nevarnosti so severnoameriški monarhi, to so metulji, ki prezimijo v nekem vedno bolj skrčenem mehiškem gozdu, opice na etiopskih planotah in pritiklavi oposumi v avstralskih

gorah. Tudi številna naravna območja v Severni Ameriki (Kanadi!) in Aziji tvegajo nepovratne spremembe. V Evropi pa bodo zlasti prizadete ruske in skandinavske površine, kjer je v nevarnosti 70% sedanjih naravnih območij.

Poleg tega globalno zračno ogrevanje spreminja navade tudi običajnejših vrst: veliko ptic se že razmnožuje tudi v zimskem času, nekatere vrste širijo svoj areal proti severu in s tem izpodrivajo samobitne vrste proti obrobnejšim hladnim krajem.

V Italiji so najbolj ogrožene rastline in vrste, ki so preživele kot relikvi ledene dobe in izolirane naselje na hladnih in vlažnih gorskih "otokih", večkrat ob robovih ledenikov, ki se nezadržno krčijo. Tako sta med alpskimi divjimi kurami ogrožena divji petelin in snežni jereb, med sesalci veliki voluhar, med dvoživkami planinski pupek in apeninska sekulja, med žuželkami pa planinski kozliček hladnih bukovih gozdov.

Med rastlinami sta od glavnice resno ogrožena jelka in rušje, med zeliščnimi rastlinami pa lepnice, kamnokreci in zajčji maki na zasneženih in glacialnih površinah.

KONEC

MLADA HRVATICA ZMAGUJE VSE SLALOME

"JANICA BREZ MEJA"

"Janica brez meja!" prešerno kričijo naši bratje Hrvati in se veselijo vsake nove zmage odlične hrvaške smučarke Janice Kostelić. Kako tudi ne, saj je "Janica brez meja", kot jo kličejo, daleč najboljša smučarka letošnje sezone in je z nizom zmag zasenčila tudi moško zvezdo smučanja, avstrijskega asa, ki ga poznamo pod vzdevkom Herminator, a so ga starši krstili za Hermanna Maierja.

Minulo nedeljo je v slalomu v smučarskem mestecu Flachau 18-letna Janica pometla z vso konkurenco, tako po številu zaporednih zmag v slalomu dosegla neverjetno število šest in tako tudi dohitela legendarno smučarko Vreni Schneider. Če se je ne spominjate več, naj povemo, da je bila Vreni v ženskem smučanju nekaj podobnega kot Senna v Formuli 1. Legenda torej in kaže, da bo tudi Janica to postala. Za sedaj so še vedno vsi prepričani, da jo bo slej ali prej katera od slalomistk premagala, a Janica kot za stavo dobi vsako slalomsko tekmo s tako velikim časovnim naskokom, da so ti rezultati naravnost neverjetni. Njene tekme so ob njenih časih prave turistične, skorajda nedeljske smučarke, saj sta tudi v Flachau drugouvrščeni avstrijska slalomistka Karin Köllner in Francozinja Laura Pequegnot zaostali za Janico več kot sekundo in pol, kar pomeni isto kot zaostati v teku na sto metrov za pol sekunde. Gre za velike zaostanke in seveda za velika ponižanja.

Prav zato je vsako govornje o "ekipnem uspehu slovenskih slalomistk, ki so dosegle največji letošnji uspeh", kratkalo odveč, če že ne malce žaljivo za slovenske smučarke, ki letos še niso stale na zmagovalnih stopničkih. Četrtovrščena Urška Hrovat je namreč za Kostelićevo zaostala skoraj dve sekundi, Špela Pretnar, ki je pristala na sedmem mestu, za skoraj tri sekunde in deseta Alenka Dovžan je smučala še za nekaj stotink slabše od Pretnarjeve. Če lahko za tolažbo navedemo še zaostanek najboljši italijanske slalomistke v Flachau, bomo rekli, da zaostanek 3' in 39" na osemnajsto mesto uvrščene slalomistke Denise Karbon samo še potrjuje, v kakšni strašni formi je hrvaška slalomistka. Preprosto povedano: na belih poljanah sedaj ni slalomistke, ki bi lahko ogrozila hrvaško zmagovalko. Dodajmo še dejstvo, da je Janica dobila v Flachau tudi kombinacijo in še za to zmago novih sto točk, in slika

je jasna. Kostelićeva sedaj vodi v skupni razvrstitvi za smučarski pokal s skoraj sto točkami prednosti pred Renate Götschl in v skupnem seštevku v slalomskih uvrstitvah (beri: zmagah) ima prednost neverjetnih 355 točk, kar govori o njeni sposobnosti, da iz tekme v tekmo dobesedno uničuje nasprotnice.

Do kdaj bo ta njen neverjetni niz trajal, se seveda ne ve; že samo ena zmaga pa bi jo uvrstila na sam vrh najboljših slalomistk vseh časov. Že danes pa lahko rečemo, da se taka smučarka rodi vsakih nekaj desetletij, pa če je to komu všeč ali ne. Dejstvo je namreč, da se o njenih uspehih ne piše tako, kot bi se pisalo, če bi bila hrvaška smučarka kake druge narodnosti; tudi to kaže, da ni res, da je šport športna zadeva, ampak predvsem zadeva denarja in velikih podjetij smučarskih pripomočkov, ki bi raje videla na vrhu kako zahodno smučarko kot pa mlado dekle iz Zagreba.

ZUT

V VRHU NAMIZNEGA TENISA V ITALIJI

KRASOVKE ODLIČNE

V italijanski namiznoteniški ženski A ligi je Kras Generali v soboto, 13. t.m., dosegel pomembno zmago in je tako bližji uvrstitvi v drugi del prvenstva.

Proti ekipi iz Turina so igralke Krasa Generali tokrat prepričljivo zmagale s peti proti ena in tako ponovno dokazale, da sodijo v sam vrh namiznega tenisa v Italiji, saj so dosegle pomembno zmago proti neposrednemu tekmeču za uvrstitev v končnico prvenstva, ki se mu lepo "po slovensko" reče tudi play-off.

Tokrat je zaigrala tudi odlična Vanja Milič (na arhivskem posnetku) in vse kaže, da je to celotni ekipi Krasa Generali vlielo veliko samozavesti, saj so vse

tekmovke igrale odlično, še posebno pa obe tujki, Kitajki Wangova in Yang Xujeva, ki sta tokrat zaigrali tako kot v najboljših trenutkih. Prav obe kitajski igralke sta pred domačo publiko v Zgoniku igrali tako borbeno in napadalno, da nasprotnicam nista prepustili niti enega samega seta in sta se tako oddolžili nasprotnicam za pekoč poraz, ki sta ga bili utrpeli v Turinu.

Po desetih mesecih odsotnosti se je vrnila Vanja Milič. Kaj reči o njenem nastopu? Če je bila prva, izgubljena, tekma z

italijansko reprezentantko Stefanovo, njeno večno tekmo in močno nasprotnico, morda pretrd in tudi pretežaven ponoven vstop Milićeve na tekmovalni, pa je Vanja Milič zaigrala sproščeno in odlično v zadnji tekmi, ki jo je tudi dobila. Vanja je igrala lepo, brez vsake treme in sproščeno, napadalno, tako kot zna in uspeh je bil tu, kar je dober obet za prihodnje napore tekme. Da ne bi mislili, da je Milićeva igrala proti kaki drugorazredni tekmi, povejmo, da je Kitajka Yan Lin na lestvici najboljših igralcev na svetu zelo visoko. Vanja Milič jo je prepričljivo premagala v dveh setih.

Upajmo, da ji bo to vtilo veliko samozavesti, ki jo bodo igralke Krasa Generali še kako potrebovale čez štirinajst dni, ko bodo gostovale pri ekipi Riviera delle Alpi, dobri namiznoteniški ekipi, ki je v Zgoniku v prvem delu prvenstva tesno zmagala.

KOŠARKA / MOŠKA C LIGA

JADRAN MALODUŠEN

Košarkarji Jadrana Save so še dalje prepričljivo na dnu moške C lige v košarki. Tokrat so se vrnil iz Palmanove praznih rok in tudi tokrat jih je pokopala slaba igra, predvsem pa veliko malodušje, katerega se letos celotna ekipa Jadrana Save kar ne more otresti.

Iz Palmanove prihaja poročilo, da je bilo tekme dejansko konec že v 15. minuti srečanja, ko je domače moštvo povedlo s 35 proti 22. Če k temu dodamo še dejstvo, da je Palmanova imela med tekmo svojih pet minut, v katerih so njeni igralci dali 18 točk, jadrancovi pa nobene, je slika poraza popolna.

Za kroniko omenimo še dvajset odbitih žog Petra Franca, kar ga uvršča na drugo mesto obrambnih igralcev vseh časov v vrstah Jadrana, in pa povratek mladega Mateja Budina, ki je v devetih minutah na igrišču dosegel dve točki, opravil šest skokov in dobil dve žogi, kar je za mladega igralca več kot dober "come back".

Še končni izid: Palmanova je premagala Jadrana Savo s 71:55, a je končni rezultat varljiv, če ne povemo, da je trener iz Palmanove v trenutku, ko je uvidel, da ima zmago v žepu, poslal na igrišče vse svoje rezervne igralce.

ODER 90 / PRED PREMIERO

GORIŠKA KRONIKA

LUCIA PILLON, "GORIZIA E DINTORNI"

ZADNJE PRIPRAVE NA KOMEDIJO "STROGO ZAUPNO"

IVA KORŠIČ

Na velikem odru Kulturnega centra Lojze Bratuž - seveda, ko ni zaseden - potekajo te dni intenzivne vaje mlajše skupine Odra 90. Pod mirno, a odločno roko režiserja Jožeta Hrovata, aktivnega (premalu "izrabljenega") člana Primorskega dramskega gledališča, se polagoma izoblikuje dokončna slika komedije Marca Camolettija *Strogo zaupno* - morda se je kdo spominja v postavitvi štandreskih igralcev iz leta 1980. Vsebinska nas bo potegnila v zapletene štrne ruskih in ameriških tajnih agentov, ki, preoblečeni v... no, to bodo gledalci sami odkrili, se "borijo" za pudrnico s tajnimi načrti, ki je v rokah lepe francoske agentke. Seveda si pri tem sledijo komične situacije, ki bodo gledalca gotovo spravile v smeh.

Prejšnji teden smo režiserja in nekatere igralce za nekaj minut "ukradli" odru in se z njimi na kratko pogovorili o nastajanju predstave. Le-ta bi morala pravzaprav biti nared že v pretekli sezoni, a so razni zapleti in menjave možnih izvajalcev prepričali izpolniti to željo. Režiser nam je povedal, da bo kar šest nastopajočih doživelo od drski krst, pa še sam je debitant, saj je doslej imel redke režijske izkušnje le za kakšne šolske nastope.

Pri izbiranju dnevov za vaje ni šlo vse gladko. Sam je namreč veliko zaseden v ponovitvah Kosmačeve-Fišerjeve komedije *Tistega lepega dne*, poleg tega pa so v teku vaje za novo premiero PDG Ionescovo grotesko *Kralj umira*. Tudi mladi člani Odra 90 imajo mnogo obveznosti, šolskih ali delovnih. Pa še druge nadloge so jih pestile. Za vaje so se morali večkrat zateči tudi v sosednje vasi (Štmaver, Števerjan). Toda kljub organizacijskim težavam so vaje "stekle" in Hrovat je pred skorajšnjo premiero optimist. V pogovoru je pohvalil "svoje" igralce, ker so v kratkem času napravili ogromen napredek, saj je bil za večino izmed njih doslej oder neznanca. Z njimi se dobro počuti, ker so prizadevni, delavni in požrtvovalni. Spoznal je, koliko neplačanega truda se pretaka v ljubiteljskih skupinah, ki delujejo v nelahkih razmerah, a z velikim navdušenjem in voljo do igranja in seveda z ljubeznijo do slovenske besede.

Tudi igralci se dobro ujemajo z režiserjem. S potrpežljivostjo in jasnostjo jim kaže in ponavlja vsak gib, kretnjo. Veseli so svojih vlog in upajo, da bo igra publiko všeč. Marko Černic, fac totum in veteran skupine - igra namreč že 27 let, sodeloval je tudi pri operetah ZSKP -, z veseljem ugotavlja,

da je ta skupina kot velika družina. Med seboj so zelo složni, čeprav je med njimi šest novincev. Vzdušje je pristno, prijateljsko. Nadja Šuligoj je čisto po naključju svoj prvi stik z gledališčem začela kar z glavno vlogo; to jo je seveda presenetilo. Boji se, kako bo, vendar upa, da se bo tremi navkljub vse dobro izteklo. Tudi za Alice Černic je to prva pomembna vloga, igra pa zelo rada in oder je ne straši. Peter Špacapan je nekoliko sramežljivo povedal, da ima pač malo bolj neprijetno oz. intrigantsko vlogo, a ga igranje veseli - sodeloval je pred leti v lutkovni skupini Iskrice nižje srednje šole Ivan Trinko -. Za Roberta Cotiča je to že peta vloga in po njegovem najtežja od vseh, ki jih je do sedaj odigral. Sicer sodeč po uspehu, ki ga je doživel s prejšnjimi interpretacijami, bo tudi tokrat imeniten. Robert Juretič igra že sedem let pri Odru 90 in tudi on je zadovoljen z vlogo. Skupina se zdi tudi njemu enkratna in režiser zelo dober. Uprizoritev oblikujejo še David Peterin, Vanja Hoban in Valentin Devinar.

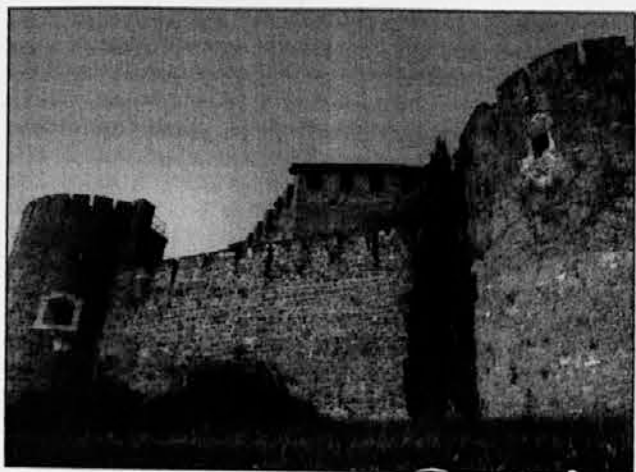
Ne preostane nam drugega kot to, da zaželimo Odru 90 vso srečo in mu v soboto, 20. t. m., na premieri, na drugem večeru niza *Iskrivi smeh...* iskreno zaploskamo.

NAZOREN VODIČ PO GORICI IN OKOLICI

Pri založbi Libreria editrice goriziana je izšel nov vodič Gorice z naslovom *Gorizia e dintorni* (38.000 lir) izpod peresa Lucie Pillon, ki gotovo sodi med najboljše poznavalce goriske zgodovine. S fotografskimi posnetki je knjigo opremil Roberto Kusterle (na sliki gorški grad s platnice).

Ob pričakovani sodobni grafični opremi - posrečena je že sama naslovnica - je tudi vsebina vodiča predstavljena na način, ki je blizu občutljivosti današnjega človeka, saj je Pillonova sestava štirinajst samostojnih sprehodov, ki se topografsko razvrščajo od grada do sodobnih mestnih predelov, časovno pa krijejo obdobje od srednjega veka do druge svetovne vojne. Da bi avtorica ponazorila kronološko sosedstvo sprehodov, jih je tematsko razdelila v pet sklopov (Srednjeveški začetki, Od trga do mesta, Obdobje reform, Habsburška Gorica, Dvajseto stoletje), ki seveda ne morejo biti med seboj strogo deljeni, temveč se z notranjimi napotki neprenehoma prepletajo z drugimi sprehodi, tako da izrišejo bolj popolno sliko in obenem spodbujajo radovednost bralca-obiskovalca.

Delo odkljuje sproščen pristop do slovenske prisotnosti in poglobljen, predvsem zgodovinski opis mesta, kateremu

je avtorica uspela vdahniti dušo. Namesto nizanja suhoparnih podatkov ali ustaljenih definicij živijo v opisu Pillonove predvsem človeški liki iz marsikomu nepoznane goriske preteklosti in stavbe, objekti, ulice, trgi postanejo nosilci, priče zgodovinskega spomina: hiša Simona Volkerja ni pomembna le zaradi napisa ali srednjeveške tipologije stavbe, temveč tudi zato, ker je v njej grof Lanthieri gostil reformatorja Petra Pavla Vergerija in Primoža Trubarja.

Avtorica stalno prepušča besedo pesnikom in pisateljem (za slovenske avtorje se je poslužila Mohorjeve knjige *Gorica v slovenski literaturi*) ali sodobnikom in pričam pomem-

bnih dogodkov (opustošenje Trgovskega doma 1927. Le-ta zaživi v spominu Franceta Bevkca), ki jih je včasih sama hvalevredno povzela po težko dostopnih arhivskih virih (lik grofa Lanthierija nam posreduje apostolski vizitator Bartolomeo iz Porcie leta 1570).

Bogat zapis Lucie Pillon dopolnjujejo umetnostnozgodovinski vložki Emanuele Uccello, v drugem delu vodiča pa je Sergio Zilli zbral še dodatnih štirinajst sprehodov po gorškem podeželju, ki niso tako poglobljeni kot opis Gorice, a predstavljajo vseeno nujen dodatek, saj je nemogoče poznati mesta brez njegovega naravnega in zgodovinskega zaledja.

SQ

15

ČETRTEK,
18. JANUARJA
2001

POGOVOR / RAFFAELLA PETRONIO

"POEZIJA JE POSEBEN ODNOS DO SVETA"

DANIEL BEORCHIA

Leto 2000 je zaznamovalo mnogo obletic in praznovanj, kar je tudi razumljivo za tako posebno letnico; med drugimi je bilo to pomembno leto za slovensko poezijo, saj smo praznovali dvestoletnico rojstva Prešerna. Ni nam pa treba segati tako daleč v čas, da najdemo kakega pričevalca naše kulture in jezika: poezija je živa zvrst in ima svoje pričevalce tudi med mladimi sedanjega časa. Kdor ima priložnost, da redno bere mesečnik Rast, je gotovo že opazil, da je tudi med mladimi zamejci več nadarjenih pesnikov (pred kratkim je izšel prvenec mladega pesnika iz Gorice, Davida Bandellija, ki ga je tako rekoč "odkrila" Rast...). Marsikoga od njih je naša širša zamejska javnost spoznala potem, ko so svoje literarne prispevke poslali na literarni natečaj, ki ga prav na začetku vsakega leta razpisuje Slovenski kulturni klub iz Trsta. Zadnja leta se je na tem natečaju uveljavila tudi tržačanka Raffaella Petronio, ki je za svoje poezije večkrat prejela prvo nagrado.

Ker je SKK prav v teh dneh - ob letošnjem dnevu slovenske kulture - ponovno razpisal literarni (pa tudi likovni in fotografski) natečaj, smo se odločili, da na to priložnost za mlade ustvarjalce opozorimo tako, da bolje spoznamo Raffaello in njegovo poezijo ter opozorimo na uspeh, ki ga je doživela poletni tudi na vseslovenski ravni. Zmagala je namreč prvo nagrado na natečaju za poezijo mladinske revije *Sončna pesem*, ki izhaja v Sloveniji.

Najprej nekaj besed o natečaju: udeleženci so imeli čas do junija, da so oddali svoje prispevke, rezultati pa so bili objavljeni v dvojni, poletni številki omenjene revije. Nagrada za prvo mesto v kategorijah proza in poezija sta bili denarni, uvrščenim delom od druge-

ga do desetega mesta pa so bila namenjena knjižna darila. Natečaja se je udeležilo 31 ljudi oz. skupin, kot nam je poročala članica uredništva Irena Kostadinovič. Vsebina dela je bila prosta, čeprav so mnogi uporabili temo *Sončne pesmi*. Komisijo sta sestavljala književnika Berta Golob in Vladimir Bartol, ki sta med vsemi poezijami zbrala dve, ki jih je napisala Petroniova. Raffaella je doma iz Podlonjerja, je diplomirana violinistka, poučuje na Glasbeni matici, sodeluje v raznih orkestrih in glasbenih zasedbah, obenem pa študira tudi sodobni ples.

Kdaj si se začela ukvarjati s poezijo? Si poezijo odkrila nedavno, ali pa je to ljubezen, ki sega daleč v čas?

Z gotovostjo lahko rečem, da je to ljubezen, ki sega daleč v čas! Poezijo sem odkrila na višji šoli: moja prva ljubezen so bili predstavniki slovenske moderne, kot so Murn, Župančič in Kette. Od branja je bila pot do ustvarjanja kratka - tako sem začela pisati. Prvo priložnost, da sem predstavila svoja dela, sem imela na literarnem natečaju, ki ga vsako leto organizira Slovenski kulturni klub.

Med drugim sem tisto leto zmagala prvo nagrado...

S poezijo pa sem se verjetno začela ukvarjati, še preden bi začela kaj pisati, saj se vsakdo začne z njo ukvarjati že z določenim življenjskim mišljenjem. Zame poezija ni samo pisanje poezij, pač pa je v resnici širši pojem, ker zaobjema tudi čustveno sfero človeka; je poseben odnos do sveta.

Kako pa z ustvarjanjem, je to sad dolgega premišljanja ali pa nastane v trenutku? Od kod ponavadi prihaja navdih?

Poezije nastanejo v trenutku, kjerkoli, tudi v avtobusu! Včasih mi je prav hudo, ko nimam pri sebi pisala in papirja, da bi si lahko zapisala idejo, tako se moram naučiti na pamet besede, da jih ne pozabim. Navdih črparam iz narave ali pa iz knjige, dogodka, glasbe - važno je samo, da je to nekaj, kar doživljam, nekaj, kar me nagovori. Navdih postane tako sredstvo, da izražam nek občutek. Poezije pišem tudi zaradi svoje želje do izražanja: prepričana sem, da ima vsak človek v sebi željo, da nekaj ustvari, in vsak se bo ukvarjal s tistim, kar mu je najbližje. Navdih je milost, božji dar, ker imaš ključ in orodje za izražanje nečesa, kar se drugače ne da izraziti. Potem pa se začudiš sam sebi, ko se zaveš, da nisi niti vedel, kdo pravzaprav si.

V tvojih poezijah sem pogosto našel hrepenenje po oddaljenih osebah, po nepozabnih trenutkih. O katerih temah najraje pišeš? So to zvesti odsevi tvojega življenja ali pa je to odmaknjen svet?

V svojih delih izražam svoje konkretno življenje, nekatere moje poezije so v resnici moj osebni dnevnik! Res je, da jih včasih postavljam v fantastičen svet, kjer lahko zaživijo določene podobe, a vseeno imajo svoje korenine v realnosti. Nič ni izmišljeno, to je moje konkretno življenje. Največkrat pišem o odnosih z ljudmi - lahko so to ljubezenska, prijateljska ali celo problematična razmerja - ker mi je všeč imeti stike z osebami, se z njim soočiti in jih spoznati.

Nameravaš v bodoče nadaljevati in razvijati svoje literarno ustvarjanje?

"Osebnost ne pišem le, da bi pisala. To delam izključno, ker mi ugaja. Zato ne vem, kako bo v bodoče: mislim, da bom vedno iskala pot ustvarjanja, ni nujno, da bo to v poeziji. To bo razkril le čas!"

Mladi, ki ste v letošnjem letu ustvarjali, lahko svoje literarne, likovne in fotografske izdelke pošljete na natečaj, ki ga Slovenski kulturni klub razpisuje ob dnevu kulture. Tema in tehnika sta prosti. Izdelke lahko oddaste v uradih Slovenske prosvete v ul. Donizetti 3 od pon. do pet., od 9. do 17. ure - vključno do 5. februarja. Recital literarnih del, razstava likovnih in fotografskih izdelkov ter nagradjevanje bodo 10. februarja.

IZZIV IZVIRNOSTI IN IZNAJDLJIVOSTI SKAVTOV

TRIBE NATEČAJI OB 50-LETNICI SKAVTIZMA V ZAMEJSTVU

Začetki skavtizma v zamejstvu segajo v leto 1951, ko je v mesecu oktobru g. Lojze Župančič zbral skupino mlajših fantov v Šklednju in jim spregovoril o šotorih, taborih, Badnu Powellu, skratka, začel se je prvi skavtski sestanek.

Letos praznuje torej skavtizem v zamejstvu 50-letnico svoje ustanovitve. Ob tej priložnosti se je že sestel odbor in pripravil številne pobude, o katerih bomo sproti poročali. Med drugim je bilo tudi določeno, da bi vse pobude razširili na vseslovensko raven, saj predstavlja poletje 2002 obletnico prvega tabora na Sv. Višarjah, obenem pa tudi 80-letnico skavtizma v Sloveniji, tako da se že načrtujejo skupne pobude z ZSKSS (Združenje slovenskih katoliških skavtinj in skavtov).

LITERARNI NATEČAJ

V slovenski literaturi je zelo malo takih del (*Skavt Peter* je redek primer tega), ki opisujejo življenjske skavta. Zato spada

med številne pobude tudi razpis literarnega natečaja za najboljši roman, povest ali črtico iz skavtskega življenja. Dogodivčin in prijetnih trenutkov gotovo ne manjka pri vsakem skavtu in škoda bi bilo, da gre vse to v pozabo. Pero v roke torej in veselo na delo! Prispevke je treba oddati na naslov: Slovenska zamejska skavtska organizacija, Ul. Risorta 3, 34131, Trst do 31. decembra 2001 v zaprti kuverti s šifro. V kuverti naj bo še druga zaprta kuverta s šifro, notri pa osebni podatki avtorja. Literarna dela bo ocenila posebna komisija, ki jo bodo sestavljali skavtski literarni izvedenci. Nagrada za prvo mesto znaša 1.000.000, za drugo 500.000, za tretjo pa 250.000 lir.

GRAFIČNI NATEČAJ

Ob literarnem natečaju pa razpisuje SZSO še dva grafična natečaja za logos: enega za 50-letnico skavtizma v zamejstvu, drugega pa za 30-letnico

glasila Jambor. Oba logosa bosta uporabljena na raznih pobudah, tiskana bosta tudi na majčkah in broškah. Logosa bo ocenila posebna komisija skavtskih grafičnih izvedencev. Nagrada za izbrani logos znaša 250.000 lir. Kdor tekmuje v enem grafičnem natečaju, ne more tudi v drugem. Rok oddaje za logosa pa je 31. marec 2001.

Obletnico SZSO-ja bodo skavti proslavili še z drugimi pobudami po stegih, z razstavo, izdajo brošure, okroglo mizo, s slavnostnim jurjevanjem ob koncu aprila 2001, nazadnje pa s skupnim taborom poleti leta 2002. Pobud in priložnosti za srečanje bo torej veliko.

Vodstvo si želi, da bi vse pobude imele čim širši odziv, da bi na vseh pobudah sodelovalo in prisostvovalo čimveč ljudi, tako da bi primerno proslavilo pomembno obletnico najštevilnejše mladinske organizacije v zamejstvu.

(jc)

KNJIŽNA POLICA JURIJ PALJK

MOJSTRI LIRIKE

Tak je naslov imenitne knjižne zbirke petih knjig, ki jih je pred Novim letom na slovenski knjižni trg poslala Založba Mladinska knjiga in v njej slovenskemu bralcu predstavila še pet novih mojstrov lirične poezije v dvojezični izdaji. Še pet smo zapisali zato, ker je to že drugi letnik zbirke.

Urednik zbirke *Mojstri lirike* Aleš Berger je na zavihek vsake knjige napisal kratek uvod zbirki, v katerem pove, da je to prva zbirka knjig poezije svetovnih klasikov, ki predstavlja pesnike v njihovem in slovenskem jeziku. Seveda gre za vrhunske prevode v slovensčino, a zbirka bralcu obenem omogoča tudi vpogled v originalni pesniški zapis posameznega pesnika. Delo je nekaj posebnega tudi zaradi preprčiljive knjižne opreme, saj jo je na sodoben, zgovoren in lep način oblikoval morda najbolj prepoznaven slovenski oblikovalec Matjaž Vipotnik, grafično pa uredil Peter Miklič Tokrat so v zbirki izšli pesniki, ki spadajo v sam vrh svetovne lirike, pesniki različnih dob in različnih kultur, vsi pa povezani pesniški besedi in liriki tako, da jih upravičeno imamo za klasike svetovne poezije.

Georga Trakla (na sliki desno) in njegovo pretanjeno ter mestoma skrivnostno poezijo je v lepo slovensčino preliči pesnik Kajetan Kovič, ki je tudi izbral pesmi in knjigo uredil. "Ko nas zažeja, pijemo bele vode ribnika, našega žalostnega otroštva sladkost," pravi v *Večerni pesmi* Georg Trakl in že ti trije verzi so dovolj, da bo vsak ljubitelj lirike segel po tej knjigi.

Aleš Berger je izbral in prevedel pesmi slovitega pesnika in filozofa Jorga Luisa Borgesa; ta je med tistimi pesniki in književniki, ki so morda najbolj globoko posegli in posredno spremenili literaturo minulega stoletja. "Obstaja torej, zlog za zlogom, v konzonantih in vokalih, strašno ime, ki zgošča in ohrani/ Božje bistvo, njegovo Vsemogočnost," pravi Borges v slovitih pesmi *Golem*. Tudi ti ver-

zi so več kot le prijetna vaba, da bo ljubitelj poezije vzel knjigo odličnih Bergerjevih prevodov Borgesovih poezij večkrat v roke.

"Komu to lično knjižico bi dal, ki pravkar suhi plovec rob ji je zgladil?" se sprašuje v eni svojih pesmi Gaj Valerij Katul, eden največjih rimskih lirikov. Njegove pesmi je izbral in knjigo tudi uredil danes morda najbolj delaven, ploden in pronicljiv klasični filolog in profesor klasičnih jezikov na Slovenskem Marko Marinčič, medtem ko so Katulove pesmi v lepo materinščino preliči: Marko Marinčič, Kajetan Gantar, Nada Grošelj, Ivan Hribovšek, Jelena Isak, David Movrin, Fran Omerza, Ana Premk, Gregor Pobežin in Jože Šmit. Med prevajalci tudi nekaj novih, mladih imen in to opažamo z velikim veseljem: še so torej na Slovenskem ljudje, ki se jim zdi vredno se družiti s pesniki.

Paula Verlaina ni potrebno posebej predstavljati, a vseeno navedimo vsaj nekaj verzov iz njegove čudovite pesmi *Charleroi*: "Skozi črno travo/ Koboldi gredo./ Veter v daljavo/ Joka,

zdi se vsaj tako." Kdo bi lahko v našo materinščino dostojno prevajal Verlaina, če to ne bi počel velik pesnik? Za Založbo Mladinska knjiga je to storil Boris A. Novak in bralec, ki pozna francoščino, bo lahko užival, ko bo primerjal izvornike slovenskim vrhunskim prevodom.

Andrej Arko je v slovensčino iz angleškega jezika več kot zgladno preliči pesmi, ki jih je napisal sloviti, a obenem tudi sporni, za ljubitelje poezije pa nikdar dovolj opevani Edgar Allan Poe (na sliki levo), ki v pesmi *Pean* pravi tudi takole: "A nje ni vzela smrt, v nebo zdaj z Upom zre;/ le jaz sem sam in strt, / saj moje je dekle."

Prav ima urednik zbirke *Mojstri lirike* Aleš Berger, ki zbirki na pot zapiše: "Za zbirko *Mojstri Lirike* smo izbrali pet velikih pesniških imen iz različnih obdobjih in jezikov ter izborom iz njihove poezije postavili ob bok slovenske prevode; te dvojezične izdaje, kakršnih na Slovenskem še ni bilo, slikovito pripovedujejo o dvakratnem življenju istih pesmi, pa tudi o zmožnostih slovensčine, da umetelno presnovi tuje besedne umetnine."

Tem besedam lahko samo z veseljem pritrdimo, prevajalcem in neutrudnemu uredniku pa lahko ljubitelji poezije iz srca iskreno čestitamo ob še drugem uspešnem in bogatem letniku zbirke *Mojstri lirike*!

JUP

PESMI RAFFAELLE PETRONIO, NAGRAJENI NA NATEČAJU SONČNE PESMI:

*Jaz ne vem, kaj sem,
a vem, da ti si morje, ki objema
in moči moje bregove,
in si veter, ki prebuja ogenj, ki je v meni.
Pridi k meni, kot znaš le ti,
in odkleni vrata v moje rdeče sanje;
nocoj v meni gori.
Odžejaj me z valovi svoje mesečine,
daj miokusiti sadove svojega vrta,
razkrij skrivnosti svojih palač.
Ranila se bom na ošiljenih robovih
tvojih skalnatih brezen,
a gledala bom s tabo rojstvo juter.
To noč imajo tudi dežne kaplje
tvoj okus.*

*Danes letijo galebi pred mojim oknom.
Beli galebi v beli megli
tega tihega dne.*

*Tako kot oni se najini tih srca
dvigata v teh dneh v nebo
in pijeta tišino.*

*Brez besed in brez vprašajev;
sam, v miru visočine.*

*Daleč so ognjeni zublji, bruhajoči ognjeniki
vroče zvezdne noči.*

*Zdaj je samo belo -
bele misli,
beli dnevi,*

*beli let svobodnih ptic
in neminljiv duševni mir.*